

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ÇİN'DE YEŞİM TAŞI KÜLTÜRÜ VE ÇİNCE
DEYİMLERDE YEŞİM TAŞI KAVRAMI**

**Hazırlayan
Shadahaiti TUSONG**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK**

Yüksek Lisans Tezi

Ocak 2021, KAYSERİ

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ÇİN'DE YEŞİM TAŞI KÜLTÜRÜ VE ÇİNCE
DEYİMLERDE YEŞİM TAŞI KAVRAMI**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Shadahaiti TUSONG**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK**

Ocak 2021, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Shadahaiti TUSONG

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ**

Sosyal Bilimler EnstitüsüMüdürlüğü

Öğrenci No : 4033331802
Anabilim Dalı : Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı
Program Adı : Yüksek Lisans
Tez Başlığı : **Çin’de Yeşim Taşı Kültürü ve Çince Deyimlerde Yeşim Taşı Kavramı**

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam sayfalık kısmına ilişkin/01/2021 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: % 4’ dır.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimeden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.
Gereğini bilgilerinize arz ederim./...../.....

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK

Öğrenci

ShadahaitiTUSONG

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

“Çinde Yeşim Taşı Kültürü ve Çince Deyimlerde Yeşim Taşı Kavramı” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Shadahaiti TUSONG

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK

Doğu Dilleri ve Edebiyatları ABD Başkanı

Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

KABUL ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK danışmanlığında **Shadahaiti TUSONG** tarafından hazırlanan “**Çinde Yeşim Taşı Kültürü ve Çince Deyimlerde Yeşim Taşı Kavramı**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

/01/2021

(Tez Savunma Sınav Tarihi)

JÜRİ:

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK

Üye : Doç. Dr. Gürhan KIRİLEN

Üye : Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde, benimle değerli bilgi ve tecrübelerini paylaşan, ne zaman ihtiyaç duysam yardımını, ilgisini ve değerli zamanını benden esirgemeyen, hayatın her türlü koşullarına rağmen hiçbir zaman beni bu çalışmada yalnız bırakmayan, danışman hoca statüsünü hakkıyla yerine getiren Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamın düzeltmelerinde yardımını esirgemeyen sevgili arkadaşım Tuğçe AKMAN ÖZER'e ayrıca teşekkür ederim.

Aynı zamanda bu çalışma sürecimde maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme, her koşulda yanımda olan arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Shadahaiti TUSONG
Kayseri, Ocak 2021

ÇİN'DE YEŞİM TAŞI KÜLTÜRÜ VE ÇİNCE DEYİMLERDE YEŞİM TAŞI KAVRAMI

Shadahaiti TUSONG

**Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2021
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Semine İmge AZERTÜRK**

KISA ÖZET

Çin çok uzun tarihi ile farklı kültürleri bir arada barındıran bir ülkedir. Çin'in köklü yeşim taşı kültürü, bu çeşitli kültürler içerisinde kendine özgü bir yere sahip olmakla beraber halkın gündelik hayatını da derinden etkilemiş ve günümüze kadar da devamlılığını sürdürebilmiştir. Çinlilerin yeşim taşına verdikleri değer ve tutku hiçbir zaman azalmamıştır, yeşim taşıyı saklamayı, yanında değerli eşya olarak taşımayı çok sever ve buna önem gösterirler. Bunlar yeşim taşına has kutsal özellikler, halkın batıl inançları ve kültürel adetleri ile yakından ilgilidir. Çin'in bu büyük geleneksel kültürünü kayıt altına alıp günümüze kadar devam etmesini sağlayan önemli etkenler, Çin'in oymacılık sanatı ve bu sanatla yapılmış yeşim taşı eşyalarıdır. Bu eşyaların yaşamdaki kullanımı da yeşim taşı kültürünün kültürel içeriklerini ortaya koymaktadır. Bunun dışında en önemli faktörlerden biri yeşim taşıyı anlatan yeşim taşı imini içeren deyimlerdir. Yeşim taşı iminin oluşumu ve kullanımı, yeşim taşı imi içeren deyimlerin içeriği ve kültürel anlamları bizim bu kültürü anlamamızı sağlar. Aynı zamanda ne kadar geniş bir alanda kullanılmakta olduğunu da göstermektedir.

Bu çalışmada Çin yeşim taşı kültürüne genelden bakıp, yeşim taşıının kullanımı, bu kültürün kayıt altına alınıp devam etmesi için önemli rolü olan yeşim taşı imi ve onun oluşumu, çağdaş Çince'deki kral anahtar iminden oluşan yeşim taşıyla ilgili imler ve yeşim taşı imi içeren deyimler incelenmiştir.

Bu tez çalışması içerik bakımından dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Çin'deki yeşim taşı ve çeşitleri, Çin yeşim taşı çeşitleri içinde en bilinen, en kaliteli olan Hoten yeşim taşıının önemi ve değeri, yeşim taşıının Çin tarihindeki, kültüründeki kullanımı ve köklü tarihi ele alınmıştır.

İkinci bölümde ise yeşim taşı (Yù 玉) iminin oluşumu ve tarihi, yeşim taşı ile ilgili olan kral (wáng 王) anahtar imi içeren imler ve anlamları. Yeşim taşı imi içeren sözcük gurupları ve onların kültürel anlamları açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde ise temel olarak yeşim taşı imi (Yù 玉) içeren dört imden oluşmuş deyimler ele alınmıştır. Anlamlarına göre sınıflandırılıp, deyimlerden örnekler verilerek açıklanmıştır. Yeşim taşı iminin kullanımı ve deyimlere olan yansıması incelenmiştir. Toplamda dört imden oluşmuş 329 tane yeşim taşı imi içeren deyim açıklanmıştır. Bu deyimler kendi içinde anlamsal içeriğine göre 20 sınıfa ayrılmıştır.

Dördüncü bölümde ise Çin’de yeşim taşı kültürünün halk yaşamındaki yeri tanıtılmıştır. İlk önce yeşim taşı kültürünün günümüz Çin toplumuna olan etkisi ve şimdiki kullanımı üzerinde durulmuştur. Yeşim taşı iminin çağdaş Çincedeki kullanımı, son olarak yeşim taşının 2008 yılı Pekin Olimpiyatlarındaki kullanımına ve önemine değinilmiştir. Böylelikle yeşim taşı kültürü ve yeşim taşı kullanımının günümüzdeki durumu anlatılmıştır.

Bu çalışma ile, Çinde yeşim taşının ve kültürünün, Çin dilinin ve Çince deyimlerin zenginliğini, deyimlerde geçen kültürel anlamlar sayesinde feodal dönemlerdeki halkın yaşamını, inançlarını, yeşim taşına olan sevginin nedenini ve Çindeki yeşim taşı kültürünün içeriğini anlayabilmekteyiz. Ayrıca eski tarihi dönemlerde de önem taşıyan ve günümüzde de hâlâ önemini koruyan, Çin toplumunda yaşamın her alanında yaygın bir şekilde kullanılmakta olan yeşim taşı kültürünün ve deyimlerin, toplumundaki yerini de ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yeşim taşı kültürü, yeşim taşı imi, Çince deyimler

JADE CULTURE IN CHINA AND THE CONCEPT OF JADE IN CHINESE IDIOMS

Shadahaiti TUSONG

**Erciyes University Institute Of Social Sciences
Master Thesis, January 2021
Supervisor: Dr. S. Imge AZERTURK**

ABSTRACT

China is a country which combines various cultures together for very long time. China has very special Jade culture, although this culture has a unique place in these various cultures, has also deeply affected the daily life of the people and has been able to continue to this day. The Chinese love and passion for Jade has never diminished, they always like to store jade stone, carrying it with them as valuable items, they are closely related to the features that jade stone carries in itself, such as the superstition beliefs and cultural characteristic of the people. Among the factors that have helped this great Chinese traditional culture and has been continuing so far are their carving art and jade is made with this carving art. The usage of these items in real life also reveals the cultural content of the Jade culture. Additionally, one of the most important factors is the idioms containing the Jade's character how describing the jade stone. The evolution and usage of the Jade character, the content and cultural meanings of idioms of Jade character help us to understand the culture. At the same time, It also shows how wide it is being used.

Present study, when we look at the Chinese Jade culture in general and the usage of Jade, the Jade character, which plays an important role in keeping and continuing this culture, and its formation, the character related to Jade, consisting of the King key character in modern Chinese, and idioms containing the Jade character.

This thesis's content has four sections. In the first chapter, it describes us that, jade stone and its varieties in China, the most famous in Chinese jade varieties, the importance and value of Hoten jade stone, the usage of jade stone in Chinese history, rooted Jade culture and history, the use of jade stone in Chinese traditional culture.

In the second chapter, the formation and history of the Jade (Yù 玉) character, the character and their meanings which include the key character of the King (wáng 王)

about jade stone. Phrase of words of the jade character and their cultural meanings are explained.

In the third chapter, idioms consisting of four imes (Yù 玉) of basic jade, are discussed. It is classified according to their meaning and explained by giving examples of idioms. The usage of jade character and its reflection on idioms has been studied. It's described that three hundred twenty nine different jade character of four Imes in total. These idioms are divided into twenty classes according to their semantic content of themselves.

In the fourth chapter, the value of jade culture in people life in China is introduced. At the begining, it's emphasized that the impact of Jade culture on modern Chinese society and its current use. The use of Jade in modern Chinese culture, we can clearly see that, the use and importance of Jade in the 2008 Beijing Olympics Games. Hereby, Jade culture and the current state of Jade use are explicated.

Through this study, we can understand the richness of jade stone and culture in China, such as Chinese language and Chinese idioms, the life of the people in feudal periods and their beliefs, the reason of passion for jade stone and the content of jade stone culture in China through the cultural meanings which passed in idioms. It also reveals the value of Jade culture and idioms in its society, which were important in ancient periods and are widely used in all aspects of life in Chinese society, which still retain their importance till today.

Keywords: Jade culture, jade in Chinese character, Chinese idioms.

İÇİNDEKİLER

ÇİN'DE YEŞİM TAŞI KÜLTÜRÜ VE ÇİNCE DEYİMLERDE YEŞİM TAŞI KAVRAMI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI.....	iii
KABUL ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖNSÖZ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
KISA ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
ŞEKİL LİSTESİ	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇİN'DE YEŞİM TAŞI

1.1. Çin'de Yeşim Taşı ve Çeşitleri.....	9
1.1.1 Hotan Yeşim Taşı (Hé Tián Yù 和田玉).....	11
1.2. Çin'in Yeşim Taşı Kültürü	15
1.2.1 Çin'deki Yeşim Taşı Tarihi ve Kültürü.....	15
1.2.2 Çin Kültüründe Yeşim Taşının Kullanımı	19
1.3. Yeşim Taşının Sembolik Anlamları	23
1.3.1. Erdemi İfade Eden Sembolik Taş.....	23
1.3.2. Sahip Olduğu Güç, Toplumsal Sınıf ve Zenginliğin Sembolü.....	25
1.3.3. Güzel Nesnelerin Sembolik Adları.....	26
1.4. Çin ile Batının Yeşim Taşı Kültüründeki Farklar	26

İKİNCİ BÖLÜM YEŞİM (玉 Yù) TAŞI İMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1.Yeşim Taşı İminin (玉) Oluşumu ve Tarihi	29
2.2. Yeşim Taşının İfade Eden Kral Anlamına Gelen Anahtar İmin İncelenmesi	31

2.2.1.Yeşim Taşından Yapılmış Eşyaları Anlatan İmler	33
2.2.2 Yeşim Taşının Sesini ve Görünümünü İfade Eden İmler.....	34
2.2.3. Yeşim Taşı Gibi Değerli Eşyaları İfade Eden İmler.....	35
2.2.4.Çağdaş Çincedeki Yeşim Taşıla İlgisi Olmayan İmler	36
2.3 Kral Anahtar İminden Oluşan Ama Yeşim Taşı İmini İfade Eden Kişi İsimleri .	37
2.4 Yeşim Taşı İmi İçeren Sözcük Grupları ve Kültürel İçeriği	38
2.4.1 Yeşim Taşı İminden Oluşan İnsanı Tasvir Eden Sözcük Grupları.....	39
2.4.2 Hayvanları, Bitkileri ve Doğa Manzaralarını İfade Eden Sözcük Grupları ..	40
2.4.3. Günlük Yaşamda Kullanılan Eşyaları Tasvir Eden Sözcük Grupları.....	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİNCEDE YEŞİM TAŞI İMİ (玉) İÇEREN DEYİMLER

3.1 Çince Deyimler ve Kültür	45
3.2.Yeşim Taşı İmi İçeren Deyimler	46
3.2.1. Dış Görünüm ile İlgili Deyimler	47
3.2.2 Yazı ve Dil ile İlgili Deyimler.....	47
3.2.3 İçki ile İlgili Olan Deyimler	48
3.2.4 Ses ve Müzik ile İlgili Olan Deyimler.....	49
3.2.5 Kötü ile İyi.....	52
3.2.6 Ahlak ile İlgili Deyimler.....	52
3.2.7 Yetenek ile İlgili Deyimler	53
3.2.8. Soyluluk ve Mevki ile İlgili Deyimler.....	54
3.2.9 Değerli Eşyaları İfade Ederken Kullanılan Deyimler.....	55
3.2.10. Vefat ile İlgili Olan Deyimler.....	55
3.2.11.Yapı ve İnşaat ile İlgili Deyimler	56
3.2.12 Kadın Erkek Arasındaki Sevgi ile İlgili Deyimler	57
3.2.13 Evlilik ile İlgili Deyimler	58
3.2.14. Kurallar ile İlgili Deyimler	59
3.2.15. Hayat Şartlarını Anlatan Deyimler	60
3.2.16 İş Hayatıyla İlgili Deyimler.....	60
3.2.17. Yemek ile İlgili Deyimler.....	61
3.2.18 Farklı Karakterleri Anlatan Deyimler.....	62

3.2.19. Zaman ile İlgili Olan Deyimler.....	64
3.2.20. Diğerleri.....	64

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ÇİN YEŞİM TAŞI KÜLTÜRÜNÜN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

4.1 Yeşim Taşı Kültürünün Günümüz Çin Toplumuna Olan Etkisi	66
4.2 Yeşim Taşının 2008 Yılı Olimpiyatındaki Yeri ve Önemi.....	68
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	71
EK_1	79
KAYNAKÇA.....	103
ÖZGEÇMİŞ.....	108

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1:	Lán tián yù (蓝田玉)	9
Şekil 1.2:	Dú shān yù (独山玉)	10
Şekil 1.3:	Xiù yán yù (岫岩玉)	11
Şekil 1.4:	Hotan yeşim taşı (Hé Tián Yù 和田玉).....	12
Şekil 1.5:	Fei Sui Yu (翡翠玉).....	13
Şekil 1.6:	“Yú tián guó(于阗国)”	14
Şekil 1.7:	Yeşim taşından yapılan defin kıyafetleri.....	22
Şekil 2.1:	璜 Huáng	33
Şekil 2.2:	Hán 琰	35
Şekil 2.3:	琮 Cóng	33
Şekil 2.4:	环 Huán	34
Şekil 2.5:	璜 Zhèn.....	36
Şekil 2.6:	Farklı yeşim taşı eşyaları.....	34
Şekil 2.7:	Beyaz yeşim taşı.....	35
Şekil 2.8:	瑟 Sè.....	36
Şekil 2.9:	“琶 Pá”	38
Şekil 3.1:	“Qìng 磬”	51
Şekil 3.2:	Mílè Fú (弥勒佛)	63
Şekil 3.3:	Guānyīn Púsà (观音菩萨).....	68
Şekil 4.1:	Pekim olimpiyatı madalyonu ve Fúwá.....	70

GİRİŞ

Tezin Konusu:

“Doğanın insanoğluna sunduğu büyük nimetlerden olan şifalı taşlar, insanlığın bedensel, ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı kalması için yüzyıllar boyunca kullanılmıştır. Uzun bir oluşum süresi geçirirler ve bu oluşum sürecinde birçok doğal enerjiyi yapılarında toplarlar. İşte bu pozitif enerji, taşları değerli kılar. Bu değerli taşların içinde yeşim taşı da vardır.”¹ Yeşim taşı parlak güzel dış görünümü ile başka taşlar gibi değerli olmasının yanında Çin’de geleneksel kültürü içinde barındıran, kendine özgü çeşitli özelliğe sahip olan ve batıl inançlarla ilgili simgeler taşıyan şifalı bir taştır.

Çin farklı kültürleri kendisinde barındıran uzun kültürel tarihe sahip olan bir ülkedir. Ayrıca Çin bir yeşim taşı ülkesidir, Çin’de yeşim taşı, altın ve başka kıymetli taşlardan daha değerli görülmektedir. Çin kültüründe yeşim taşı çok sevilir, Çinlilerin yeşim taşı sevdası, gizemli bir anlam taşır, çünkü Çinliler yeşim taşını gökyüzünün ve yerkürenin özlerini içeren ve insan ile tanrılar arasında köprü rolü oynayan bir bağlantı olarak görür.

Yeşim taşına değer vermek Çinlilerin binlerce yıldır yaşattığı bir gelenektir. Diğer değerli taşlara nazaran yeşim taşı kültürü Çin’in çok eski dönemlerine kadar uzanmaktadır. Yeşim taşından çeşitli eşyalar yapılabilir, yeşim taşından yapılan süs eşyaları, en çok görülen yeşim taşı ürünleridir. Yeşim taşı, özellikle Çin tarihinde büyük bir öneme sahiptir. Çinde dört çeşit yeşim taşı bulunmaktadır, bunlar lán tián yù (藍田玉), dú shān yù (独山玉), xiù yán yù (岫岩玉), hé tián yù (和田玉)dür. “Çinliler yeşim taşının kendilerini koruduğuna, mutluluk getirdiğine, ticarete de bereket ve şans getireceğine inanırlar. Fiziksel ve metafiziksel birçok faydası olan yeşim taşı özellikle Çin’de çok sık kullanılmaktadır. Çinlilerin yeşim taşına değer vermelerinin bir nedeni

¹ <https://www.makaleler.com/yesim-tasi-nedir-ozellikleri-ve-cesitleri>. Erişim Tarihi:27.06.2019

de yeşim taşının Budizm'deki yeri ve sembolik anlamlarıdır.”² 2008 Çin Olimpiyatlarında bile madalyonlar yeşim taşından yapılmıştır, bundan da yeşim taşının Çin'in kültürünü temsil edebilen değerli bir taş olduğunu anlayabiliriz. “Beyazdan koyu yeşile kadar birçok renkte olan yeşim taşı, Çinlilerin her zaman en sevdikleri mücevher olmuştur. Yeşim taşı olarak tanımlanan her taş gerçek yeşim taşı değildir.

Eskiden Çin geleneğine göre ölü bir kişinin ağzına yeşim taşı koymanın, cesedin çürümesini engelleyeceğine inanılırdı. Yeşim taşı kemerleri süslemek için çok sık kullanılırdı: çok büyük heykeller yeşimden yapılırdı. Erkekler yetmişinci yaş günlerinde yeşimden değnek verilirdi. Gerçek yeşim taşı her zaman serin ve soğukluk hissi verir; bunun için de güzel bir kadının teni yeşim taşına benzetilir. Ayrıca yeşim taşı saflığı simgeler.”³

Çin'de yeşim taşı kültürünün çok yaygın olmasının yanında, Çince de yeşim taşı (玉 yù) iminin kullanımı da çok sıktır. Yeşim taşı içeren deyimler hem yazı dili hem de konuşma dilinde çok kullanılır. Yeşim taşı iminin oluşması ve gelişip günümüze kadar ulaşması da uzun tarihi sürece sahiptir. Bu çalışma, bir yandan kültür, dilbilim konularını içerirken diğer bir yandan Çince öğrenmek isteyenlerin dili daha iyi öğrenip deyimleri kullanmalarını sağlayacaktır. Böylece Çin kültürünü Türk öğrencilere anlaşılabilir kılacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, öncelikle Çin'deki yeşim taşının kültürel anlamı ve içeriğinin ne olduğu üzerinde durulacak, daha sonra yeşim taşını ifade eden, yeşim taşı ile ilgili imler ve yeşim taşı imini içeren deyimler incelenerek ele alınacaktır.

Tezin Amacı:

“Çin'de yeşim taşının kutsal olduğuna inanıldığı için yeşim taşına çok değer ve önem verilir. Çin'de yeşim taşının önemini anlatan efsaneler de vardır. Bir efsaneye göre büyük bir ejderha dünyaya tohumlar saçmıştır. Bu tohumlar sonra yeşim taşı haline gelmiştir.”⁴ Çinlilere göre ejderha gücün simgesidir, Çinliler, ejderin soyundan olduklarına inanır ve kendilerine “Ejderhanın evlatları; (lóng de chuánrén 龙的传人)” derler. Feodal dönemde ise imparatoru “Göğün oğlu yani gökten inen kutsal ejderha

² [https://baike.baidu.com/item/Si_daming_yu\(四大名玉\)/](https://baike.baidu.com/item/Si_daming_yu(四大名玉)/) Erişim Tarihi: 10.06.2019

³ Wolfram Eberhart, *Çin Simgeleri Sözlüğü*. (Çev. Prof.Dr. Aykut Kazancıgil ve Ayşe Bereket), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2000, s. 331

⁴ <https://epochtimestr.com/index.php/cin-tarihinde-yesim-tasi> Erişim Tarihi: 22.02.2019

(zhēn lóng tiānzi 真龙天子)” diye adlandırırlardı. Yeşim taşının Çinliler tarafından **değerli görülmesi** ve kutsal sayılmasında bunun gibi yeşim taşının ejder ile bağlantısı olduğunu açıklayan efsanelerin etkisi de çoktur.

“Yeşim taşı geleneksel Çin kültüründe oldukça önemli bir konuma sahiptir. Yeşim taşının Çincedeki iminin yazı şekli, eskiden kral anlamındaki “wáng 王” imi ile aynı idi. Feodal imparatorluk sisteminin ortaya çıkmasından sonra iki imin ayrılması için kral imine bir nokta eklenerek, yeşim taşının “yù 玉” yeni şekli oluşturulmuştur. Buna göre yeşim taşı ile kral arasında sıkı bir bağın var olduğunu görebiliriz. Eskiden yeşim taşı, itibarın simgesi olarak sadece imparator ve hanedan yöneticileri tarafından kullanılırdı.”⁵

Çinliler yeşim taşının uğurlu olduğuna inanır. Onu değerli olduğu, sağlık ve uğur getirdiği için saklarlar. Çin’de halkın çok önem verdiği bir yeşim taşı kültürü vardır, bu kültür onların günlük yaşamını da derinden etkilemiştir. Çince bazı kral anlamındaki “wáng 王” anahtar iminden oluşan imlerin anlamı yeşim taşı “yù 玉” ile bağlantılıdır, örneğin: yeşim taşının çıkardığı sesi ifade eden “dīng 玎” imi vardır, yeşim taşının üzerindeki desenleri ifade etmek içinde “zhuàn 琢”, “xiá 瑕” imi kullanılır. Çin’de kişi isimlerine de önem verilir, yukarıda belirtildiği üzere bazı kral “wáng 王” imi, anahtar im olarak kullanıldığında yeşim taşı ile ilgili kutsal anlamlar ifade eder. Kral imini içeren imlerin tarihi gelişimi incelenerek, yeşim taşı iminin oluşumunu analiz edebiliriz. Bu da Çin’deki yeşim taşının kültürel değerinin ne olduğunu ve toplumdaki yerinin önemini çok daha iyi kavramamızı sağlar.

Çin felsefindeki “Ru düşünce ekolü”⁶ “Jūnzǐ yǐ yù bǐ dé (君子以玉比德)” “ideal insanın” ahlakı tanımlanırken yeşim taşı iminin kullanıldığını, yeşim taşı ile ilgili imlerle ifade edildiğini görmekteyiz. Buna bağlı olarak, tarihten günümüze yeşim taşı

⁵ Zhēng Wáng 铮 王, Cóng Xiàndài Hànyǔ Wáng Zì Páng Kàn Zhòng Guó De Yù Wénhuà (从现代汉语王字旁看中国的玉文化), Guǎngxī Dàxué Guójì Jiàoyù Xuéyuàn (广西大学国际教育学院), Sayı 10, GuangXi NanNing(广西南宁), 2017, s.71-73.

⁶ Genellikle “Konfüçyanizm” olarak bilinen Ru Jia, Çinde en etkili olan düşünce ekolüdür. Etki alanı sadece Çin ile sınırlı kalmamış, Kore, Japonya başta olmak üzere, tüm Güney Doğu Asya ülkelerine de yayılmıştır. Konfüçyüs’e göre, halkın eğitilmesi gerekmektedir. Halkın içinden çıkan akıllı ve çalışkan kişilerin de devlet yönetiminde görev alabilmelerine fırsat verilmelidir. (Bülent Okay, *Konfüçyüs ve Çin Felsefesinin Temelleri*, Bilgi Kültür Sanat, İstanbul, 2017.s.20)

ile ilgili imlerin, kişi ismi, özellikle de erkek ismi olarak verildiğine çok sık rastlamaktadır.

Bu çalışmada Çin'in yeşim taşı kültürü, yeşim taşı imini içeren deyimlerin anlamsal içerikleri, kültürle etkileşimi, yeşim taşının Çin toplumundaki kullanımı ve onemi, bunun deyimlere yansısı, Çince ve Türkçe kaynaklar yardımıyla incelenmesi amaçlanmaktadır. Buna bağlı olarak yeşim taşına verilen değerin deyimlerdeki yansısı da değerlendirilecektir.

Tezin onemi:

Çin yaklaşık 5000 yıllık kültüre sahip bir lkedir. Bu uzun tarihi içerisinde çeşitli kültür ve medeniyetler ortaya ıkımış, bazıları da günümüze dek Çin kültürü içerisinde onemli yerler edinmiştir. Bu kültürler arasında yeşim taşı kültürü de köklü bir yere ve zengin bir içeriğe sahiptir. inin tarihinde, edebiyatında, felsefesinde onemli yere sahip olduğu gibi Çin halkının günlük hayatında da onemli etkisi olmuştur. Yeşim taşını deyimler açısından incelemek, Çin tarihini, kültürünü, edebiyatını, halkın inançlarını ve yaşam tarzını daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Aynı zamanda Çin dilini kültürel anlamda daha iyi öğrenmek ve anlamak için de ayrı bir oneme sahiptir. Bu nedenle bu çalışma, Çin'in yeşim taşı kültürünü ve bu kültürün Çince deyimlerdeki yansısını daha iyi anlamamız açısından büyük önem taşımaktadır.

Literatür Değerlendirmesi:

Huang Borong 黄伯荣, Liao Xudong 廖序东, ağdaş Çince (Xiandai Hanyu 现代汉语), 高等教育出版社, Beijing, 2010.

Bu kitapta Çince deyimlerin tanımı, deyimlerin eşitleri, deyimlerin oluşumu, deyimlerin yapısal özellikleri ve deyimlerin kullanımı hakkında detaylı bilgi verilmektedir.

Li Yan 李岩, Hotan Yeşim Taşına şekil Verme Sanatı Hakkında Araştırma (和田玉造型艺术研究), Çin Dizhi iversitesi (中国地质大学), Beijing, Mayıs 2011(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Çin yeşim taşı kültürü, Çin halkının yeşim taşına olan sevgisi, Çin felsefesindeki Konfüçyüs Düşünce Ekolü ile olan etkisi, yeşim

taşının kendisinde bulundurduğu ahlak sıfatları, yeşim taşının özelliği ve toplumun gelişmesindeki etkisi, yeşim taşının geleneksel cenaze ve defin kültüründeki kullanımı, yeşim taşı ile ilgili şiirler, yeşim taşı eşyalarının çeşidi, Hotan yeşim taşının Çin'in çeşitli tarihi dönemindeki şekil verme özellikleri, yeşim taşı eşyalarının çeşitleri hakkında detaylı bilgi bulunmaktadır.

Li Ting 李婷,

İlk İmler Sözlüğündeki Yeşim Taşı Anahtar İminin Kültürel Açılımı(说文玉部字之玉文化解读), Tianjin Shifan Üniversitesi (天津师范大学), Tianjin, 2015 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Bu makalede yeşim taşı imi yani 玉 iminin Fal Yazıtlarından sonraki gelişim tarihini anlatır. Aynı zamanda yine Çin'in uzun tarihe sahip olan geleneksel yeşim taşı kültürüyle ilgili bilgi verir. Bu makale yeşim taşı imini araştırırken Çin'in yeşim taşı kültürüne de araştırmışlardır. Yeşim taşı adları, çeşitleri ve kullanımı ile ilgili bilgi ediniz.

Tian Fang 田芳,

Yü 玉 Anahtar İminin Gelişmesi ve Çin Yeşim Taşı Kültürüne Bakış (从玉部字的发展演变看中国玉文化), Zhongnan Minzu Üniversitesi(中南民族大学), Mayıs 2011(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Yeşim taşı kültürünün içerdiği anlamı ve sahip olduğu konumunu, yeşim taşı kültürünün sadece Çin kültürü olmanın dışında dünya kültürü olduğunu ve yeşim taşı kültürünün Çin kültüründeki maddi ve kültürel değerini, 玉 (yù) yani yeşim taşı anahtar iminin Fal Yazıtları döneminde şekillenmesi ve gelişimini anlatır ve bilgilendirir.

Thierry Zarcone,

Çeviren Canan Çankaya, Yeşim Taşı Yolu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, Eylül 2009.

Bu kitapta Çin ve yeşim taşının büyü, yeşim taşı kervanları, kutsal yeşim taşı, hakkında detaylı bilgi edinebiliriz, Çinlilerin

yeşim taşı sevgisi ve yeşim taşı kültürünü ve bunların dışında yeşim taşının coğrafi yerleşimi hakkında bilgi ediniriz.

Yang Yu 杨玉, Çincedeki Yeşim Taşı“ 玉 ” İmini İçeren Sözcük Gurupları İçerisindeki Guanyongyu ve Chengyu Deyimlerin Mecaz Anlamı ve Benzetme Üzerine Analiz (汉语 “玉”词群中惯用语、成语的隐喻认知分析), *YüWenXueKuan* (语文学刊), Kunming Ligong Üniversitesi 昆明理工大学,昆明, 2014.

Çincedeki “玉” anahtar imi ve ondan oluşan imler, bu imlerin kullanımı ve Çince de yeşim taşı imi(玉) içeren 惯用语 ve Deyimler(成语) hakkında bilgileniriz.

YuYanjiao 喻燕姣, Çin’de Yeşim Taşından Yapılmış Eşyaların Kültürel Anlamları, (Zhongguo Yuqi de Wenhua Neihan 中国玉器的文化内涵), 文物鉴赏, hunan sheng bowu guan gudai wenwu yanjiu bu (湖南省博物馆古代文物研究部), HuBei, 1999, S.47-48

Bu makalede Çinin yeşim taşı kültürünün nasıl bir kültür olduğu ve Çin’de tarihten günümüze kullanılan yeşim taşı eşyalarının sınıflandırılması onların kendinde bulundurduğu kültürel anlamları hakkında detaylı bilgi ediniriz.

Wang Zheng 王铮, Çince de Yeşim Taşı İmini İçeren İmlerden Çinin Yeşim Taşı Kültürüne Genel Bakış (从现代汉语王字旁看中国的玉文化), Guangxi Üniversitesi(广西大学), 国际教育学院, 2017, s.71-73

Bu makalede Çin’deki yeşim taşı kültürü ve yeşim taşı iminin kısaca tarihi, Fal Yazıtlarında oluşup bugüne dek olan gelişmesi veÇince de yeşim taşı iminin (玉) kültürel anlamı ve Çin kültüründeki yeri hakkında bilgileniriz.

Wolfram Eberhart, Tercüme Prof. Dr. Aykut Kazancıgil ve Ayşe Bereket, Çin Simgeleri Sözlüğü, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, Haziran 2000.

Yeşim taşının Çin'in hangi bölgesinde olduğu ve yeşim taşıyla ilgili geleneksel adetler hakkında bilgileniriz.

Zhou Zhengqing 周正清, Zhou Yuntang 周运堂, Türkçe Çince Sözlük, Shangwu Yinshuguan 商务印书馆, Beijing, 2008

Çince Türkçe kelimeleri çevirirken Çince kelimelerin Türkçe karşılığının ne olduğu hakkında bilgi ediniriz.

Yöntem:

Çalışmada Çin'in çeşitli kültürleri içinde yer alan yeşim taşı kültürü, yeşim taşı imi incelenecek. Ayrıca yeşim taşı imini içeren kalıplaşmış sözcük grupları olan deyimler ile ilgili bilgiler, deyimler sözlüğünden, çeşitli akademik çalışmalardan ve elektronik ortamlardaki sözlüklerden taranarak anlam içeriklerine göre sınıflandırılacaktır. Çince ve Türkçe kaynaklardan edinilecek bilgiler ışığında ve amacımız doğrultusunda Çin'deki yeşim taşı kültürü ve onun toplumdaki yeri ve önemi de değerlendirilecektir. Çin tarihinde ve çağdaş Çince'de yeşim taşına verilen önem ve bununla ilgili imlerin toplumdaki kullanımı ile şimdiki durumu araştırılıp, bugüne kadar hazırlanmış olan makale, tez ve kitaplardaki bilgiler sentezlenerek değerlendirilecektir.

Tezin Sınırlılığı:

Bu çalışmamızda Çin'in yeşim taşı kültürü ve yeşim taşı iminin oluşumu ve gelişimi, yeşim taşı imi içeren dört imli deyimler ve kalıplaşmış sözcük grupları temel alınmıştır. Bu bağlamda yeşim taşı imi içeren deyimler kültürel ve toplumsal açıdan değerlendirilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇİN'DE YEŞİM TAŞI

Yeşim taşı doğadaki şifalı taşlardan biridir. Kendisi ise birçok minarel içerir ve pozitif enerjiye sahiptir. Genel olarak yeşil renktedir, bazen sarı, kahverengi, kırmızı ve beyaz renklerde de görülür.

“Günümüzde genel olarak kullanılan “yeşim taşı”, adı altında minerologlar “jadeit” ve “nephrit” olmak üzere iki farklı minerali tanımlar ve bunlardan yalnızca ikincisi Çin’in yeşim taşına karşılık gelir. Yani nephrit günümüzde yeşim taşının teknik adıdır,” Jadeit” terimi ise 1863 yılında Fransız bilim insanı Alexis Damour tarafından Hotan yeşim taşından farklı olan, Burma kökenli yeşim taşlarını ayırt etmek için kullanılmıştır. Bu taşlar, yüzyıllardır Çin pazarını istila etmiş, bugün de yeşim taşı olarak satılmaya devam edilen birçok eşyanın temelini oluşturmaktadır. Jadeit genel olarak nefride göre daha parlak ve saydamdır. Günümüzde Çinliler nephrit eski yeşim taşı veya beyaz yeşim taşı olarak, jadeiti ise fěicui yù (翡翠玉) olarak adlandırırlar.”⁷

“Fiziksel ve metafiziksel birçok faydası olan yeşim taşı özellikle Çinliler tarafından çok sık kullanılmaktadır. Çinliler yeşim taşının ticaret hayatında bereket ve şans getireceğine inanırlar. Özellikle iş hayatına başlamadan önce yeşim taşından işlenmiş hayvan figürlü tılsımlara dokunup, okşarlar. Böylece daha fazla kazanç elde edeceklerine inanırlar. Yeşim taşı ruhu ve bedeni tüm hastalıklardan korur.”⁸

Yeşim taşı, özellikle Çin tarihinde büyük bir öneme sahiptir. Çin’in uzun tarihi ve geleneksel kültüründe yeşim taşı kültürü büyük bir yer tutmaktadır. Ana vatanı Çin olan yeşim taşı Çin’de çok kullanıldığı gibi çeşitleri de oldukça fazladır, Çinliler için yeşim

⁷ Zarcone, Thierry, Yeşim Taşı Yolu (Çev. Canan Çankaya), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.s.10

⁸ <https://akiktasi.net/yesim-tasi-nedir-yesim-tasinin-faydalari-nelerdir/> Erişim Tarihi: 27.11. 2018

taşı en değerli taştır ve iktidarın simgesiydi. Çinlilerin yeşim taşına olan tutkusu onu çok fazla kullanmalarına neden olmuştur, ayrıca bu taşın değer verdiklerinden dolayı yeşim taşının kalitesine de çok önem vermişlerdir. Eski dönemlerde yeşim taşını imparator ve soylular kullanmıştır. Yeşim taşının türü ve kalitesine göre kullanımı statü belirleyici olma özelliğide taşır.

1.1. Çin’de Yeşim Taşı ve Çeşitleri

Çin’de yeşim taşı esas olarak dört çeşide ayrılmıştır. Bunlar: Lán tián yù (藍田玉), Dú shān yù (獨山玉), Xiù yán yù (岫岩玉), Hé tián yù (和田玉)dür.

“Lán tián yù (藍田玉): Lán tián yeşim taşı Çin’de ilk kullanılan yeşim taşı çeşitlerinden biri. 5000 yıldan fazla bir geçmişe sahiptir. Antik dönemlere ait olan yeşim taşlarının maden ocağı halen bulunamamıştır. Günümüzde Çin’de Lán tián yeşim taşının maden ocağı Lán tián ilçesinin Hóng mén sì (紅門寺村) köyündedir. Bu taşın Lán tián yeşim taşı adını alması Çindeki Lán tián dağında bulunmasından kaynaklanmaktadır. Bu taşın yapısında ince taneli mermerler bulunmaktadır, kalitesini ise dış görünüşü ve parlaklığı belirler. Tang hanedanlığı ve önceki dönemlere ait olan eski klasik eserlerde Lán tián ilçesinden gelen güzel yeşim taşlarıyla ilgili bilgiler bulunmaktadır. İçerdiği minarellere ve görünüşüne bakarak kendi içinde, Báisè dàlǐ yán (白色大理岩), Qiǎn mǐhuáng sè shé wén shí dàlǐ yán (浅米黄色蛇纹石大理岩), Huángsè shé wén shí dàlǐ yán (黄色蛇纹石大理岩), Píngguǒ sè shé wén shí dàlǐ yán (苹果色蛇纹石大理岩), Tiáo dài zhuàng tòu shǎn shíhuà shé wén dàlǐ yán (条带状透闪石化蛇纹大理岩) olmak üzere beş çeşide ayrılır.”⁹

Şekil 1.1: Lán tián yù (藍田玉)

Dú shān yù (獨山玉): Dú shān yù ise “Nányáng yù 南阳玉” ve “Hénán yù 河南玉” diye adlandırılır, kısaltılarak Dú yù (獨玉) olarak da anılmıştır. Bu taş “Nányáng”

⁹ <https://baike.baidu.com/item/四大名玉/6549782?fr=aladdin>? Erişim Tarihi: 05.12.2018

şehrinin kuzey tarafında yer alan “Dú shān” da çıkarılır. Kırmızı, mor, yeşil, sarı, beyaz renklere sahiptir. Yarı saydam, parlaklık verir. Rengine göre çeşitlendirilir. Antik dönemlerdeki insanlar Çin’in Ānyáng (安阳) şehrindeki “Yīnxū Fù Hǎo(殷墟妇好)”¹⁰ mezarından kazılıp çıkarılan eşyalar içerisinde birçok sayıda Dú shān yeşim taşı kullanılarak yapılmış eşyalar vardır. Dú shān yeşim taşı çeşitli yeşim taşı eşyaları ve yapılarda kullanılmıştır, bunun dışında bu taşı Çin mitolojisindeki ejder gibi farklı hayvan figürlerinin yapımında da kullanmışlardır. Ayrıca yeşim taşı oymacılığı için de en uygun hammadde sayılmaktadır.

Şekil 1.2: Dú shān yù (独山玉)¹¹

“Xiù yán yù (岫岩玉): Xiù yán yù, yumuşak yeşim taşıdır. Bu taş “Liáoníng 辽宁” deki “Xiù yán (岫岩)” de bulunduğundan dolayı meşhurdur. Geçmişten günümüze kadar insanlar bu taşta hep değer vermişlerdir. Günümüzde Xiù yán (岫岩) bölgesi yeşim taşının işlenmesinde önemli bölgelerden biridir. Xiù yán yeşim taşı harika yarısaydam, rengi ve renk çeşitliliği gibi özellikleriyle dünyada ün kazanmıştır. Xiù yán yeşim taşının çoğu yeşil renktedir. Bazı insanlar bu taşta derin anlamlar yüklemişlerdir. Eğer yeşil Xiù yán yeşim taşını evlerinde ve ofislerinde veya üzerlerinde taşırlarsa kendilerine iyi şans getireceğine inanmışlardır.”¹²

¹⁰ Shang Hükümdarı Wu Ding (武丁)’in (M.Ö. 1250-1192) eşi Fu Hao (妇好)’in mezarıdır. Mezar Hénán (河南) eyaleti Ānyáng (安阳) şehri Xiaotun köyünün kuzey batısında bulunmaktadır. (<https://zh.wikipedia.org/wiki/%E5%A6%87%E5%A5%BD%E5%A2%93> Erişim Tarihi: 11.01.2021)

¹¹ <http://zhubao.cngold.org/ystj/c2569838.html>, Erişim Tarihi: 07.06.2020

¹² <https://baike.baidu.com/item/四大名玉/6549782?fr=aladdin>? Erişim Tarihi: 05.12.2018

Şekil 1.3: Xiù yán yù (岫岩玉)

1.1.1 Hotan Yeşim Taşı (Hé Tián Yù 和田玉)

Burada esas olarak Çin’de en değerli olan tüm taşların önünde yer alan “Hotan”¹³ yeşim taşını daha detaylı tanıyacağız. Çin’in yeşim taşı kültüründe en değerli sayılan Hotan yeşim taşı binlerce yıllık kültürün mirası olmanın dışında eski çağdaki insanların dünyaya olan bakış açılarını da etkilemiştir. Tarihte Hotan yeşim taşını kullananların çoğu ise hükümdar ailesine ve devlet yöneticilerinden oluşmuş bir gurup insandır. Günümüzde bu taş sadece hükümdarın kullandığı taş olmaktan çıkmış halkın da kullanabileceği bir taş haline gelmiştir. Yıllar içerisinde halkın geleneksel kültüre olan ilgisinin artması ve ekonominin hızla gelişmesi nedeniyle, Çin yeşim taşı kültüründe değerli olan Hotan yeşim taşı daha da önem kazanmıştır. Günümüzde halkın bu taşla olan sevgisi, onların Hotan yeşim taşının güzelliğine ilgisinden, bu taşın sembolize ettiği güzel ahlak, kişilik ve erdem gibi kavramların kendi benliklerinde de var olduğunu gösterme isteğinden kaynaklanır. Günümüzde Hotan yeşim taşı onlar için sadece aksesuar ve süs eşyası olmanın dışında piyasada yatırım yapmaya değer bir hale de gelmiştir.¹⁴

Hotan yeşim taşı esas olarak Kunlun (昆仑) dağlarının kuzey tepelerinde yer alan Yarkent¹⁵, Taşkurgan¹⁶ (Tǎshénkù'ěrgàn 塔什库尔干), 和田玉 (Hé Tián yù) Hotan olarak adlandırılan illerde bulunan ocaklardan çıkarılmaktadır. Kalitesinin göstergesi olan yarısaydam, yağlı ve parlak bir dış görünümü vardır. Bu taş dağların kayalarında

¹³ Hotan (şehir): Çin'deki Uygur Özerk Bölgesi'nin güney batısında Taklamakan güneyinde yer alan tarihi bir vaha şehridir. Ünlü olan Hotan yeşim taşının yurdudur.

¹⁴ Yan Li (岩 李), Hétíán Yù Zàoxíng Jìshù Yánjiū (和田玉造型技术研究), Zhōngguó Dì Zhì Dàxué(中国地质大学) Pekin (北京), Mayıs. 2011, (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi), s.1

¹⁵ Yarkent, birbirine çok uzak mahallelerden kurulmuş bir vaha şehridir. Taklamakan Çölü'nün batı ucundadır.

¹⁶ Çin'deki Taşkurgan Tacik Özerk İlçesi'nin merkezidir.

oluşur sonra rüzgâr ve yağmur yardımıyla küçük parçalara ayrılır ve yağmur sularının sürüklemesiyle akıp derelerde birikir. Zor şartlar altında toplanan ve işlenen Hotan yeşim taşının fiyatları oldukça yüksektir, fiyatlarının belirlenmesindeki ölçüt ise diğer taşlar ile karşılaştırıldığında rengi, kalitesi ve saflık derecesidir. 和田玉(HéTián yù) Hotan yeşim taşı yine kendi içinde sekiz çeşide ayrılır: (Báiyù), 羊脂白玉 (Yángzhībáiyù), 青白玉(Qīngbáiyù), 青玉(Qīngyù), 黄玉(Huángyù), 糖玉(Táng yù), 墨 (yù Mò), 碧玉(Bìyù).

Şekil 1.4: Hotan yeşim taşı (Hé Tián Yù 和田玉)

Hotan yeşim taşı Çin halkı tarafından çok sevilen değerli bir taştır, Çinliler onu ülke taşı “Guóshí (国石)” diye adlandırmışlardır. Hotan yeşim taşı uzun süren tarihi gelişim süreci içerisinde Çin’in geleneksel kültür ve adetleriyle sınıksız bağlıdır. Çin’in politikasını, ahlak görüşünü ve dilini birçok yönden etkilemiştir. Çin’de yeşim taşı kullanımı çok eski tarihte başlamıştır, hatta Shang Hanedanlığının hükümdarlarından Wu Ding (武丁) (M.Ö. 1250-1192)’in eşi Fu Hao (妇好)’a ait olan mezardan, Hotan yeşim taşından yapılmış çok sayıda eşya çıkarılmıştır. “İlkbahar Sonbahar dönemi”¹⁷ ve “Savaşan Beylikler döneminde”¹⁸, yeşim taşı Ru ekolünde erdemin simgesi olmuştur. Sonraki dönemlerde yeşim taşı işleme sanatı oldukça gelişmiş, işlenen yeşim taşı eserlerinin içinde çok miktarda ejder, Anka kuşu ve kaplan motifleri ortaya çıkmıştır. Han Hanedanlığı döneminde yapılmış yeşim taşı eşyalarında Hotan yeşim taşının kullanımı esas olmuştur. “Han Wu Di”¹⁹ döneminde Batıyla olan iletişim daha da

¹⁷ İlkbahar Sonbahar Dönemi: Chūnqiū Shídài (春秋时代 M.Ö. 770-476)

¹⁸ Savaşan Beylikler Dönemi: Zhànguó Shídài (战国时代 M.Ö. 475-221)

¹⁹ HanWu Di (汉武帝): Han Hanedanlığının (M.Ö.206-M.S.220) yedinci imparatorudur, asıl adı Liu Che, M.Ö. 41 yılından başlayıp M.Ö. 87 yılına dek hüküm sürmüştür.

kolaylaşmış, böylece Hotan yeşim taşı Çin'in iç bölgelerine sıklıkla taşınmıştır. “Qing (M.S.1644-1911) Hanedanlığının son dönemine gelince Fei Sui Yu (翡翠玉) dediğimiz yeşim taşı çeşidinin ortaya çıkmasıyla Hotan yeşim taşının kullanımı gittikçe azaldı.”²⁰

Şekil 1.5: Fei Sui Yu (翡翠玉)

“Yüzyıllar boyunca, hükümdarların en gözde mücevheri olan yeşim taşı, tüm Çin’i fethetmiş, yalnızca ruhani veya büyümlü erdemlerinden dolayı değil, sanatsal ve lüks bir nesne olarak, özellikle de oldukça kâr getiren ticari bir ürün olarak hem kudretli kişiler tarafından hem de mütevazı insanlar tarafından elde edilmek istenmiştir. Yeşim böylelikle Çin’in batısındaki ülkelerde eşi benzeri olmayan sanatsal bir endüstrinin hammaddesini oluşturur ve altın çağını, Qing Hanedanının hüküm sürdüğü dönemde yaşar. Öyle ki bu Hanedanın hükümdarlarından biri bu taşla öyle bir düşkünlük sergiler ki, Hota’nın yeşim taşı dağına Pekin’e taşıma hayalleri bile kurar.”²¹

Aslına bakılırsa Çinliler iki bin yılı aşkın bir süredir yeşim taşı ticareti yapmaktaydılar, bu da ticaretin yönünü Kunlun dağlarındaki²² yeşim taşı bulunan bölgelere doğru çevirmiştir. Bu bölgeden çıkan yeşim taşı esasen saf ve en çok aranan türdü ve yalnızca hükümdarın kullanımına ayrılmıştır. En değerli taş olan Hotan yeşim taşından, ilk defa Han Hanedanlığının Çinli yazarları bahsederler, o dönemde kazılıp çıkarıldığı yer olan Kunlun dağının adını alarak “Kunlun yeşim taşı” diye adlandırılmıştır. Yeşim taşının bolca bulunduğu Hotan ve Yarkent vahalarında yaşayan birbirinden farklı halk için de

<https://baike.baidu.com/item/%E5%88%98%E5%BD%BB/477056?fromtitle=%E6%B1%89%E6%AD%A6%E5%B8%9D&fromid=338322> (Erişim Tarihi, 03. 08. 2020)

²⁰ Li (李), s.20

²¹ Thierry, s.09-30

²² Kunlun Dağları, Asya’daki en büyük dağ zincirinden biridir. Yaklaşık 3000 bin Km uzunluğunda olup Tibet platosu’nun kuzey ucunu oluşturur.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kunlun_Da%C4%9Flar%C4%B1 (Erişim Tarihi 3.08.2020)

büyük önem taşımıştır. Hotanlılar eski Çin tarihi kaynaklarına göre, asırlar boyu yaz sellerinden sonra gerçekleştirilen geleneksel “yeşim taşı arama” uygulamasını sürdürmüşlerdir. “Yılın bu vaktinde çok sayıda köylü nehrin çevresine toplanır ve bu değerli yeşim taşlarını aramaya giderlerdi. Oradaki insanlar ay ışığının en yoğun olarak yansıdığı yerleri gözlemlerler ve orada güzel yeşim taşı bulmakta sorun yaşamazlar.”²³

Şekil 1.6: “Yú tián guó(于阗国)”²⁴

“Eski bir efsaneye göre, Türklerin eski tanrısı Tengri, Umay adında bir tanrıçaya, Batı Kunlun dağlarına bilgelikle hükmedişini ödüllendirmek için beyaz bir yeşim taşı sunar. Tanrıça, taşın ona verdiği mutluluğu yeryüzünde yaşayan insanlarla paylaşmak arzusuyla bir ejderha ve kaplumbağaya, onu Hotan vahasını sulayan nehre atmasını buyurur. Bu nehri tarayan insanlar bu değerli taşı elde ederler ve nehir “Beyaz Yeşim Taşı Nehri (Báiyù hé 白玉河)” (Türkçe’de Yurung Kaş) olarak anılmaya başlanır ve

²³ Thierry, s.22

²⁴ Sòng Yīngxīng’in (宋应星), 1637 yılında yazılan, zanaat teknikleri hakkındaki derlemesinden “Tiān Gōng Kāi Wù 天工开物”. Tiān Gōng Kāi Wù adlı bu eser, Sòng Yīngxīng tarafından yazılan, Míng Hanedanlığı dönemine ait bir Çin ansiklopedisidir. Bu kitap, üç cilt, 18 bölümden oluşmaktadır. İçerisinde 123 resim, 130’dan fazla üretim tekniği ve teknik aletlerin adı bulunmaktadır. Ayrıca bu üretim teknikleri, aletlerin şekli ve işlevleri de tanıtılmıştır. Kitabın son bölümünde inci ve yeşim taşı gibi değerli mücevherler ile ilgili içerikler de bulunmaktadır. Ayrıca yeşim taşının kaynağının Han Hanedanlığı dönemindeki batı bölgesi Yú tián guó (于阗国) yani şimdiki adıyla Hotan bölgesi olduğu yazmaktadır. Bu resim, çok değerli olan bu yeşim taşlarının toprağın altından kazıp çıkartılmadığını, aslında derelerde bulunduğunu bu derenin Beyaz Yeşim Taşı nehri (白玉河) diye adlandırıldığını anlatır. İnsanlar deredeki yeşim taşının ay ışığında ortaya çıkacağını ve derenin, yeşim taşlarının bulunduğu kısmında ay ışığının daha parlak olacağını düşünürler, böylece sonbahar aylarında ay ışığının yoğunluğuna bakıp yeşim taşı arama işlemini gerçekleştirirler (<https://www.epochtimes.com/gb/tag/天工开物.5.html> Erişim Tarihi: 28.01.2021)

hâlâ aynı adı taşımaktadır. Yeşim taşı arama geleneği en eski zamanlardan beri uygulanmaktadır. Hotan'ın yeşim taşlarıyla Yarkent'inkiler birbirinden farklı renktedir. Genel olarak yeşim taşına özellikle beyaz yeşim taşına duyulan hayranlığın sebebi, onun nadirliğinde ve ayırt edici özelliklerinde aranabilir. Mücevher ustaları tarafından işlenmesi her ne kadar zor olsa da sert olmasından dolayı bu taş iktidar sahibi insanlar tarafından kullanılmıştır bunun dışında silahların yapımında da kullanılmıştır. ”²⁵

Günümüzde Hotan yeşim taşının çok rağbet görmesi ve bilimsel olmayan kazılar nedeniyle tükenme tehlikesi bulunmaktadır.

1.2. Çin'in Yeşim Taşı Kültürü

1.2.1 Çin'deki Yeşim Taşı Tarihi ve Kültürü

Çin uzun bir tarihe, çeşitli ulusların farklı kültürlerine sahip bir ülkedir. Geleneksel kültür, Çin'in politikası, ekonomisi, günlük yaşamı, dini, dünyaya bakış açısı, edebiyat ve felsefesini içerir ve onları da derinden etkilemiştir. Çin, tarihi gelişim süreci içerisinde çok renkli kültürler ortaya çıkarmıştır. Çin kültürü denince aklımıza, resim, geleneksel edebiyat, tarihsel yapılar (saraylar, tapınaklar), tiyatro, dil ve yazı, Çin geleneksel tıbbı, dini ve felsefesi, el işçiliği, Kong fu, fiziki coğrafyası, kıyafet kültürü, arkeolojik bulgular, efsaneleri, geleneksel müziği, yeşim taşı kültürü, çay kültürü ve yemek kültürü gibi gelenekler gelebilir. Bu tür kültürlerin içerisinde yeşim taşı kültürü de kendi önemini ve konumu her zaman belli etmiştir. Yeşim taşı kültürünün Çinlilerin yaşamındaki rolü ve etkisi hafife alınamaz.

“Felsefi düşünce yönünden yeşim taşı ile ilgili imler ve yeşim taşı kültürü, Ru Düşünce Ekolü, “Dao Düşünce Ekolü”²⁶ ve Budizm'deki yeşim taşıyla ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu kaynaklar sayesinde farklı dönemlerde yeşim taşının fonksiyonu ve kullanımı araştırılarak, Ru Düşünce Ekolü, Dao Düşünce Ekolü ve Budizmin birbirine olan etkisi ve birbiri ile bütünleşme süreci incelenmiştir. Bu bağlamda, yeşim taşı ile Çin halkının yaşamı arasındaki sıkı ilişki araştırmacıların dikkatini çekmiştir,

²⁵ Thierry, s.20

²⁶ Dao Düşünce Ekolü: Bu ekolün kurucusu LaoZi'dir. Dao ekolüne göre “dao”, evrenin temeli ve düzenidir. “Dao” göğün temelidir. Dao ekolünün temel ilkesi, “wu wei” yani “eylemsizlik” tir, buna göre aydınlar, yönetimde görev almayarak doğaya çekilmeli ve kendilerini bilime vermelidir. Çekişmelerden ve çatışmalardan uzak durmalıdır. Dao ekolüne göre “ben” ve “doğa” farklı iki varlık değildir. “Ben doğayım, doğa benim.” Bu düşünceye dayanarak aydınlara, doğanın içinde huzurlu bir yaşam önerilmektedir. Dao ekolüne göre ülke küçük nüfusu az olmalıdır. Hükümdar hiçbir şeye karışmamalı, sadece gelişmeleri izlemekle yetinmelidir. (Okay, s.20)

araştırmalar yeşim taşından yapılan eşyalar ile başlamış, sonrada yeşim taşı ile ilgili edebi ve felsefi görüşler üzerinde derinleşmiştir.”²⁷

“Çin’de yeşim taşının kullanımı çok eskiye dayanır, yaklaşık 7000 yıldan fazla bir süreyi kapsar. Eski insanlar yeşim taşını tarım ve hayvancılık işlerinde üretim aracı olarak kullanmış ve savaşlarda kullanılan silahları da yeşim taşından yapmışlardır. Yeşim taşı çok sert ve kolayca kırılabildiği için onun üretim aracı ve silah olarak kullanılması pek uzun sürmemiştir. Bronzdan yapılan eşyaların ortaya çıkmasıyla beraber yeşim taşı kullanımının alanı gittikçe azalmıştır.”²⁸

“Han Hanedanlığı dönemi ise yeşim taşı eşyalarının altın devri olmuştur. “Tang (618-907) Song (960-1279) Hanedanlıkları döneminde tanrılar için düzenlenen törenlerde tören malzemesi olarak kullanılmıştır. Zamanla halk tarafından da günlük yaşamda kullanılmaya başlanmıştır. Ming (M.S. 1368-1644) Qing (M.S. 1644-1911) Hanedanlığı döneminde ise yeşim taşı kültürü zirveye ulaşmış, bu dönemde halk yeşim taşının renk güzelliğinden etkilenip mutlu olduğu için yanında taşıdığı küçük bir eşya olarak kullanılmıştır.”²⁹

Çinliler, yeşim taşının Çin tarihindeki önemi ve değeri sebebiyle, onu tanrıların taşı diye adlandırmışlardır. Birçok Çinli hükümdar tarihte yeşimin bol bulunduğu bölgeler için savaşmıştır.

“Yeşim taşı kültürü nedir?” sorusunu şöyle cevaplayabiliriz, yeşim taşı kültürü halkın binlerce yıldan fazla zaman içerisindeki yaşamı, üretimi sonucunda yeşim taşının özelliğinden oluşan, maddi kültür ile manevi kültürün birleşmesidir. Kültür açısından, yeşim taşı kültürü, gerçek bir nesne olan yeşim taşını ve yeşim taşının ortaya çıkardığı ruh, görüş, anlayış ve ahlak standartlarını ifade eder. Halkın yeşim taşına olan sevgisi uzun dönem içerisinde kök salmış ve adım adım maddi kültürden manevi kültüre ulaşmıştır.”³⁰

²⁷ Wáng (王), s.71

²⁸ Shimín Xiāo (世民 萧), Hànyǔ Zhōng Yǐ “Yù” Yòngzuò Xiūcí Suǒshè Fànwéi De Kǎochá (汉语中以“玉”用作修辞所涉范围的考察), *Nánchāng Dàxué Xuébào*(南昌大学学报), Nánchāng 南昌, Ocak.2002, s.121

²⁹ Lǐ (李), s.20

³⁰ Mèngxī Guō (梦溪 郭), Hónglóumèng Zhōng De Yùwénhuà Yánjiū 《红楼梦》中的玉文化研究, *Zhōngguó Dì zhì Dàxué*(中国地质大学), Běijīng(北京), Mayıs.2016, Yayınlanımı Yüksek Lisan Tezi, s.3

“Çinlilerin yeşim taşı tutkusu, gizemli bir renk taşır, çünkü Çinliler yeşim taşı gökyüzünün ve yeryüzünün özlerini içeren, insan ile tanrılar arasında bağ kuran bir aracı olarak görür. Yeşim taşına değer vermek Çinlilerin binlerce yıldır koruduğu bir gelenektir. Çinliler hep Yù yǎng rén, rén yǎng yù (玉养人, 人养玉) derler, bunun anlamı ise “insan yeşim taşı besler, yeşim taşı da insanı besler” dir, insanlar yeşim taşı taktığında vücut onu nemlendirir daha parlak yapar, diğer taraftan yeşim taşının içerdiği mineralleri cilt emer böylece sağlığına kavuşur. Bunun bilimsel olarak kanıtları vardır. Örneğin; yeşim taşı binlerce yıl yer altında gömülü kalmış bir madendir, bu sebeple içerisinde çok miktarda mineral bulundurur. Yeşim taşı aksesuar olarak kullanıldığında, kalp ve akciğeri besler, iyi yöne doğru geliştirir. Saçı besler, boğazın nemli tutulmasını sağlar ses telleri için de yararlıdır. Sağlığı yerinde olan biri uzun süre yeşim taşı taktığında yeşim taşı nemlendirir, ışıltısı daha da parlak ve güzel olur. Sağlığı kötü olan biri için ise dediğimiz gibi yeşim taşının içinde bulunan mineraller cilt tarafından emilir ve böylelikle sağlığına faydalı olur. Kadınlar yeşim taşı sol eline takar, bunun nedeni ise kalbe faydalı olmasıdır. Yeşim taşından yapılan yastıklar ise beyin için faydalı olduğundan eski dönemlerde hükümdarlar yeşim taşından yapılan yastıklar kullanmışlardır.”³¹

“Çin kültüründe Çin halkı tarafından yeşim imparatoru diye anılan bir imparatorun varlığına inanılır. Yeşim taşı imparatoruna Çince Yùhuángdàdì (玉皇大帝) denilir, bunun dışında yeşim imparatorunu “Yùhuáng (玉皇)”, “Yùdì (玉帝)”, “Yù huáng dà tiāndì (玉皇大天帝)”, “Yù huáng dà tiānzūn (玉皇大天尊)”, “Yù huáng shàngdì (玉皇上帝)” gibi birkaç farklı isimle adlandırılmışlardır. Antik Çin düşüncesine göre Yeşim Taşı İmparatoru göğün yöneticidir. Aynı zamanda yerin ve insanların da hükümdarıdır. Çin halkının en yüksek konuma sahip, en güçlü tanrısıdır. Yeşim imparatoru gerçek dünyadaki Çin feodal imparatorun gücünün sembolüdür. Feodal dönemde halk, imparatoru en yüce güce sahip olarak görmekteydi. İnsanların yeşim taşı imparatoruna olan inançları antik dönemlere dayanır. Bu dönemlerde Çin geleneğine göre insanlar yeşim taşına tapmış ve yeşim taşına verilen değer nedeniyle, ilkel dönemdeki insanlar imparatorları, tanrıçaları, doğadaki hayvan ve nesneleri yeşim taşıyla adlandırmışlardır.

³¹ Yǎníng Yáo (雅宁 姚), Hànyǔ (Yù) De Duōjiǎodù Yánjiū (汉语玉的多角度研究), Shànghǎi Wàiguóyǔ Dàxué(上海外国语大学), Shànghǎi, 2010, s.36, (Yayınlanmış Yüksek Lisan Tezi)

Ming Hanedanlığı (M.S.1368-1644) döneminde yazılan, Çin edebiyatının dört büyük klasik romanından biri olan “Batıya Yolculuk” adlı eserde Yeşim Taşı İmparatoru ile ilgili bilgiler vardır, bu eserin ortaya çıkması ve yayılması, halkın Yeşim Taşı İmparatoruna ve onun hükmettiği tanrıçalara olan inançlarını etkilemiştir. Bu klasik eserde, yeşim taşı imparatoru ve onun hükmettiği tüm tanrıçaların farklı ilahi güçleri, konumları ve hâkim olduğu bölgeler hakkında önemli bilgiler bulunmaktadır.

İnsanların gökteki ilahi güce sahip olan tanrıya yeşim taşı imparatoru adını vermesi ve onu üstün gücün simgesi olarak görmesi, Çin yeşim taşı kültüründe yeşim taşının, tüm taşlar içinde en değerli ve önemli taş olmasını sağlamıştır. Böylece yeşim taşını, tanrıları temsil eden kutsal taş konumuna taşımıştır.”³²

Yeşim taşı, Çinlilerin çok eski dönemlerden itibaren yanlarında taşımayı çok sevdikleri bir eşya olmuştur. Tarihe bakarsak eskiden yeşim taşı barışın da sembolüydü. Çinliler dış ülkeler ile olan iletişim ve faaliyetlerinde karşı tarafa olan sadakat ve dostluğunu ifade etmek amacıyla yeşim taşı hediye ederlerdi. Yeşim taşını yanında taşımak güveni ve içtenliği ifade ederdi. Yeşim taşından yapılan bazı eşyalar arkadaşlar ve sevgililer arasında hediye eşyası olarak kullanılmıştır. Arkadaş edinirken ve bir kızla nişanlanırken yeşim taşından yapılmış eşyaların karşılıklı olarak hediye edildiği bir gelenekleri vardı.³³

Eşi benzeri olmayan bu taş, savaşta silah olarak da kullanılmıştır, “savaşta askerler ağızlarında yeşim taşı taşırdı, bunun sebebi düşmandan gelebilecek darbelere karşı kendilerini koruduğuna inanmalarıydı. Ayrıca bu taş yutulduğunda vücutlarına kuvvet getireceğine de inanıyorlardı.”³⁴ Bundan da anlaşıldığı üzere yeşim taşının, tarihte halkın yaşamını çeşitli yönlerden etkilediği görülmektedir.

Yeşim taşının işlenmesinde taşın kalitesi kadar, üzerindeki çizgi ve desenlerde yapılacak esere verilen şekil için önem taşımaktadır. Bu şekilde taşın gerçek değeri yansıtılmış olur. Yeşim taşından yapılan eşyaların güzelliğini ve zarifliğini en iyi yansıtan, üzerine işlenen figür ve oyma işçiliğidir. Kişiler yeşim taşının yapımına çok

³² 莉梅 li Méi Yù huáng chóngbài lùn (玉皇崇拜论), Húběi dàxué xuébào zhéxué shèhuì kēxué bǎn 湖北大学学报 (哲学社会科学版), Cilt38, Sayı.5, Eylül.2011, s.87

³³ Yù Yáng (玉杨), 汉语“玉”词群中惯用语、成语的隐喻认知分析, Yǔwén Xué Kān (语文学刊), Kūnmíng Lígōng Dàxué Wàiguó Yǔyán Wénhuà Xuéyuàn (昆明理工大学 外国语言文化学院), Yúnnán Kūnmíng (云南昆明), Aralık.2014. s.7

³⁴ Thierry, s .17

önem verirler, onun üzerine işlenen figürler olsun, oyma tekniği olsun, bunlar hep bir dönemin esas özelliğini temsil eder. Yapılan araştırmalarda taşta verilen figürlerde kullanılan tekniğe bakılarak hangi dönemde üretildiği ve o dönemin kültürel özelliği anlaşılmaktadır. Çin'in geleneksel kültüründe geçmişten bugüne dek halkın kendi arzu ve isteklerini hep nesneler üzerine yükleme eğilimi vardır.

“Onların ataları uzun tarihi üretim süreci içerisinde kendi yeteneklerini ve çeşitli teknikleri kullanarak, halkın çok sayıda güzel arzu ve iyi şans dileklerini ifade eden figürler icat etmiştir.” Uğurlu sayılan bu figürler halkın fikir ve duygularını etkilemiştir, böylece halkın ruhsal kültürünü aksettirerek halk arasında geniş bir şekilde yayılmış ve kendini devam ettirmiştir. “Yeşim taşı eşyalarının üzerindeki kutsal figürler ilk olarak Tang (618-907) ve Song (960-1279) Hanedanlığı döneminde ortaya çıkmaya başlamıştır, özellikle çocuk, gül ve kuşların figürleri esas olan oyma eşyalarıdır, bu dönem de kutsal anlam taşıyan yeşim taşı eşyalarının üretimi zirveye çıkmıştır. Lotus çiçeği ve çocuk figürleri ise çok evlat sahibi olmanın simgesidir, bu nedenle daha çok yeni evlenmiş karı kocalara verilebilecek en değerli hediye sayılır. Yeşim taşını işlerken yapılan figür ve desenler anlam taşımaları, bu anlam da kesinlikle kutsal olmalıdır.”³⁵

“Arkeolojik bulgularda çıkarılan birçok yeşim taşında kaplumbağa ve lotus figürü işlemleri bulunmuştur, bunlar ise huzurlu, sağlıklı bir yaşam ve uzun ömür anlamına gelen simgelerdir. Bunun dışında Qing (1644-1911) Hanedanlığı döneminde yapılan yeşim taşı eşyalarında ise ilahi güç, tanrıça, hayvan, gül, bitki ve kuş gibi figürleri oyarak işlemek popüler hale gelmiştir, yine bazı eşyalara iyi şans, mutluluk, hayat anlamındaki imler de işlenerek kutsal anlamları daha belirgin bir şekilde ifade edilmiştir. Bu kutsal anlam taşıyan yeşim taşı eşyalarının çok sayıda ortaya çıkması, halkın güzel bir yaşama, sağlıklı ve sakin bir hayata olan güçlü isteğini açıkça belirtmektedir. Birine bu tür eşyaları hediye etmek o kişiye kalpten mutluluk dilemek anlamına gelir.”³⁶

1.2.2 Çin Kültüründe Yeşim Taşının Kullanımı

“20. yüzyıl ortalarından itibaren yapılan araştırmalara göre Çin yeşim taşı üretimi ve kullanımında en uzun tarihe sahip olan ülkelerden bir tanesidir. Yeni taş devri dönemine dayanan yeşim taşı Çin'in en önemli kültür mirasıdır. Çinin iç bölgelerine de dağılan

³⁵ Wáng 王, “Lóng wēi, Yùdé, Shūyùn Zhōnghuá Chuántǒng Wénhuà ...”, s.32

³⁶ Wáng 王, “Lóng wēi, Yùdé, Shūyùn Zhōnghuá Chuántǒng Wénhuà ...”, s.33

yeşim taşı kültürü toplumun şekillenme sürecinde toplumu etkileyen köklü bir geçmişe sahiptir. Bu şekilde Çin’de halkının tarihi çok eskilere dayanan geleneksel yeşim taşı kültürü ortaya çıkmıştır. Zamanla halkın yeşim taşına olan bakışı ve bu taş hakkında bilgisi daha da arttı. Yeşim taşından yapılan eşyaların geleneksel ve kültürel anlamı çoğaldı. Bu anlamlar Çin yeşim taşı kültürü oluşumunun önemli bir parçasıdır.”³⁷

Yeşim taşı tarihten buyana halkın yaşamının her yönünde kullanılmış ve etkisini sürdürmüştür. Yeşim taşı kullanımı dokuz biçimde karşımıza çıkmaktadır.

1.2.2.1.Üretim Aracı

“Yeşim taşından yapılmış eşyaların ilk ortaya çıktığı zamanların başlarında üretim aracı ya da üretim aleti olarak kullanılmıştır. Yeni Taş Devrinden kalma kalıntılara ait olan iskarpela (tahta, metal, taş gibi sert nesneleri işlemekte kullanılan çelik araç) ve balta gibi, yeşim taşından yapılan aletlerde bulunmuştur. Bazılarının üstünde bulunan izlerden onların eskiden üretimde veya savaşlarda kullanıldığı anlaşılmaktadır.”³⁸

1.2.2.2.Tören Malzemesi

“Çin’in Yeni Taş Devrinin orta ve son dönemlerinde, yeşim taşından yapılmış tören malzemelerinin önemli bir yeri vardır. İlkel dönemlerde yaşamış insanlar yeşim taşının ilahi gücü olduğuna inanırlardı ve sadece hükümdar ve ailesi için kullanılırdı. Shang ve Zhou Hanedanlığı dönemlerinde yeşim taşından yapılmış eşyaları kurban törenlerinde kullanmak bir kurala dönüşmüştü ve bu kural feodal dönemlerdeki hükümdar tarafından sürdürülmüştür. Kurban törenlerinde tören malzemesi olarak kullanmak bu taşın kullanımının en önemli özelliklerinden biridir.”³⁹

1.2.2.3.Yeşim Taşından Yapılan Aksesuarlar

“Yeşim taşından yapılan aksesuarları takma ve yanında taşıma adeti ise Yeni Taş Devrinde başlamıştır. Yeşim taşının aksesuar olarak kullanıldığına dair bulunan ilk örnek yaklaşık 7000 yıl önce Zhèjiāng (浙江) eyaletinin 余姚 (Yúyáo) şehri 姆渡 (Mǔ dù) ilçesinde yapılan kazıda çıkarılan Huáng (璜) adı verilen ortası delik, yuvarlak ve yassı eski bir yeşim taşıydı. AnYang şehrindeki Yīnxū fù hǎo (殷墟妇好) mezarında

³⁷ Yànjiāo Yù (燕姣喻), Zhōngguó Yùqì De Wénhuà Hán (中国玉器的文化涵), Huáxià wénhuà (华夏文化), Húnán, Sayı 4, Hunan, 1999. S.47

³⁸ Yù s.47

³⁹ Yù s.47

yapılan kazı çalışmalarında çok miktarda saç aksesuarı, kolye ve kemer bulunmuştur.”⁴⁰ Han döneminden sonra özellikle Ming (1368-1644) ve Qing (1644-1911) Hanedanlık dönemlerinde yeşim taşı aksesuarlarının çeşidi ve şekli gittikçe çoğaldı, aksesuarlar daha zarif ve ince işçilik kullanılarak yapılmaya başlandı. Bu dönemde yeşim taşından yapılan eşyaların kullanım alanları içinde aksesuar ilk sıradadır.

1.2.2.4. Cenazede Kullanılan Malzemeler

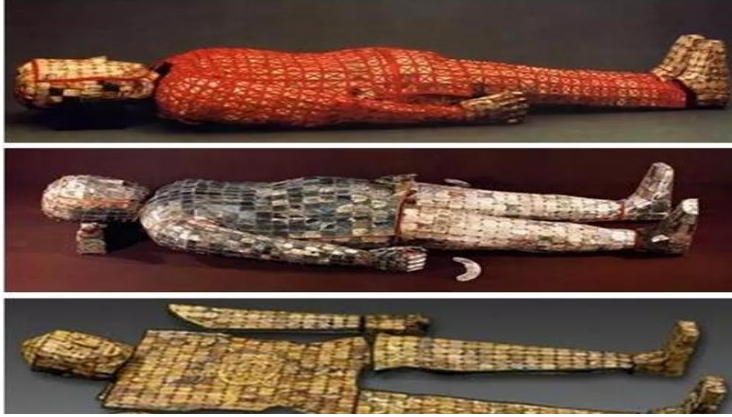
Cenaze törenleri için kullanılan yeşim taşı eşyaları, vefat eden kişinin bedenini iyi bir şekilde saklamak amacıyla yapılmış ve onunla beraber gömülen eşyalardır. Defin eşyalarının en önemli görevi bedeni iyi korumaktır, yeşim taşından yapılan eşyaların hepsi defin eşyası sayılmaz. Yeşim taşından yapılan defin eşyalarını kullanmak Yeni Taş Devrinde başlamıştır. Qin (M.Ö.221-206) ve Han (M.Ö. 206-M.S. 220) Hanedanlığı dönemine gelindiğinde geleneksel, görkemli, şatafatlı cenaze törenlerinin etkisinden dolayı binlerce yıllık tarihe sahip olan yeşim taşı defnetme kültüründe gelişmeler olmuştur.

İlkel toplumda yeşim taşı eşyaları, zenginliğin simgesi olduğundan bu dönemlerde vefat eden kişiyle birlikte gömülen yeşim taşı eşyaları, sayıca on ile yüz arası hatta daha da fazla olmuştur, böylece mezarda yatan kişinin nüfus sahibi ve zengin biri olduğu anlaşıldı. “Han Hanedanlığı döneminde vefat eden kişiyle yeşim taşını gömmeye daha da çoğalmıştır, bu eşyaların içinde en yaygın kullanılanı yeşim taşı ile süslenmiş kefenlerdir, bu dönemde kullanılan bu kefenler ise hükümdarlar ve üst tabakadaki kişiler vefat ettiğinde kullanılmıştır, kullanılan ipin çeşidine göre de çeşitlendirilmiştir. Mesela altın iple yapılan yeşim taşı defin kıyafeti Jīn lǚ yù yī (金缕玉衣), gümüş iple yapılmış yeşim taşı defin kıyafeti Yín lǚ yù yī (银缕玉衣), bronz iple yapılmış defin kıyafeti Tóng lǚ yù yī (铜缕玉衣), ipek iple yapılan yeşim taşı defin kıyafeti Sī lǚ yù yī (丝缕玉衣) gibi .”⁴¹

⁴⁰ Yù s.47

⁴¹ Wáng (王), “Hàndài Yùyī Yánjiū...”, s.3

Şekil 1.7: Yeşim taşından yapılan defin kıyafetleri⁴²

1.2.2. 5. Uğurlu Eşya

“Yeşim taşı eşyaları tarihte tören malzemesi olmakla birlikte kendinde kutsal anlamlar da barındırmıştı. İlkel dönemlerdeki halkların doğa olayları ve başlarına gelebilecek kötülöklere karşı net bir açıklama getiremeyip bu olaylardan kendini korumak için uğuruna inandıkları yeşim taşı yanlarında bulundururlardı. Başına gelebilecek kötölüklerle başa çıkabilmede tek yolun ilahi güçlerden yardım istemek olduğunu düşünmüşlerdir. Ayrıca hayattan beklentilerini, mutluluğa sahip olma arzularını ilahi güçlerin yardımına bağlamış ve bu güçlerle iletişim aracı olarak da bu uğurlu gördükleri yeşim taşı eşyasını kullanmışlardır. Çin’de çok eski dönemlerde yeşim taşının uğur getiren kutsal eşya olduğuna inanılmıştır. Tarihi kitaplarda da bununla ilgili birçok bilgi bulunmaktadır. Halklar yeşim taşının uğur getirmesi için yeşim taşı üzerine kutsal anlam taşıyan kutsal sözcükler ve kutsal figürler işlemişlerdir.”⁴³ Geçmiş dönemlerdeki halkların ortak arzusu ise uğurlu güzel şeylere ve mutluluğa sahip olmak, kötölükten, beladan kurtulmak olmuştur. Çinliler yeşim taşının uğur getireceğine ve onları kötölükten koruyup sakın, mutlu bir yaşam kazandırabileceğine çok inanırlardı.

1.2.2.6 İlaç Olarak Kullanımı

İnsanlar, yeşim taşı yiyerek sağlıklı olacaklarına inanmışlardır. Aynı zamanda geçmişten bugüne Çin’de sonsuza dek genç kalma arzusu halk arasında çok yaygın bir eğilimdir. İnsanlar yeşim taşının ruhu ve bedeni tüm hastalıklardan koruyacağına inanmışlardır.

⁴² http://www.hues.com.cn/gudong/scdt/show/?N_ID=8466 (Erişim Tarihi 21.07.2020)

⁴³ Yü s.48

“Tarihte Qióngjiāng yù yè (琼浆玉液), Shénshān yù jiāng (神山玉浆), Yù gāo (玉膏), Yù zhī (玉脂), Yù lǐ (玉醴), Yù xiè (玉屑) gibi yeşim taşından yapılmış ilaçlar kullanılmış, bu adlar ise onların kıvamına yani sıvı, macun ya da sert katı olmasına bakılarak verilmiştir, bunların hepsi yenilebilir yeşim taşından yapılan ürünlerdir ve esas amacı insanın yaşlanmamasını sağlamaktır. Edebi eserlerde bile yeşim taşı yemenin ve kullanmanın insan sağlığına faydalı olduğu hakkında bilgiler vardır. Çin’de ana maddesi yeşim taşı olan bazı ilaçlar mevcuttur. Bunlardan biri “beş iç organın bin hastalığını tedavi eden en yüce ilaçtır”, kasları güçlendirmeye ve esnetmeye, bedeni sağlamlaştırmaya, insanı sakinleştirmeye ve kanı temizlemeye iyi gelir.”⁴⁴

1.3. Yeşim Taşının Sembolik Anlamları

1.3.1. Erdemi İfade Eden Sembolik Taş

Çin felsefesinde önemli yer alan Ru düşünce ekolünün kurucusu olan Konfüçyüs’e göre yeşim taşı kişide bulunması gereken erdemleri kendinde barındırır. Eski dönemlerdeki ünlü klasik eserlerde çok defa yeşim taşının bulundurduğu erdemden bahsedilmiştir. Ru düşünce ekolüne göre yeşim taşının kendinde taşıdığı erdem yeşim taşının kültürel değerini belirler. Aynı zamanda Ru düşünce ekolü de yeşim taşı kullanımının kurallarını belirlemiştir. Bu fikir ve kurallar, yeşim taşının kullanım değerini arttırmıştır.⁴⁵

Yeşim taşına ruhani, felsefi ve ahlaki sayısız özellik bahsedilmiştir. Mesela, filozof Konfüçyüs, bilginin erdemi daima yeşim taşıyla kıyasladığını söyler. Pürüzsüzlüğü ve parlaklığı erdemi ve insanlığı simgelerken, mükemmel yoğunluğu ve üstün sertliği, keskin zekâyâ gönderme yapar. Keskin ve sert köşesi olmayan kısımları adaletin simgesidir; üzerine vurulduğunda hep aynı şekilde uzayıp giden ve birdenbire duruveren saf sesi müziği simgeler. Konfüçyüs’a göre, yeşim taşının ısıltı ve parlak sıcaklığı merhameti, rengi ve desenini ortaya çıkaran saydamlığı doğruluğu, üzerine vurulduğunda ortaya çıkan, içe işleyen sesleri ise saflığı, kalitesi bilgeliği, kırılabilmesi

⁴⁴ Thierry, s .18

⁴⁵ Wáng (王), “Lùn Rújiā Sīxiāng Duì Yù Wénhuà De Yǐng...”, s.33

ama asla eğilmemesi cesareti, keskin kenarlarının kimseyi yaralamaması da hakkaniyeti hatırlatır diye belirtmiştir.⁴⁶

“Yeşim taşı ahlak ve dürüstlüğün, ahlak kurallarına uymanın, ona göre davranmanın sembolüdür. İlkbahar Sonbahar ve Savaşan Beylikler dönemlerinden sonra, toplum kurallarının gelişmesi ile beraber yöneticilerin ülkeyi kurmaya, sakin, istikrarlı hale getirmeye önem vermiş, bu nedenle yeşim taşı eşyalarına olan sevgi artmıştır. Toplumda “君子比德于玉” (Jūnzǐ bǐ dé yú yù) ideal insanın kendinde bulundurduğu erdem yeşim taşının kendinde taşıdığı özelliklere benzer, ideal insan (Jūnzǐ 君子) olmak için yeşim taşının erdemliliği ifade eden sembolik anlamlarını taşımak gerekir. Konfüçyüs’e göre yeşim taşı kendinde 仁 (Rén), 知 (Zhī), 义 (Yì), 礼 (Lǐ), 忠 (Zhōng), 乐 (Lè), 信 (Xìn), 天 (Tiān), 地 (Dì), 德 (Dé), 道 (Dào) olmak özere on bir ilkeyi bulundurmaktadır.”⁴⁷ Bu on bir ilkenin anlamları ise “insanları sevmek yani insan sevgisi, bilgili olmak, doğru olmak, adetlere ve kurallara uymak, sadık olmak, bağlılık göstermek, güven, yaratıcı gök, göğün yolu, erdem ve ahlak demektir.”⁴⁸

“Ru ekolünü yeşim taşına insana benzetmiştir. Bu biraz abartılı gibi anlaşılsa da Ru ekolünün yeşim taşına olan anlayışı, bilgisi ve görüşünü ifade eder. Yeşim taşının değerini gösteren özellikler onun dış görünümünün yanında kendinde bulundurduğu insan ruhu ve iç dünyası ile sıkı sıkıya bağlı olan sembolik anlamlarıdır. İnsanlar ona erdemi, insanda olması gereken kişilik ve karakteri bahşetmiştir. Yeşim taşı, ideal insan (Jūnzǐ 君子) olmanın sembolüdür. “Yeşim taşı erdem ve ahlak ilkelerini içerdiği için ideal insanın, yeşim taşına yanında taşıması ve takması en uygundur, onu yanından ayırmaması önerilmiştir. Bu da zamanla halk arasında yaygın bir alışkanlık haline gelmiştir. Yeşim taşı takmak insanın erdemli, ahlaklı kişi olduğunun göstergesidir. Shījīng (诗经) yani Şiirler Klasığında de yeşim taşı ile insanların asil ruhu tasvir edilmiştir.”⁴⁹

⁴⁶ Thierry, s.14

⁴⁷ Wáng, “Lùn Rújiā Sīxiāng Duì Yù Wénhuà De Yǐng...” s.33

⁴⁸ Okay, s. 30

⁴⁹ Wáng, “Lùn Rújiā Sīxiāng Duì Yù Wénhuà De Yǐng...” s.33

1.3.2. Sahip Olduğu Güç, Toplumsal Sınıf ve Zenginliğin Sembolü

Yeşim taşı, kişilerin toplumsal sınıftaki yerini ve sahip olduğu zenginliği ifade eder. Tarihi Kaynaklara göre ilkel dönemlerdeki geleneklerden bize miras kalan kalıntılardan yeşim taşının bu tür sembolik anlamları ifade ettiğini görebiliriz.

“Liángzhǔ Kültürü”⁵⁰ (良渚文化 Liángzhǔ wénhuà) zamanında Çin’de, yönetim kurulmuş ve bununla birlikte halk, politika, askeriye, din ve aile olmak üzere çeşitli yönden yönetilmeye başlanmış. Zhou Hanedanlığı döneminden sonra yönetim sınıfları töreye uymuş ve ülkeyi bu töre kurallarına göre yönetmeyi savunmuşlardır. Bu dönemde de yeşim taşı eşyaları daha çok tören malzemesi ve takı olarak kullanılmıştır. Eski klasik eserlerde de yeşim taşının Batı Zhou Hanedanlığı dönemindeki kişilerin sosyal sınıfındaki derecesini ifade eden bir fonksiyonu olduğu belirtilir. Bunun dışında yeşim taşından yapılan çeşitli eşyaların adı, şekli ve kullanımı da kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtlardan toplumun farklı sınıflarına ait olan kişilerin kullandığı yeşim taşı eşyalarının farklı olduğu anlaşılır. Toplumsal sınıfların göstergesi olarak kullanılan yeşim taşı eşyalarını farklı sınıflardan olan kişilerin kullanmasını önlemek için katı kurallar konulmuştur.

Yeşim taşı eşyalarının diğer bir önemli fonksiyonu ise onun kişilerin zengin olduğunu belirten sembolik anlam taşımasıdır. Bu nedenden dolayı yeşim taşından yapılan eşyalar normal yaşamda daima hediye, ödül ve değişim eşyası olarak kullanılmıştır. Bu yüzden yeşim taşı eşyaları hükümdar ailesindeki soyluların daha çok ilgisini çeken bir ürün haline gelmiştir.

⁵⁰ Liáng zhǔ(良渚) Kültürü: Çin’in Yeni Taş Devrine ait olan geleneksel kültürlerden biridir, onun merkezi ise Çin’in ZheJiang eyaleti’nin HangZhou şehrindeydir. Liangzhu kültürü, Çin’in Yangtze Nehri Deltası’ndaki yeni taş devrine ait kültürü sayılırdı. Kültür, özellikle seçkin kesimin mezarlarında yeşim, ipek, fildişi olarak gözlemlenirken daha yoksul bireylerin mezarlarında çanak çömlek olarak gözlemlenmekteydi.

<https://baike.baidu.com/item/%E8%89%AF%E6%B8%9A%E6%96%87%E5%8C%96/111653/>(Son Erişim Tarihi 02.08.2020). Liáng zhǔ Kültüründe Çin’in tarımcılık ve el işi tekniği belli derece yükselmiştir. Yeşim taşının işlenmesi, çanak çömlek yapımı, ahşaptan yapılan eşyalar, bambudan yapılan eşyalar ve ipek dokumacılığı yüksek bir seviyeye ulaşmıştır.

https://www.google.com/search?q=google+%C3%A7eviri&rlz=1C1YTUH_trTR930TR930&oq=g&aqs=chrome.1.69i57j35i39l2j0i131i395i433j0i395i433j46i131i395i433j0i131i395i433j0i395i433.3053j1j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8. (Erişim Tarihi: 08.012021)

1.3.3. Güzel Nesnelerin Sembolik Adları

Yeşim taşı aynı anda tüm güzel şeylerin sembolik adıydı. İnsanlar güzel olan şeyleri yeşim taşına benzetmeyi ve onun adını kullanarak ifade etmeyi seviyorlardı. “İlk ortaya çıkan yeşim taşı eşyası insan vücudunu süslemek için kullanılmıştır, diyebiliriz ki yeşim taşının ortaya çıktığı ilk günden bugüne güzellik ile bağdaştırılmıştır. Yeşim taşının güzelliği her zaman halkın sevgisini kazanmıştır, bu nedenle yeşim taşı tüm güzel şeylerin sembolik adı olmuştur. Yeşim taşı iminin sıfat olarak kullanılması daha çok klasik edebi eserlerde görülmüştür. Örneğin: yüzü güzel insanlara Yù róng (玉容), Yù mào (玉貌) yani güzel yüz, sima, surat anlamına gelir. İnsanların beden yapısı olarak da Yùshù línfēng (玉树临风) kullanır burda yeşim taşından yapılan ağaç gibi güzel, şık oluşunu ifade eder bu deyim daha çok erkekler için kullanılır. Hükümdarı övmek methetmek içinde Yù huáng (玉皇), Yù dì (玉帝) kullanmışlardır. Sesin güzelliğine ise Yù shēng (玉声) kullanılmış, yani yeşim taşının çıkardığı gibi güzel sese benzetilmiştir. Güzel yazılan edebi eser ve şiirleri de yeşim taşına benzeterek övmüşlerdir. Han (M.Ö. 206-M.S. 220) Hanedanlığı döneminden sonra yeşim taşı imi ile ilgili isimleri kullanmak da yaygınlaşmıştır.”⁵¹

1.4. Çin ile Batının Yeşim Taşı Kültüründeki Farklar

“Çin ile Batıdaki ülkelerin yeşim taşına olan anlayışı farklıdır. Batıdaki ülkelere göre yeşim taşı sadece güzel bir taştır ve çeşitli aksesuarların yapımında kullanılır. Ama Çin’de yeşim taşına karşı sevgi ve saygı duyarlar, insanlar onu kullanmaktan mutluluk duyarlar. Batılı insanların kültürlerinde yeşim taşıyla ilgili anlayış ve duygularıyla ilgili çok fazla bilgi bulunmaz. Fakat Çinlilere göre yeşim taşı Çin halkının geleneksel kültürünün özelliğini kendinde bulunduran değerli eşyadır. Bu beş bin yıllık uzun tarihi içerisinde, Çin halkının yetenek ve inançlarını kendinde toplamış, güzel şeylere ve ahlaki davranışlara olan sahiplenme isteklerini yeşim taşı üzerine yüklemiş ve bunu günümüze kadar da devam ettirmişlerdir. Yeşim taşı sert ve parlaktır, dış kısmı ise pürüzsüzdür, pırlanta gibi ışıltısı yoktur. Çinlilerin yeşim taşına olan bağlılığı bundan kaynaklanır, kişiler yeşim taşı gibi erdemli, dürüst, sadık, sıcak kanlı, yeşim taşıdaki

⁵¹ Yù s.48

gibi yüksek değere ve eksigi olsa bile bunu güzelliği ile kapatabilen özelliğe ve özgüvene sahip olmak isterler.”⁵²

Çinlilerin yeşim taşına yükledikleri, yeşim taşıyla özdeşlendirdikleri bu tür inançları Batılıların yeşim taşına bakış açılarıyla birbirinden çok farklıdır. Batılı halklar daha çok bağımsızlıklarına önem verir, onların düşünme tarzıları ise daha çok akılcı analiz etmeye yöneliktir. Batılılara göre herkes bir bireydir, hiçbir şeye bağlı değildir ve toplumda bağımsızca var olan bir bireydir, onlar daha çok herkesin kişisel aktifliğine önem verirler. Çok açık ki batılılar ile Çinlilerin düşüncesi çok farklıdır. Batıdaki ülkelere göre yeşim taşı sadece güzel bir taştır, insanların kazıp çıkardığı bir madendir, onu bir zanaat ürünü ve aksesuar olarak kullanırlar. Buradan da görebiliriz ki, Batı ile Çin arasındaki kültürün ve düşünce prensiplerinin farklı olması, halkın yeşim taşı ile ilgili olan farklı duygularını ortaya koymaktadır. Yeşim taşı Çine göre sadece değerli eşya olarak saklamanın dışında halkın güzel ahlakı ve kendine olan özgüvenini de temsil eder. Bu taş küçük olsa bile halkın duygu ve hassasiyetini fazlasıyla kendinde bulundurur.”⁵³

⁵² Wáng(王), “Zhōngguó Yǔ Mòxīgē Yù Wénhuà Duìbǐ YánJiū...”, s.36

⁵³ Wáng(王), “Zhōngguó Yǔ Mòxīgē Yù Wénhuà Duìbǐ YánJiū...”, s.36

İKİNCİ BÖLÜM

YEŞİM (玉 Yù) TAŞI İMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Dil ve kültür birbirini tamamlama özelliğine sahiptir. Onlar birbirinden ayrılamaz. Dil, kültürün taşıyıcısıdır, içerisinde ulusların farklı kültürlerinden izler taşımaktadır. Kültür de aynı anda dile derin anlamlar verir, kültürün zenginleşmesi de aynı şekilde dilin daha derin, anlamlı ve zengin olmasını sağlar.

“Ulusların dilinde renkli kültürel izler vardır, bu izler sözcüklerin hepsinde bulunur. Kültür ise sözcüklerde sabitleşir böylelikle ülkenin kültürü ile ilgili anlam taşıyan sözcük gurupları oluşur. Bu tür sözcükleri araştırmak da ulusların “kültürlerini” incelemek ve zenginliğini ortaya çıkarmak için faydalıdır. Bunun yanında öğrencilerin kültürel değeri yüksek sözcükleri daha iyi anlamaları, farklı kültürler arasında dil aracılığıyla yanlış mesajların aktarılmasını engeller ve onların daha iyi anlaşılmasını sağlar.

Dil, kültürün bir parçasıdır. Bir dili diğer dile çevirmek için iki farklı kültür arasındaki farklara önem vermek gerekir, özellikle çeviri işlerinde dili anlamamanın dışında kültürel faktörleri de anlamak doğru çevirmek için çok önemlidir, bu yüzden dil, belli bir kültür içerisinde kullanıldığında anlam kazanır”.⁵⁴

Yeşim taşı kültürü birinci bölümde açıkladığımız gibi Çin toplumu için hep özel ve önemli olmuştur. Çok eski dönemlerde ortaya çıkmasına rağmen önemini yitirmeden günümüze kadar gelebilmiştir. Çinlilerin yeşim taşına olan bağlılığı hiç değişmemiştir. Yeşim taşına yüceltmış, kutsal ve uğurlu kabul ederek neredeyse bütün güzellikleri ona benzetmişlerdir. Böylece Çince de yeşim taşı imini içeren zengin sözcük, sözcük gurupları ve deyimler ortaya çıkmıştır. Deyimleri incelemeye geçmeden önce bu

⁵⁴ Lǐ (李), “Cóng Wénhuà Jiǎodù Tán Dài «Yù» Zì Hànyǔ ...” s.121

bölümde yeşim taşı iminin tarihsel oluşumu, kral iminin yeşim taşını ifade ettiği imler ve anlamları üzerinde durulacaktır.

2.1.Yeşim Taşı İminin (玉) Oluşumu ve Tarihi

Çin’de yeşim taşı kültürünün çok yaygın olmasının yanında, yeşim taşı (玉 yù) iminin kullanımı da çok yaygındır. Yeşim taşı iminin kullanımı da yeşim taşı kültürü gibi uzun bir tarihi süreç geçirmiş ve bu tarihi süreç içerisinde kendini geliştirmiştir.

“Çin yazısı resimsel bir yazı sistemidir. Bu özelliğinden dolayı, yazıya da Çin kültüründen ayrı bakamayız. Her bir im, neredeyse bu uzun tarihi süreç içerisindeki toplumun gelişim durumunun temsilcisidir, toplumun yaşamının belirli bir yönünü yansıtabilir. Yazı her zaman eski dönemlerdeki toplumun üretim gücünün gelişimini ve o dönemlerdeki kişilerin düşüncesini, doğru ve detaylı bir şekilde yansıtır ve kaydeder.”⁵⁵

Yeşim taşı iminin tarihsel gelişimini incelerken, yeşim taşının kullanımı, kendinde taşıdığı kültürel sembolik anlamları ve yeşim taşı iminin deyimlerde ifade ettiği kültürel anlamları hakkında bilgi sahibi olabiliriz.

“Yeşim taşı imi (玉 yù) ilk olarak Fal Yazıtlarında 甲骨文 (Jiǎgǔwén) ortaya çıkmıştır, bu im Bronz Yazılarda 金文 (Jīn wén)’de ise gittikçe gelişmiş ve çoğalmıştır.”⁵⁶ Doğu Han Hanedanlığı döneminde yazar “许慎 (Xǔ Shèn)”⁵⁷ “İmler Sözlüğünde”⁵⁸ “Yù, shí zhīměi (玉, 石之美)” demiş, yani “yù (玉) güzel bir taştır”. “Yeşim taşı imi yù “玉” ise

⁵⁵ Yáo (姚), s.11

⁵⁶ Yáng (杨), s.5

⁵⁷ Xǔ Shèn 许慎 (M.S.58- M.S.147), Çinli bir politikacı, filolog ve Doğu Han Hanedanlığı’nın ünlü yazarı idi. Run’an vilayetinin Zhaoling bölgesinde doğdu. Onun yazdığı İmler Sözlüğü (Shuō wén jiě zì 说文解字), 2. yüzyılın başlarında kaleme aldığı Çince bir sözlüktür. Xǔ Shèn bu sözlüğü tamamlamak için 30 sene serfetmiştir.
<https://baike.baidu.com/item/%E8%AE%B8%E6%85%8E/577196> (Son Erişim Tarihi 12.07.2020).

⁵⁸ Bu sözlük, imlerin şeklini, fonetiğini ve anlamını analiz ederek kayıt altına alan, aynı zamanda imlerin arkasındaki mantığı veren ilk imler sözlüğüdür. İmler Sözlüğünde 9353 tane im bulunmaktadır ve ayrıca bu imler farklı 540 tane anahtar imi içermektedir. İmler sözlüğündeki Çince imlerin araştırılması Çin filolojisini son derece etkilemiştir. İmler Sözlüğü farklı dönemlerde farklı yönlerden araştırılmıştır. Bu araştırmalardan Han Hanedanlığı dönemindeki toplumun tarihi, kültürü, felsefesi ve politikası ile ilgili bilgilere sahibi olabiliriz. İmler Sözlüğü, Çince imlerin oluşum yapısını net olarak ortaya çıkaran ilk sistematik çalışmadır. Çince imlerin yapısının analiz edilmesi ve imlerin sistemli tanımlanmasının yapıldığı bu kaynak bugün de, Çince imlerin araştırılmasında çok büyük öneme sahiptir. (Yuánjīn Wáng (元巾王), Xiǎobō Wáng (晓波王), “Shuō Wén Jiě Zì” Yánjiū Zòngshù 《说文解字》研究综述, *SuìHuà XuéYuàn XuéBào* 绥化学院学报, Suìhuà 绥化, Cilt 37, Sayı 11, 11.2017, s.86-90)

tek başına kullanılan resimsel yöntemle oluşturulmuş imdir, Fal Yazıtlarında (甲骨文 Jiǎgǔwén) (𠄎) (𠄎) gibi şekilleri vardır, sanki birkaç yeşim taşı parçası bir ip ile bağlanıp asılmış şekilde görünür. Bu şekildeki kısa yatay çizgiler yeşim taşı parçalarını temsil eder, bazılarında üç tanesi bir grup olmuş haldeyken bazılarındaysa beş tanesi bir grup halinde yazılmıştır. Üstten aşağı doğru çizilen dikey çizgi ise yeşim taşıyı birbirine bağlayan ipi temsil eder. Yeşim taşı eskiden insanlar tarafından değiş tokuşta para olarak kullanıldığı gibi sapı olan eşyalarda da kullanılmıştır. Bu sebeple de yeşim taşı imi o eşyaların adı olarak anılmaya başlanmış dilde bu şekilde yer almıştır.”⁵⁹

“Yeşim taşı imi “yù 玉”nun, Bronz Yazılarda Jīnwén (金文) ’daki şekli “𠄎” budur, Xiǎozhuàn (小篆) yazı tipinde ise 𠄎 böyledir, ve bu yazıdaki şekilde, yeşim taşı imindeki üç yatay çizgi arasındaki boşluklar eşittir.

Yeşim taşı imine (yù 玉) bir nokta eklenmeden önceki şekli, kral imine çok benzemekteydi, yeşim taşı imindeki gibi kral iminde de üç yatay çizgi ve bir dikey çizgi vardır, ama bu iki im sadece çizgiler arasındaki boşluğun farklı olmasından ayırt edilmekte idi. “Guówáng 国王” sözcüğündeki kral (wáng 王) iminin çağdaş Çincedeki şeklinde, üç yatay çizgi arasındaki boşluklar eşittir, ama bu Xiǎozhuàn (小篆) yazı şeklinde ise 𠄎 üstteki iki yatay çizgisinin arasındaki boşluk azdır, aşağıdan bakıldığında alttaki 3. yatay çizgi ile ortadaki yatay çizgi arasındaki boşluk fazladır. Fal yazıtlarındaki kral (wáng 王) imi, aslında bir savaş aleti olan ve yeşim taşından yapılmış baltanın (𠄎) resimsel olarak çizilmiş şeklidir. Bundan da anlaşıldığı üzere Xiǎozhuàn (小篆) yazı şeklinde yazılan yeşim taşı imi ile “wáng 王” imi arasındaki fark çok küçüktür ve birbirlerine çok benzerler, ikisinde de üç yatay bir dikey çizgi vardır, yazarken kolaylıkla fark edilmez. Bu sebeple Çin yazısının gelişim süreci içerisinde “yù 玉” imi ile “wáng 王” iminin karışmasını önlemek için yeşim taşı imine bir tane nokta eklenmiştir. Böylece Kǎitǐ (楷体) yazı şeklinde yeşim taşı imi “yù 玉” olarak yazılmıştır. Bundan şunu anlamaktayız, yeşim taşı imi “yù 玉” resimden gelişip bugünkü halini almış, resimsel yazı yöntemi temel alınarak oluşturulmuş bir imdir.”⁶⁰

⁵⁹ Yáo (姚), s.7

⁶⁰ Yáo (姚), s.7

2.2. Yeşim Taşını İfade Eden Kral Anlamına Gelen Anahtar İmin İncelenmesi

Yeşim taşı kültürünün geleneksel kültürde çok önemli ve büyük bir yere sahip olduğunu biliyoruz, bu kültür eski dönemlerdeki Çin halkının bakış açısını derinden etkilemiştir. Toplumun gelişmesiyle beraber yazarlar yeşim taşına kültürel ahlak ve erdem ile ilgili anlamlar yüklemiştir. Örneğin Han dönemine ve sonrasına ait çeşitli edebi eserlerde yeşim taşı ile ilgili imlerle Han ulusuna has düşünce ve güzellik anlayışları anlatılmıştır. Çince imler kültürle sıkı bir ilişki içerisinde, eski klasik eserlerde o dönemlerdeki toplumun gerçek yaşamı kaydedilip saklanmıştır. “İmler Sözlüğündeki” Çince imlerin özel resimsel bir yazı olduğunu ve kültürden ayrı düşünemeyeceğimizi bize gösterir. Çinin yeşim taşı kültürünü anlamak için, Çince imlerin kültürel fonksiyonunu araştırmak önemlidir. Kültürü anlamak için kesinlikle dili anlamak gerekir. Çince, Çinlilerin derin geleneksel kültürünü kendinde barındırır. Çince imler kültürün taşıyıcısıdır ve kendisi de kültürün önemli bir parçasıdır. Çince imleri fonetik, şekil ve anlam içeren özel bir kültürel sistem olarak görebiliriz. Çince imlerin geçmişten günümüze kadar olan şekli ve yapısı bize eski dönemlerdeki toplumların tarihini anlamamızda yardımcı olur.

Çincede yeşim taşı kültürünün etkisiyle ortaya çıkan yeşim taşı imi ile ilgili imler Çincenin ifade etme gücünü zenginleştirmiştir. “Yeşim taşı kültürü yeşim taşı ile ilgili imlerin gelişimi için kültürel yönden açıdan rol oynamıştır. Yeşim taşı ile ilgili imler, Han ulusunun kültürünü ve içsel düşüncesini gösterir. “İmler Sözlüğündeki” yeşim taşı anahtar iminden oluşan imler, eski dönemlerdeki toplumun yaşam izlerini içinde bulundurur. Yeşim taşı kültürünün araştırılması için de yardımcı olur.”⁶¹ Bir dilin yazısı toplumun gelişimi ile beraber gelişir, günümüzde kral anahtar imi “Wáng zì páng 王字旁” denilen bu isim doğal bir şekilde halk diline kolayca yerleşmiş ve aynı zamanda yeşim taşı ile ilgili anlamları da içermiştir.

Çincedeki Wáng páng zì (王旁字) kral anahtar iminin çoğu yeşim taşı ile ilişkilidir. Mesela Jīn (瑾), Yú (瑜), Qióng (琼), Yáo (瑶) gibi imlerin hepsi güzel olan yeşim taşına ifade eder. Sol taraftaki imlerin hepsi görsel olarak kral imi gibi gözüke de aslında anlamsal açıdan yeşim taşına ifade eden anahtar imdir; sağ taraftaki imler ise fonetiği yani imlerin okunuşlarını ifade etmektedir.

⁶¹ Lǐ (李), “Shuō wén” yù bù zì zhī yù wénhuà jiědú...”, s.28-40

“Çağdaş Çince’de kral anahtar imini içeren Lǐ 理 iminin, Xiǎozhuàn (小篆) yazı tipindeki şekli, İmler Sözlüğünde, yeşim taşı anahtar imini ifade etmektedir. Soldaki im yeşim taşı, sağdaki im ise okunuşu göstermektedir. Aslında “《说文·玉部》“理, 治玉也。从玉、里声。” Yeşim taşının işlenmesi anlamındadır, yeşim taşı içinde doğal damarlar vardır. Yeşim taşı işlerken bu damarlar geçilemez damara göre, ham taşın içinde saklanmış olan tabiyatı çeşitli nesneleri görerek, onu işlemek gerek. Yani Çinlilerin tabiyatı yeşim taşının içinde gizlidir. Yeşim taşı işlemek bir anlamda kendini yontmak, geliştirmek uyuma, uzlaşma varmaktır. Bunun yapılmasını sağlayan da lǐ (理)’dir. Lǐ (理) Çin felsefesinde bulunan bir kavramdır. Lǐ (理) iminin burada içerdiği anlamlar kural (guīlǜ 规律), düzen (tiáolǐ 条理), mantık (dàolǐ 道理), tabiat yasaları (tiānlǐ 天理), gibidir. Yani evrendeki her işin, olayın ve doğadaki her şeyin bir düzeni ve kuralı vardır.”⁶²

Dil ve yazı toplumun gelişmesiyle beraber gelişir. Şu anda var olan yeşim taşıyla ilgili anlam içeren kral anahtar imi, yeşim taşı kültürünü araştırmada kaynak olarak kullanılmaktadır. Klasik edebi ve felsefi eserler de yeşim taşı kültürünü araştırma bakımından yardımcı olurlar. Sözcük araştırmalarında Fal Yazıtları ve Bronz Yazılar “Jīn wén (金文)” önemli kaynaklardır. Yeşim taşı imi, ilk Fal Yazıtlarında ortaya çıkmıştır, Bronz Yazılarda “Jīn wén (金文)” ise gittikçe gelişmiş, İmler Sözlüğüne baktığımızda büyük bir “im ailesi”⁶³ haline gelmiştir.

“Çağdaş Çince Sözlükte (Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn 现代汉语词典) kral imi anahtar im olarak bulunmaktadır. Bu kral anahtar iminden oluşan imlerin çoğu yeşim taşı ile ilgili anlamlar taşır. Çağdaş Çince anahtar im olarak kullanılan kral iminden oluşan bu imleri anlamsal açıdan dörde ayırabiliriz. Bunlar yeşim taşından yapılmış eşyaları anlatan imler, yeşim taşının sesini ve görünümünü ifade eden imler, yeşim taşına benzeyen şeyleri temsil eden imler ve Çağdaş Çince’deki yeşim taşıyla ilgisi olmayan imlerdir.”⁶⁴

⁶² Wáng (王),” *Yù Zú Cíyǔ Jí Qí WénHuà Nèihán Fēnxī...*”, s.9

⁶³ Zì zú 字族: Bu sözcük gurubunu Türkçeye “im ailesi” olarak çevrimeyi uygun gördük, çünkü 字族 aynı imin farklı imlerle bir araya gelerek yeni anlamları ifade etmesidir.

⁶⁴ Wáng (王), “*Cóng Xiàndài Hànyǔ Wángpángzì ...*” s.72

2.2.1.Yeşim Taşından Yapılmış Eşyaları Anlatan İmler⁶⁵

İbadet ve törenlerde kullanılan yeşim taşından yapılmış eşyalarla ilgili imler.

Örnek imler;

琮 Cóng: tapınaklardaki ibadet törenlerinde kullanılan yeşim taşı eşyası.

璜 Huáng: eski dönemlerde yeşim taşından yapılan tören malzemesi, yarı bilezik halindeki yeşim taşıdır.

玠 Jiè : eski dönemlere ait olan yeşim taşı eşyası, eskiden hükümdar ve vezirlerin törenlerde kullandığı yeşim taşıdır.

瑒 Chàng:eski dönemlerde kurban törenlerinde kullanılan yeşim taşı eşyasıdır.

琰 Hán: Eski dönemlerde vefat eden kişinin ağzına konulan yeşim taşı eşyası. “Bu eşya vefat eden kişinin kimliğini ifade etme ve ölü vücudunu koruma amacıyla kullanılırdı.”⁶⁶

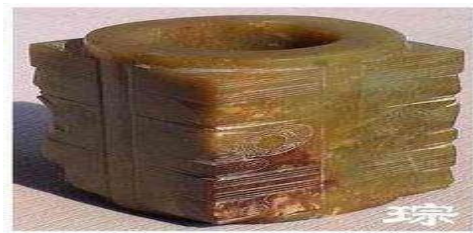
Şekil 2.1:璜 Huáng

Şekil 2.2: Hán 琰⁶⁷

Şekil 2.3: 琮 Cóng

Yeşim taşından yapılan aksesuarlar.

⁶⁵ Bu başlık altındaki fotoğrafların kaynağı, <https://image.baidu.com/> internet sayfasından alındı.

⁶⁶ Wáng (王), “Hàndài Yùyī Yánjiū...” s.24

⁶⁷ <https://kknews.cc/culture/bpeno6.html> (Son Erişim Tarihi 21.07.2020)

Örnek imler;

环 Huán: yuvarlak şekilde olan yeşim taşından yapılan aksesuar, küpe olarak da kullanılır.

璜 Zhèn: hükümdarların tacını süslemek için kullanılan yeşim taşı aksesuarı.

Şekil 2.4: 环 Huán

Şekil 2.5: 璜 Zhèn

Farklı yeşim taşı eşyalarını anlatan imler.

Örnek imler;

玕 gān: Güzel olan yeşim taşıdır.

玑 qī: bir çeşit yeşim taşına verilen adı.

Şekil 2.6: farklı yeşim taşı eşyaları

2.2.2 Yeşim Taşının Sesini ve Görünümünü İfade Eden İmler

Ses ile ilgili olan bu imler çeşitli yeşim taşlarının çıkardığı sesleri anlatır

Örnek imler;

玎 Dīng: yeşim taşının birbirine vurulduğunda çıkan sesi anlatır.

琤 Chēng: yeşim taşından yapılan eşyanın bir birine vurulduğunda çıkan ses, akar suyun çıkardığı ses gibi.

珑 Lóng: altın ile yeşim taşının bir birine vurulduğunda çıkan sese denir.

璆 Qiú: Güzel yeşim taşının güzel sesini anlatır.

Parlaklığı, ışıltısı ile ilgili imler, bu imler yeşim taşının parlaklığı ile ilgilidir.

Örnek imler;

玦 Dì: inci gibi parlak olduğunu anlatır.

璫 Cuī: yeşim taşı ve incilerin parıltısı.

璁 Jǐng: yeşim taşının rengi, ışıltısı.

Yeşim taşındaki damar ve çizgi desenleri ile ilgili imler, yeşim taşının üzerindeki farklı desen ve çizgileri anlatır.

Örnek imler;

玷 Diàn: beyaz yeşim taşı üzerindeki ufacık leke, nokta.

瑕 Xiá: yeşim taşı üzerindeki nokta, leke.

Şekil 2.7: Beyaz yeşim taşı

2.2.3. Yeşim Taşı Gibi Değerli Eşyaları İfade Eden İmler

Yeşim taşı gibi değerli bir eşya olduğunu ifade eden imler

Örnek imler;

珍 Zhēn: inci ve yeşim taşları gibi değerli sayılan zenginlikleri ifade eder.

琛 Chēn: değerli kıymetli olan eşya ve zenginlikler.

玥 Yuè: çok değerli olan, sihir gücü olduğu düşünülen değerli taş.

Yeşim taşına benzeyen taşları ifade eden imler

Örnek imler;

玞 Lè yeşim taşına benzeyen güzel taş.

玦 Jiǔ: yeşim taşına benzeyen açık siyah renkli taş.

璊 Xún: yeşim taşı kadar güzel olmasada yine güzel sayılan taş.

2.2.4.Çağdaş Çince'deki Yeşim Taşıyla İlgisi Olmayan İmler

Müzik aleti

Örnek imler; 琴 Qín、瑟 Sè、琵琶 Pí、琶 Pá、璈 Áo

Şekil 2.8: 瑟 Sè

Şekil 2.9. “琵琶 Pá”,⁶⁸

Cümlede fiil olarak kullanılan im

Örnek im;

“琢”⁶⁹ zhuó: fiil olarak kullanıldığında işlemek, yani cilalamak, oymak gibi işlemleri yapmayı anlatır, yeşim taşını oyma anlamı da vardır.

Diğer İmler, bu imler kral anahtar iminden oluşmuştur ama yeşim taşını anlatmazlar.

Örnek imler;

玩 Wán: Oynamak.

绿 Lù: Yeşil.

皇 Huáng:Hükümdar

球 Qiú: top.

⁶⁸ <https://m.91ddcc.com/t/18196> (Son Erişim Tarihi21.07.2020)

⁶⁹ 琢 iminin iki farklı okunuşu vardır. Diğer okunuşu ise zuó’ dur, anlamı bir şey üzerinde düşünmek, birinin söylediklerini düşünmektir. <https://www.zdic.net/hans/%E7%90%A2> (Son Erişim Tarihi 21.07.2020)

2.3 Kral Anahtar İminden Oluşan Ama Yeşim Taşı İmini İfade Eden Kişi İsimleri

Çinliler aile içerisinde aile üyelerinin birbirini nasıl çağırması gerektiğine de çok önem verirler. Büyük ailelerin içerisinde kardeşlerin birbirlerine hitap için kullandıkları birçok hitap şekilleri vardır, bunlar farklı imlerle ifade edilir bunun yanında kişi isimlerinde de kral anahtar iminden oluşan yeşim taşıyla ilgili anlam taşıyan imler kullanılmıştır. Çin halkının yeşim taşına olan sevgisi, yeşim taşıyı ifade eden kral anahtar iminden oluşmuş birçok imi günümüze kadar getirmiştir. Bu imler sıkça kişi isimleri olarak karşımıza çıkarlar.

Çinlilerin kişi isimleri yani ad ve soyadı ile ilgili adetleri ise ayrı bir kültürdür. İsim koyarken ses, anlam ve şekil üçlüsünü birleştiren imlerin seçilmesine özen gösterirler. Çin’de isim koyma Çinliler için önemli bir olgudur. Daha öncede ifade ettiğimiz gibi çoğu kral anahtar imi, yeşim taşıyla ilgili güzelliği, erdemi ve mutlu bir yaşamı anlatan anlamlar taşırlar.

“Çinlilerin yeşim taşına bağlılıklarının ve geleneklerinin var olmasının yanında, Çin Felsefesinde “Jūnzǐ yǐ yù bǐ dé 君子以玉比德” yani İdeal insanın ya da erdemli insanın, yeşim taşı gibi olmasından da bahsedilmiştir, bu nedenle bugüne kadar kral anahtar iminden oluşan yeşim taşıyı anlatan imler kişi isimlerinde kullanılmıştır. Daha çok erkek isimlerinde kullanılmıştır, eski klasik eserler içerisinde en çok erkek karakterleri anlatan Üç Krallığın Hikâyesinde “Sānguóyǎnyì 三国演义”⁷⁰ kral anahtar imi içeren kişi isimlerinden 46 tane bulunur. Örnek; Liúzhāng 刘璋、Liúqí 刘琦、Liú cóng 刘琮、刘琰 Liú yǎn、刘瑶 Liú yáo, Lǐ guī 李珪、Yáng qí 杨琦 gibi. Günümüzde de erkek isimlerinde kral anahtar imi kullanılmaktadır, örneğin; Nánhuáijīn 南怀瑾、Lǐchāngjué 李昌珪 vb. Dönemler geçtikçe yeşim taşının yansıttığı erdemden daha çok yeşim taşının temiz, şeffaf görünümü ve güzelliği hakkındaki görüşlerin ortaya çıkması ile beraber modern toplumda kral anahtar imleri daha çok kadın isimlerinde kullanılmaya başlamıştır. Örneğin; Lǐ wén 李玟、Jiāng shān 江珊 gibi.”⁷¹

⁷⁰ Çin’in klasik edebi yapıtlarından söz edilirken akla öncelikle en ünlü 4 yapıt gelir. Bu yapıtlar şunlardır: Üç Krallığın Hikâyesi, Bataklik Kahramanları, Batıya Yolculuk ve Kızıl Köşkün Rüyası. Üç Krallığın Hikâyesi, Luo Guanzhong tarafından 14. yüzyılda Çin tarihindeki Han Hanedanı’nın son yıllarına ve 169’da başlayıp toprakların birleştirildiği 280 senesine dek süren Üç Krallık dönemine denk gelen çalkantılı yılları anlatan bir romandır. (<http://turkish.cri.cn/794/2009/05/25/1s115135.htm>)

⁷¹ Wáng (王), “Cóng Xiàndài Hànyǔ Wángpángzì ...” s.72

“Yeşim taşının sağlığa faydalı olduğu düşünülmüştür, insanlar “Shí jīn zé shòu rú jīn, Shí yù zé shòu rú yù 食金则寿如金, 食玉则寿如玉” derler, yani altın yersen altın gibi bir ömre sahip olursun, yeşim yersen yeşim gibi uzun bir ömre sahip olursun. İnsanlar eskiden yeşim taşının çeşitli ilahi ruhlarla iletişim kurabileceğini düşünürlerdi ve bundan dolayı ibadetlerde önemli eşya olarak yeşim taşı kullanmışlardır. Halkın yeşim taşına olan derin sevgisi yine kişi isimlerinde kendini göstermiştir. “Eski dönemlerde halklar hep yeşim taşı ile ilgili imleri kendi adında, takma adında ve soyadında kullanmışlardır, birçok ünlü hekimlerin isimlerinde de yeşim taşı imi ya da onunla ilgili imler kullanılmıştır. Örneğin; Han Hanedanlığındaki akupunktur ustası olan bir hekimin ismi de Guōyù (郭玉) dur, adı için direkt yù (玉) kullanmıştır. Güney Song (M.S.1127-1279) Hanedanlığı döneminde yaşamış bir hekimin adı da Wáng qiú (王璆) dır. Qiú (璆)ise güzel yeşim taşını ve onun güzel sesini ifade ederler. Qing Hanedanlığındaki bir hekimin adı da Hé Mèngyáo (何梦瑶)dur, yáo (瑶) ise güzel yeşim taşıdır.”⁷²

Bu imlerin kullanımına bakarak şunu söyleyebiliriz. Çinde yeşim taşına olan sevgi ve saygının etkisiyle çok sayıda yeşim taşını ifade eden im türetilmiştir. Kral anahtar iminden oluşan yeşim taşını ifade eden imler klasik edebi eserlerde de sıklıkla kullanılmıştır. “Yeşim taşının erdem ile ilgili olan sembolik anlamından dolayı özellikle erkek isimlerinde kullanılmıştır. Sonra bu görüş zayıflamış ve bunun sonucunda yeşim taşının saflık, temizlik ve güzelliğin de simgesi olması nedeniyle modern toplumda yeşim taşı imi daha çok kadın isimlerinde kullanılmaya başlanmıştır. Popüler olan kadın şarkıcı adlarında kral anahtar iminin kullanımı da az değildir.”⁷³ Görüldüğü üzere yeşim taşı ve kral iminin isimlerdeki kullanımı oldukça yaygındır.

Örnek: wén 玕, shān 珊, qí 琪, ruì 瑞, yuè 玥, líng 玲.

2.4 Yeşim Taşı İmi İçeren Sözcük Grupları ve Kültürel İçeriği

Çalışmamızın başlarında da belirttiğimiz gibi yeşim taşı kültürü Çin’in büyük ve önemli kültürlerden biri olmakla birlikte, yeşim taşı imi içeren sözcük grupları da halk arasında sıklıkla kullanılmaktadır. Bu imler ve sözcük grupları halkın yaşamında ve yeşim taşı kültürünün gelişerek devam etmesinde önemli rol oynamıştır.

⁷² Jichūn Zhōu (计春周), Jiànxíóng Tián (健雄田), Gǔdài Yījiā Míng, Zì, Hào Zhōng De “Yù Wénhuà”, (古代医家名、字、号中的“玉文化”), Mayıs.2017, s.22- 24

⁷³ Wáng, “Cóng Xiàndài Hànyǔ Wángpángzì ...” s.71

Yeşim imi, yeşim taşının kullanımındaki görsel özelliği temel alınarak resimsel yöntemle oluşturulmuş bir imdir. Köklü Çin tarihinde Çinliler yeşim taşı ile insanın sahip olduğu karakter ve yaradılışı özdeşirmiştir. Geçmişten günümüze değin, yeşim taşını insanlarla karşılaştırmış, çeşitli işleri tasvir etmiş, göğe ve yere ibadetlerinde kullanmış, beklenti ve isteklerini onun üzerine yüklemiş, duygularını ifade etmiş, böylece yeşim taşına kimlik, duygu, tavır ve dilin aktarılması gibi birçok yönde anlam ve fonksiyon kazandırmışlardır. Böylelikle yeşim taşı imiyle ilgili yeşim taşı iminden oluşan birçok sözcük grubu ortaya çıkmıştır.⁷⁴

2.4.1 Yeşim Taşı İminden Oluşan İnsanı Tasvir Eden Sözcük Grupları

2.4.1.1 İnsanın Dış Görünümü, Tavrı ve Psikolojisini İfade Eden Sözcük Grupları

Yeşim taşı iminden oluşan sözcük grupları insanın beş duyu organından vücudun çeşitli bölgelerine kadar, dış görünümünden tavrı ve psikolojisine kadar birçok özelliğiyle ilişkilidir. Örneğin; güzel yüze, yù miàn (玉面) ve yù liǎn (玉脸), yani yeşim taşı yüzü denir, daha çok kızlar için kullanılırdı. Ağız için ise yù chí (玉池) derler yani yeşim taşı havuzu anlamına gelir ki bu sözcük grubu daha çok Dao Düşünce Ekolünde kullanırdı. Beyaz ve güzel dişlere ise yù chǐ 玉齿 yeşim taşı gibi diş derlerdi. Göz için ise yù liū (玉溜) yeşim taşı gözü derler, bu da çok güzel canlı parlak boncuk gibi gözleri anlatmak için kullanılırdı. Kadınların ağlaması ve göz yaşları ise yù tí (玉啼) olarak ifade edilirdi. Yeşim taşı kadar beyaz ellere ise yù shǒu (玉手) yani yeşim taşı eli denirdi. Bebekler için yù yīng (玉婴) denirdi. Güzel kadınları ve ilahi güce sahip olan tanrıçaları için ise yù nǚ (玉女) ve yù xiān (玉仙) gibi sözcük gurupları kullanılır, güzel şarkı söyleyenlerin sesine ise yù hóu (玉喉) derlerdi.

2.4.1.2 Saygı, Övgü, Erdem ve Karakter İfade Eden Sözcük Grupları

Eski insanlar kurallara çok önem verirlerdi. Birbirlerine istedikleri gibi hitap etmez, saygıyla çağırırlardı. Karşılıklı ilişkilerde birbirlerine hitap ederken hitap sözcüğünün baş kısmına yeşim imini ekleyerek çağırırlar böylece karşısındaki kişiye olan saygısını ifade etmiş olurlardı. Saygı duyduğundan dolayı başka birinin güzelliğini ifade etmek için “Yù mào 玉貌, Yù yán 玉颜, Yù tǐ 玉体, Yù róng 玉容” gibi ifadeler kullanırlardı.

⁷⁴ Wáng (王), “Yù Zú Cíyǔ Jí Qí Wénhuà Nèihán Fēnxī ...” s.10

Kadınlara “Yù nǚ 玉女”, hükümdarın konuşmalarına Yù yán “玉言”, Yùyīn “玉音” derlerdi, lezzetli içkiye ve içkiyi iyi içebilen insana Yù gāng “玉缸”, erkeğe ise Yù láng 玉郎 derlerdi.

Tarihteki ünlü şahıslara saygılı bir şekilde hitap ederken de yeşim taşı imini kullanılırlardı. Hükümdarın eşlerini “Yù nú 玉奴” ve Yù er 玉儿 diye adlandırır, şiirlerde daha çok “Yù nú 玉奴” ifadesini kullanılırlardı. Yù nú 玉奴 ise Tang Xuang Zong’un eşi Yang Gui Fei’in (杨太真 Yáng Tàizhēn, 杨贵妃 Yáng Guīfēi) küçük adıdır, onu yine Yù zhēn (玉真) diye adlandırırlar.

Erdemli davranışlara yù dé (玉德), sıcak, sevgi dolu kişilerin karakterine yù wēn (玉温), sadık değişmeyen kalbe yù xīn (玉心), kabiliyete ise yù huá (玉华) derlerdi.

2.4.2 Hayvanları, Bitkileri ve Doğa Manzaralarını İfade Eden Sözcük Grupları

Yeşim taşı imine başka sözcük ya da biçim birimler eklenerek yeni isimler ve çeşitli hayvan isimleri de oluşturulmuştur. Bu şekideki hayvan isimleri çoktur, bir hayvanın farklı türlerinin adı da farklıdır. Bunların içerisinde yeşim taşı imi en çok geçen sözcük gurupları ise balık ve attır. Yù yú 玉鱼 balığı, Yù tiǎn 玉腴 balığın etini ifade eder. Atı ise Yù mǎ 玉马 (Měi mǎ 美马), kırlangıcı ise Yù yàn 玉燕, kaplumbağayı ise Yù líng 玉灵, Yù xū 玉虚, horozu ise Yù jī 玉鸡 diye adlandırırlar.

Klasik eserler ve kaynaklarda bitkileri tasvir eden yeşim taşı iminden oluşan sözcük gurupları da çoktur. Bunların içinde birçoğu çiçekleri tasvir eder, bunlar da gülün rengi, şekli ve görünümüne bakarak çeşitlendirilir. Örneğin gülün rengine göre verilen isimler şunlardır; Yù xuě 玉雪, Yù yàn 玉艳, Yù huā 玉花 (beyaz çiçekler). Şekline göre ifade edilenler; Yù tuán 玉团, Yù bēi 玉杯 (Şakayık Çiçeği), Yù píng 玉瓶. Dış görünümüne göre çeşitlendirilenler ise; Yù gǔ 玉骨, Yù línglóng 玉玲珑, Yù shòu 玉瘦 dur. Bunlardan başka yine bambuları yeşim taşı bambu yani Yù zhú 玉竹, Yù gān 玉干, Yù guǎn 玉管, yaprakları Yù yè 玉叶, meyveleri ise Yù guǒ 玉果 diye ifade ederler.

Yeşim taşı iminden oluşan sözcük gurupları içinde doğadaki nesneleri ifade eden sözcük gurupları da vardır. Bu tür sözcük guruplarını içinde sayıca çok olanlar, suyu, taşı, dağı, ayı, karı tasvir edenlerdir. Suyla ilgili olanlar Yùshuǐ 玉水, Yùhé 玉河, Yù zhǎo

玉沼, Yùxī 玉溪, Yù liū 玉溜, Yù liú 玉流'dir, dağa Yùshān 玉山, taşta Yùshí 玉石, ayın şeklinin farklı olmasına bakıp Yù jìng 玉镜, Yù lún 玉轮, Yù pán 玉盘, Yù tuán 玉团, Yù wǎn 玉碗, kar için ise Yù xuě 玉雪 demişlerdir.

2.4.3. Günlük Yaşamda Kullanılan Eşyaları Tasvir Eden Sözcük Grupları

Günlük yaşamda çok bakarsak çok fazla yeşim taşı imini içeren sözcük grupları karşımıza çıkmaktadır, neredeyse yaşamda kullanılan her şeyi içerir. Yemekle ilgili yeşim taşı imi içeren sözcük gruplarının içinde en çok kullanılanı içki ile ilgilidir, bu sözcük grupları Çinin içki kültürünü ifade eder. Yù jiǔ 玉酒, Yù yè 玉液, Yù jiāng 玉浆, Yù gāo 玉膏, Yù kù 玉酷, içki bardağına ise Yù bēi 玉杯 derler. Ayrıca yiyecekleri ifade edenler de vardır örneğin; Yù zhǎo 玉爪 çay yaprağı, Yù tuán 玉团 ise susuz pirinç lapasını bambu yaprağına üçgen şeklinde sararak pişirilen ve “Ejderha Teknesi Festivalinde”⁷⁵ yenilen bir yiyecek olan Zòngzi 粽子 yı ifade eder, Yù xiū 玉羞, Yù shí 玉食 lezzetli yiyeceklerdir, Yù zhù 玉柱, Yù jīn 玉筋 ise yemek çubuğudur, Yù wǎn 玉碗 ise kasedir.

Bunlardan başka yine giyinme ve süslenmekle ilgili olanlar vardır. Giysilere Yù yī 玉衣, giysilerin koluna Yù mèi 玉袂, kıyafetlerin temiz beyaz olan koluna Yù xiù 玉袖, tarağa Yù shū 玉梳, aynaya Yù zhào 玉照, Yù pán 玉盘, Yù jiàn 玉鉴, makasa Yù jiǎn 玉剪, kumaş dokuma makinesine ise Yù jī 玉机, Yù suō 玉梭 demişlerdir.

Yaşam yeri ile ilgili olan sözcük grupları da bulunmaktadır. Evlere Yù xiāng 玉箱, Yù guǎn 玉馆, pencerelere Yù chuāng 玉窗, mumlara Yù zhú 玉烛, kilitlere ise Yù suǒ 玉锁 demişlerdir.

⁷⁵ Ejderha Teknesi Festivali ünlü şair Qū Yuán (屈原)'i anmak için düzenlenirdi. Qū Yuán (Doğum tarihi M.Ö. 343) Savaşan Beylikler (M.Ö. 475-221) döneminde yaşamış Çinin büyük şairlerinden biridir, Qu Yuan'ın ölüm tarihi kameri takvimin beşinci ayının beşinci gününe denk gelmektedir, insanlar Qu Yuan'ın ölüm yıl dönümünü anmak için o tarihte “Zòngzi 粽子” adı verilen yiyeceği Yangtze nehrinin kuzeydoğusunda bulunan Miluo nehrine atarlardı. Zamanla Qu Yuan'i anma töreni, Ejderha Teknesi Festivali (Duān Wǔ Jié 端午节) adını almış ve bütün Çin halkı tarafından kutlanmaya başlanmıştır. Günümüzde festivalin önemli etkinlikleri ejderha teknesi yarışları ve zongzi yemektir. (Yao Dan, *Çin Edebiyatı*, Kaynak Yayınları, (Çev. Sinan Baykent), İstanbul 2016. s.60

Yukarıda bahsettiklerimiz dışında yolculuk ile ilgili olan sözcük grupları da vardır. Arabalara Yù chē 玉车, Yù lún 玉轮, Yù wǎn 玉惓, bastonlara Yù hūn 玉羣, Yù zhàng 玉杖, Yù jié 玉节, kar ve buzlarla kaplı yollara ise Yù lù 玉路 demişlerdir.

Kütüphane ile ilgi olan eşyaları anlatan sözcük grupları esas olarak dört önemli şeyle (Bǐ 笔, Mò 墨, Zhǐ 纸, Yàn 砚)⁷⁶ ilgili olan yeşim taşı imi içeren birçok sözcük grubu vardır. Örneğin; kağıtlara Yù xiè 玉屑, Yù jiān 玉笺, Yù jiǎn 玉茧, yazı fırçalarına Yù guǎn 玉管, Yùtù háo 玉兔毫, müzik aletlerine Yù chuī 玉吹, satranç masasına Yù jú 玉局, yazılara ise Yù wén 玉文, Yù zì 玉字, Yù shū 玉疏 demişlerdir.

Yukarıda verdiğimiz yeşim taşı imi içeren sözcük gruplarından da anlaşıldığı üzere, Çince de yeşim taşı iminden oluşan sözcük gruplarının kullanım alanları çok geniş ve yaygındır. Bu sözcük gruplarında direkt yeşim taşı iminin asıl anlamlarının kullanımı dışında, başka imler ile birlikte yeni sözcük grupları oluşturabilir. Böylece çok sayıda yeşim taşı imi içeren sözcük grupları oluşturulmuştur. Dilin renkliliğini ve zenginliğini daha da artırmaktadır.

Yeşim taşı imini içeren bu sözcük grupları yukarıdaki örneklerden de anlaşılabileceği üzere, insan, hayvan, bitki, eşya gibi canlı cansız, soyut somut kavramlarda kısacası neredeyse her alanda kullanılmıştır. Bu durum yeşim taşı iminin halkın yaşamında çok kullanılan bir im olduğunu aynı zamanda halkın yaşamındaki konumunu ve önemini de kanıtlar niteliktedir. Ayrıca Çin halkının yeşim taşına olan tutkusunu, insan ve diğer nesnelere yükleyerek, yeşim taşının güzellikleri gibi olmasını arzu ettikleri anlaşılmaktadır.

Bu bölümde yeşim taşı imi içeren sözcük gruplarının incelenmesi, yeşim taşı kültürünü daha derinden anlamamızı sağlayarak, üçüncü bölümde ele alacağımız deyimleri ve deyimlerdeki kültürel anlamları kavramamıza yardımcı olacaktır.

⁷⁶ Bǐ 笔 fırça burada eski zamanlarda resim çizmede ya da hat sanatında kullanılan fırçayı anlatır, Mò 墨 mürekkep, Zhǐ 纸 kağıt, Yàn 砚 bir mürekkep taşı yani mürekkep kabıdır. Bunlar Çine özgü kültürel dört yazım aracıdır. Bu dört değerli kültür aracı bir bütün olarak düşünülür, Çin kültüründe önemlidir, çünkü bunlar Çin halkının gurur duyduğu edebi sanat tarzını yaratmakla birlikte geleneksel Çin estetiğinin özelliğini tam olarak yansıtan kültürel öğelerdir. (<https://chiculture.org.hk/sc/china-five-thousand-years/1294> Erişim Tarihi: 06.08.2020)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇİNCEDE YEŞİM TAŞI İMİ (玉) İÇEREN DEYİMLER

“Bir milleti en iyi anlamamanın yolu o milletin dilini ve kültürünü anlamaktan geçer. Bir dili ve o dilin konuşulduğu kültürü iyi anlamak için de o dilin deyimlerini, atasözlerini, sözcük öbeklerini, sözcüklerin kökenlerini iyi bilmek gerekir. Bütün milletlerin kültür kaynağı sözlü kültüre dayanmaktadır. Dolayısıyla sözlü kültürün aktarıcıları olan deyimler ve atasözlerinin köklü kültüre sahip milletlerin dil ve kültüründe var olduğunu ifade etmek yerine bir tespit olacaktır.”⁷⁷

Daha öncede belirttiğimiz gibi Çin çok uzun bir tarih ve kültüre sahiptir. Çince de imler ve imlerden oluşan deyimlerde Çinin bu uzun geleneksel tarihinin bugüne kadar devam etmesinde kendi fonksiyonunu hep korumuştur ve yaşamın çeşitli yönlerinde ifade bulmuştur. Deyimlerde halkın yaşamı, kültürü, gelenekleri ve bakış açısı da belli bir şekilde ifade edilmiştir. Bir ulusun ata sözleri ve deyimleri o ulusun yaşam süreci içerisinde oluşur ve onların yaşamına sınıksız bağlı olur. Bu yüzden bir dili öğrenmek için kültürünü anlamak gerekir. Çinceyi iyi öğrenmede, yazılı edebi eserleri daha iyi anlamada ve karşılıklı iletişimi sağlamada Çince deyimlerin anlamlarını iyi bilmek önemli bir rol oynar.

“Shúyǔ (熟语)’lerin Çince kalıplaşmış sözcük grupları içerisinde çok özel bir yeri vardır, o sözlü iletişimde canlı ve halkın toplumsal yaşamının renkliliğini kendinde bulunduran popüler dil materyalidir. Bir dili ve onun gelişimini anlamak istersek, sadece onu toplumun gelişimi ve bu dili oluşturan halkın tarihi ile birlikte araştırdığımızda ancak bu dili anlayabiliriz. Shúyǔ (熟语)’ler, uzun tarihi süreçle birlikte, halkın yaşam tecrübesi ve toplumun geleneksel kültürünün etkisiyle oluşmuştur.

⁷⁷ Göksel Türközü, Çevri Amaçlı Korece Atasözleri, Deyimler ve Hanca Dörtlemeler-Türkçe Karşılıklarıyla, Likya yayınları, İstanbul, Nisan 2018, s.13.

Deyimlerin çoğu eski klasik edebi eserlerden gelmiştir. Bu deyimler tarihin farklı dönemlerinin izlerini taşır ve onları zenginleştiren dil ise tarihin çeşitli yönünü siyaset, medeniyet, üretim ve kültürünü içinde barındırır. Shúyǔ(熟语) ise dilin gelişim sürecinde Çin halkının çeşitli kültür anlayışı ve kültürel olaylarında derin izler bırakmıştır. Shúyǔ (熟语)’nin içinde en çok bulunan ise dört imden oluşmuş deyimlerdir.”⁷⁸

Çince deyimler (成语 Chéngyǔ) ise Shúyǔ (熟语)’nün içindeki grublardan biridir. Shúyǔ(熟语) ise Çince halk tarafından çok kullanılan şekil bakımından kalıplaşmış kısa sözcük guruplarıdır. Shúyǔ(熟语) geniş içeriğe ve belli şekle sahiptir, bu içeriklerin çoğu uzun bir tarihi süreç boyunca devam edip bugüne gelmiş ve yaygın olarak kullanılmıştır. Bunun yansira derin ve farklı anlamları güçlü bir şekilde ifade eder. Shúyǔ(熟语), Guànyòng yǔ (惯用语), Chéngyǔ (成语), Xiēhòuyǔ (歇后语), Yànyǔ 谚语, Sùyǔ 俗语 olmak üzere beşe ayrılır. Çalışmamızın bu bölümünde, yeşim taşıyla ilgili olan, yeşim taşı imi içeren kalıplaşmış sözcük gurupları yani deyimler (成语) incelenmiştir. Deyimler, anlamlarına göre sınıflandırılmış, deyimlerin kültürel bağlantısı, kullanımı ve mecazi anlamları yalın anlaşılır bir biçimde açıklanmıştır.

“Çince deyimler Chéngyǔ (成语) ise eskiden günümüze kadar devam eden, yaygın kullanılan, daha çok yazı dilinin renkliliğine sahip olan kalıplaşmış kısa sözcük guruplarıdır.”⁷⁹ “Çince deyimlerin çoğu dört imden oluşur, az bir kısmı ise dört im değildir.”⁸⁰

“Çince kalıplaşmış sözcük gurupları olan deyimlerin hepsi uzun dönem içinde alışlagelen kullanım sonucunda kalıplaşan bir dil yapısıdır. Anlamı her zaman belli bir kültürel içeriğe sahiptir. Yeşim taşı “玉” güzel ve parlak bir taştır. Yeşim taşı imi başka biçimbirimlerle birleşip, yapısı sabit, kalıplaşan yeni sözcük guruplarını oluşturduğunda, asıl anlamını kaybedip zengin anlama sahip olan deyimler oluşturur. Böylece başka imlerle oluşan deyim ve sözcük gurupları gibi bir bütünlük içerisinde mecazi anlam ifade eder. Yeşim taşı, doğal bir taş olarak kendi içerisinde nitelikleri, fonksiyonu, farklı

⁷⁸ Wáng (王), “Yù Zú CǐYǔ jí Qí Wénhuà Nèihán Fēnxī ...” s.16

⁷⁹ Huáng (黄) ve Liào (廖), s.266

⁸⁰ Huáng (黄) ve Liào (廖), s.268

durumlarda kullanım özellikleri vardır. Kişiler bu özellikleri sözcük gruplarında kullanarak, mecaz anlam ifade eden yeni sözcükler oluştururlar.”⁸¹

3.1 Çince Deyimler ve Kültür

“Bir dili iyi öğrenmek ve başka bir dile çevri yapabilmek için yalnızca o dilin dilbilgisi kuralları, sözcüklerin sözcük anlamlarını bilmek yetmez. O dilin konuşulduğu toplumun kültürünün, davranış biçimlerinin, ortamına göre farklılık gösterebilen söyleyiş ve tepki tarzlarının, atasözlerinin, deyimisel ifadelerin iyi bir şekilde kavranması da gerekir.”⁸²

Çince öğrenenler ve Çinceyi kullananlar gün geçtikçe çoğalmaktadır. Çince deyimler ise sözcük gruplarının çok özel bir birimidir, halkın uzun tarihi ve parlak geleneksel kültürünü yansıtır. Yabancı öğrencilerin Çince deyimleri öğrenmesi zor olmasına rağmen, bu dili merakla öğrenmelerini sağlar. Deyimler, Çin kültürünün mirası, kültürel düşüncenin belirgin bir şekilde ifade edilmesidir.⁸³

Deyimlerin çoğu, Klasik Çince esas alınarak oluşturulmuştur. Zaman içinde “Báihuàwén (白话文)” olarak bilinen sade dil hareketi, edebi dilin sadeleştirilmesiyle gündelik konuşma dili, yazı dilinin yerini almış”⁸⁴ ama Çağdaş Çince deyimlerin çoğu, ağırlıklı bir şekilde Klasik Çincenin renkliliğini taşımaya devam etmiştir. Bu deyimler Çinin geleneksel kültürünün sembolüdür, Çin ulusunun düşünce yapısını temsil eder ve mükemmel bir şekilde bugüne kadar gelmiştir, bununla birlikte sürekli gelişmiş ve yeni deyimler oluşturulmuştur.

Modern yaşamda Çince deyimler, Çincedeki yazı dili ve konuşma dilinde yaygın kullanılmaktadır. Bu deyimler Çin dilinin değerli mücevherleri sayılır. Ana dili Çince olanlara göre deyimler belirli bir derecede deyimleri kullanan kişinin bilgisini, kültür seviyesini ve dil kabiliyetini temsil eder ve dili ifade etme yönünden dili zenginleştirir, ifade etme yeteneğini güçlendirir. Çince öğrenen öğrencilere göre deyimler dilin

⁸¹ Yáng (杨), s.6

⁸² Göksel Türközü, Çevri Amaçlı Korece Atasözleri, Deyimler ve Hanca Dörtlemeler-Türkçe Karşılıklarıyla, Likya yayınları, İstanbul, Nisan 2018, s.9

⁸³ Yà Lǐ (亚 李), Hànyǔ Shùzì Chéngyǔ Zài Duìwài Hànyǔ Jiàoxué Zhōng De Yīngyòng Tàn suǒ Yǔ Jiànyì (汉语数字成语在对外汉语教学中的应用探索与建议), Chóngqīng dàxué (重庆大学), 05.2013, (Yüksek Lisans Tezi), s.1

⁸⁴ Gürhan Kırilen, Çin Dili, Gece Kitaplığı, Ankara, Mart 2016, s. 12

öğrenmesi zor olan noktasıdır, aynı zamanda dil ve kültürü öğrenmede önemli olan noktadır.⁸⁵

Deyimler çağdaş Çince sözcük grupları içerisinde çok özel ve önemli bir oluşumdur. Deyimler bütünsel anlam ifade eden kalıplaşmış sözcük gruplarıdır. Deyimlerin dört özelliği, kalıplaşmış olması, kullanımının halk tarafından alışkanlık haline gelmesi, tarihsel ve ulusal olmasıdır. Deyimlerin kalıplaşmış olması onun anlamının da kalıplaşmış olduğunu gösterir. Deyimleri oluşturan imler tek başına nasıl bir anlam ifade ederse etsin, deyim içerisinde diğer imler ile birlikte ortak bir anlam ifade eder. Başka bir yönden bakarsak deyimlerin anlamı, deyimleri oluşturan her imin anlamının basitleştirilmiş hali değildir. Toplumun gelişmesiyle bazı deyimlerin yapısında bir kısım değişimler olabilir ama anlamı değişmez. Bu özelliklere bakarak deyimlere, dört imden oluşmuş, kalıplaşmış, tarihsel ve ulusal sözcük grubudur diyebiliriz.⁸⁶

Çince deyimler Çin halkının geleneksel kültürünü kendinde barındırmaktadır. Ana dili Çince olan ya da Çinceyi bir yabancı dil olarak öğrenmeye başlayan herkes Çince deyimleri öğrenmeye gerek duyar. Çünkü Çinceyi daha iyi öğrenmek isteyen insanlar deyimlerin anlamını ve onun kültür ile ilişkisini anlamalıdır. Böylelikle çeşitli kaynakları ve eserleri daha iyi anlayıp daha çok bilgiye sahip olabilirler. Gündelik yaşamda insanlar ile olan iletişimi daha kolay sağlayabilir ve kültürel bağ kurabilirler.

3.2.Yeşim Taşı İmi İçeren Deyimler

Çince, deyimler ve deyimlerde kullanılan imler açısından çok zengin bir dildir. Her bir deyimde kullanılan imlerin gelişimi ve içerdiği derin kültürel anlamı deyimleri daha da renkli yapmaktadır. Çincedeki her im gibi yeşim taşı imi de farklı deyimleri oluşturmuş, imin kendisindeki derin anlamlar deyimlerde yaşamış ve ifade bulmuştur.

Yeşim taşı imi ile ilgili olan deyimlerin çoğu dört imden oluşmuş deyimlerdir, çalışmamızın bu bölümünde, dört imden oluşan yeşim taşı imi "玉" içeren deyimler anlamlarına göre sınıflandırılarak, yeşim taşında bulunan doğal özelliklerle birlikte sembolik ve kültürel anlamları detaylı bir şekilde işlenmiştir. Yeşim taşı imi içeren

⁸⁵ Sù Rǎn Cáo (素冉曹), Duiwài Hànyǔ Chéngyǔ Jiàoxué (对外汉语成语教学), Běijīng shīfàn dàxué (北京师范大学), Mayıs2008, (yüksek lisans tezi), s.1

⁸⁶ Xiǎo qīng Fàn (小青范), Miànxiàng Dì Èr yǔyán Jiàoxué De Hànyǔ Chéngyǔ Yánjiū (面向第二语言教学的汉语成语研究), Wūhàn dàxué(武汉大学), Wūhàn, 09.2013, s.01-16, (Yayınlanmamış Doktora Tezi)

deyimleri incelemek, yeşim taşının toplumdaki önemini, değerini ve dile yüklediği kültürel anlamları daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

3.2.1. Dış Görünüm ile İlgili Deyimler

Çinde yeşim taşının kendi güzelliği, insan ve nesnelerin güzelliğini ifade etmek için kullanılmıştır. Yeşim taşının “yù 玉” parlaklık, güzellik gibi özellikleri kullanılarak, güzel kadınların güzel yüz görünümü ve vücut yapısı ifade edilmiştir. Ayrıca erkeğin dış görünümünü de ifade etmek için kullanılmıştır, dış görünüşü güzel hoş olan kişiyi ifade etmiştir. Bunun dışında normal taş ile karşılaştırıldığında yeşim taşının daha güzel bir taş olduğu için yeşim taşına benzetilen kişilerin ve nesnelerin de daha güzel olduğu düşünülür. Yeşim taşının doğal özelliğini kullanarak güzel olan şeyler ve insanın dış görüntüsü ile ilgili olan deyimler oluşmuştur.

Örnek deyimler;

“Yù ruǎn huā róu (玉软花柔): İnce, zarif, nazik, çiçek gibi, yeşim taşı gibi güzel ve narin kadın.”

“Yù yì chán juān (玉翼婵娟): İnce, güzel kaşlı, dış görünümü yeşim taşı gibi güzel olan kadın.” chán juān(婵娟) güzel vücut yapısı ve güzel tavır anlamına gelir, güzel kaşlı genç kadın için kullanılır.”

“Měi yù wú xiá (美玉无瑕): Mükemmel, kusursuz güzellik. Küçük lekesi dahi olmayan yeşim taşı.”. Güzel yeşim taşında tek bir lekenin dahi bulunmadığı anlamındadır. Mecazi olarak insanların ve nesnelerin mükemmel güzeliği ve kusursuzluğunu ifade etmekte kullanılır.

“Jīn yù qí biǎo (金玉其表): Dışı güzel içi karmaşık.” Altın ve yeşim taşı gibi dış görünümü güzel ama içi karmaşık olan.

3.2.2 Yazı ve Dil ile İlgili Deyimler

Yeşim taşı imi kullanılan bazı deyimler ile edebi eserlerdeki yazıların güzel yazıldığı ifade edilir, ayrıca bu deyimlerde, normal yaşamda kişinin konuşmasının akıcı olduğu da ifade edilir. Eski hanedanlık dönemlerine baktığımızda seçilecek görevliler, yazdıkları edebi eserlere ve bu eserlerde kullandıkları dile bakılarak seçilirdi. Eski dönemlerden günümüze kadar olan gelişim sürecinde Çince yazılmış farklı edebi

eserlerde farklı edebi dil ve hat sanatları kullanılmıştır. İfade gücü yüksek, zengin, şiir dilinin sanatsallığına ve güzelliğine çok önem vermişlerdir.

Çinliler yazıya önem verdiği gibi farklı ortamlardaki konuşmalara da önem verirler, karşısındaki kişiyle iletişime geçtiğinde konuşmalarına dikkat ederler. Çinliler, bir kişinin bilgili olup olmadığını bazen onun konuşmasının akıcılığı, yazdığı yazının güzelliği ve kullandığı deyimlere bakarak ölçerler. Çinliler yeşim taşına olan sevgilerinden dolayı, edebi eserlerde kullanılan dilin akıcı ve güzel olmasını bile yeşim taşı imi içeren deyimler yardımıyla ifade etmişlerdir.

Örnek deyimler;

“Zhū yuán yù rùn (珠圆玉润): Güzel, akıcı yazılar. Güzel, hoş şarkılar.” Zhū yuán(珠圆) inci gibi yuvarlak, yù rùn (玉润) ise yeşim gibi parlak anlamına gelir.

“Yù zhì jīn xiàng (玉质金相/金相玉质): Gerçek mahiyeti yeşim gibi, görünümü altın gibi.” Burada İçerik ve biçimsel olarak, güzel yazılan, dili güzel olan makale ve eserler ifade edilmektedir. Aynı zamanda güzel insanları da betimler.

“Tuò yù gōu yín (唾玉钩银): Yeşim taşı gibi güzel konuşmak, yeşim taşı gibi güzel yazı yazmak.” Tuò yù(唾玉)Ağızdan yeşim taşı saçmak yani ağızdan inci saçmak anlamındadır, yeşim taşı gibi güzel konuşmayı ifade ederken kullanılır. Gōu yín(钩银) ise kancayla gümüşü yakalamak, gümüş gibi güzel yazmak anlamında kullanılmaktadır. Başkasının güzel sözlerini yeşim taşına, yazdığı güzel eserleri ise gümüşe benzeterek övgü dolu sözlerle bahsetmek.

“Pēn zhū xùn yù (喷珠噀玉/噀玉喷珠): Ağızdan inci saçmak, ağızdan bal akmak, güzel konuşan, sözcükleri iyi kullanan.” İnci ve yeşimi püskürtmek, telaffuzunun ve konuşma yeteneğinin güzel olduğunu ifade eder. Burada güzel konuşan ve sözcükleri güzel kullanabilen kişiyi anlatır.

3.2.3 İçki ile İlgili Olan Deyimler

Çinde içkinin tarihi uzun bir geçmişe sahiptir. İçki içmek Çinin uzun kültürel tarihinde kendi yerini almış ve içki kültürü oluşmuştur. İçki edebiyattan sanata, kültürden

eğlenceye, yemek pişirmeden sağlığın iyi korunmasına kadar çeşitli alanlarda Çinlilerin yaşamında önemli bir yere sahiptir.”⁸⁷

“İçki kültürü, içkinin üretimi, satışı ve tüketimi sırasında ortaya çıkan maddi ve manevi kültürün genel adıdır. Çinde içkinin kendinde bulunan maddi özelliklerinin dışında içki yapımı ve içki içme kültürü gibi manevi anlamları da bulunur. İçki kültürü halkın yaşamını çeşitli yönlerden etkilemiş ve yaşamın olmazsa olmazı haline gelmiştir.”⁸⁸

Çinde içkinin önemli olduğunu, kutlamalarda, bayramlarda, hatta resmi yemeklerde de yer almasından anlayabiliriz. Böylece içki Çinde yaşamın ve kültürün önemli bir parçası haline gelmiştir.

Çinlilerin içki kültürüne verdiği önemden dolayı Çince yeşim taşı imi içeren deyimler içinde içkinin rengi ve tadının güzel olduğu ile ilgili deyimler de bulunmaktadır.

Örnek deyimler;

“Jīn jiāng yù lǐ (金浆玉醴): Güzel, kaliteli içki.” Jīn jiāng 金浆, iksir gibi ilahi güce sahip içecek anlamına gelir, yù lǐ 玉醴 ise iyi üretilen içki anlamındadır. Güzel, kaliteli içki için kullanılan bir deyimdir.

“Yù yè jīn bō (玉液金波/金波玉液): Rengi ve tadı güzel olan içki.” Yeşimden yapılan değerli içki, altından olan dalga anlamındadır. Rengi ve tadı güzel olan içkiyi ifade etmek için kullanılır.

“Yù yè jīn jiāng (玉液金浆/金浆玉液): Güzel içki. Dao düşünce ekolünde altın ve yeşim kullanılarak yapılan ilaç. Burada güzel içkiyi anlatır.”

“Qióng jiāng yù yè (琼浆玉液): Güzel içki. İçince ölümsüz olunduğuna inanılan Antik Çin mitolojisinde yeşimden yapılmış sıvı, ilaç. Onu içince ilahi güce sahip olunacağına inanılır. Güzel içki ya da güzel içecekleri anlatmak için kullanılır.”

3.2.4 Ses ve Müzik ile İlgili Olan Deyimler

“İnsanlığın varoluşundan itibaren, insanın duygularını etkileyerek karakterinin şekillenmesinde görev alan müzik; zamanla ritüellerle birleşerek insanın en doğal ifade

⁸⁷ <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E9%85%92%E6%96%87%E5%8C%96/85580> (Erişi Tarihi 24.06.2020)

⁸⁸ <https://baike.baidu.com/item/%E9%85%92%E6%96%87%E5%8C%96/1122> (Erişim Tarihi 24.06.2020)

aracına dönüşmüştür. İnsan, dış dünyayla iletişimde müziği kullanmaya başladığındaysa, müzik bireysel amacının ötesine geçerek toplumsallaşmış; siyasi ve sosyal yaşamın düzenlenmesinde de önemli görevler üstlenmiştir. Müziğin, toplumların şekillenmesi sürecine yapacağı olumlu/olumsuz etkinin standardını, iç yapısında sahip olduğu bazı özellikler belirlemektedir. Buna göre; müzik ilk aşamada kendi içinde denge, uyum, ölçü, dinamizm ve düzen standartlarını sağlamalı; ikinci aşamadaysa bu standartları etkileşimde bulunduğu insana ve topluma yansıtmalıdır. Müziğin bu olumlu fonksiyonunun temel ölçütü, doğallığıdır.”⁸⁹ “Toplumda insanlar arasında sorunsuz ve ideal ilişkiler kurulmasının temeli her ne kadar insan karakterinin olumlu özelliklerine bağlı olsa da; toplu yaşama düzeni içerisinde, birbirinin hayatına kaçınılmaz etkilerde bulunan insanların tutum ve davranışlarını gerektiğinde teşvik eden, gerektiğindeyse sınırlandırıp kontrol altına alarak düzenleyen bazı kural ve normlara da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda; ideal toplum düzeninin oluşturulması sürecinde; içte faaliyet göstererek insanın dış dünya ile kurduğu ilişkinin ilk basamağını oluşturan müziğin yanı sıra, dışta faaliyet göstererek insanlar arası ilişkileri, toplumsal sınıf ve mevkileri belirleyen, bir arada yaşamının temel şartlarından olan sorumluluk ve görevleri kurallara bağlayan ve oluşturduğu hiyerarşik düzen ile toplumsal standartları oluşturan ritüeller’den de söz etmek gerekmektedir.”⁹⁰

Çinde bayramlar ve ziyafetler müzik ve şarkılar eşliğinde kutlanırlar. Kendine özgü Çin müziklerinin tarihi eski hanedanlık dönemlerine dayanmaktadır. Çin müzikleri eski dönemlerde çevresindeki ülkelerin müziklerini de etkilemiş bununla beraber Çin müziği yabancı müziklerinde etkisine uğramış, zenginleşmeye ve kendini geliştirmeye devam etmiştir. Çin klasik müziği, insan kişiliğinin oluşumunda, kültürel yaşamda önemli rol oynar ve önemli yere sahiptir.”⁹¹ “Çinliler, sesin doğasını, evrendeki yerini, insan üzerinde etkisini çok eski zamanlarda idrak etmiş ve bunlar birçok arkeolojik verilerle kanıtlanmıştır. Çin’de ses anlayışı, temel teorik yaklaşımların yanı sıra müzik pratiğinde: çalgı tınısı ve insan sesi karakteristiğinde de yansıtılmıştır. Eski çağlardan günümüze kadar sürekli yapılandırılarak geliştirilen bu teorik kavramlar bir müzik kültürü sistemine oturtulmuştur. Çin düşüncesinde ses ve müzik anlayışı, dünya yapısının ve

⁸⁹ Gonca Ünal Chiang, *Çin Klasiği “Müzik Kayıtları”na Göre Antik Çinde Müziğin Toplumsal Fonksiyonu*, Tarih Araştırmaları Dergisi, Cilt.39, Sayı.68, 2020, s.1

⁹⁰ Gonca Ünal Chiang, s.6

⁹¹ <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E9%9F%B3%E4%B9%90/67642> (Son Erişim Tarihi 20.08.2020)

düzeninin kavranılmasıyla yakından bağlantılı olan hem insan bedeninde ve aklında hem de onun dış dünyasında enerjileri düzene sokmayı amaçlayan manevi ve fiziki pratikler sistemine yerleşmiştir”⁹² Onun dışında Çinde bayramlarda havayı fişeklerin sesinin etrafa yayıldığını duyabiliriz, düğünlerde de müzik ve şarkı sesi eksik olmaz, farklı sesler halkın yaşamında da önemlidir. Böylelikle Çince sesi aksettiren imlerde ortaya çıkmıştır, sesi ifade eden deyimlerde vardır, bu deyimler arasında yeşim taşı imi içeren deyimler de yer alır. Bu deyimlerde güzel müzik ve şarkı sesini yeşim taşının bir şey ile çarpıştığında çıkardığı güzel etkileyici sesine benzeterek ifade etmiştir.

Örnek deyimler;

“Zhū luò yù pán(珠落玉盘): Müzik aletlerinin güzel ve etkileyici sesleri” Değerli olan incinin yeşim taşından yapılan tabağın içine koyulması anlamına gelir, müzik aletlerinin güzel seslerini betimlemek için kullanılır.

“Jiá yù qiāo jīn (戛玉敲金/敲金戛玉): Gür, güçlü ses, kulağa hoş gelen ses, güzel ritim.” Yeşim taşı ve altının tıklanığında çıkan sesini ifade etmektedir. Ayrıca ses tonundaki ritimin güzel oluşu ve kulağa hoş gelişi, çan gibi müzik aletleri ile gösteri yapmak, sesin gür ve güçlü olması gibi anlamlar taşır.

Zhū xián yù qīng (朱弦玉磬): Müzik aletleriyle bestelenmiş güzel müzik” Xián (弦) müzik enstürmanları üzerindeki ipek teller, Qīng 磬 ise vurmali bir çalgıdır.

“Xiāng hóu yù kǒu (香喉玉口): Güzel kadının şarkı söylemesi.” Ayrıca kadın ve yeşim taşı gibi güzel ağızını ifade etmektedir.

Şekil 3.1: “Qīng 磬”⁹³

⁹² Rauf Kerimov, Geleneksel Çin Müzik Kültüründe Si-Zhy Kavramı, *Dergi Park*, Kayseri, Cilt 5, Sayı1, 01,2019, s.225

⁹³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Bianqing> (Erişim Tarihi 04.02.2021)

3.2.5 Kötü ile İyi

Yeşim taşı iyi, güzel olan şeyin simgesidir. Yeşim taşı imi içeren deyimlerde normal taş ile yeşim taşı aynı yerde olduğunda yeşim taşı iyiliğin normal taşlar ise kötülüğün simgesidir. Yeşim taşı ile diğer taşlar birbiri ile karışınca, bu durum kötü ile iyinin ayırt edilemeyeceği anlamını simgeler. Yeşim taşı imi genellikle doğru ve güzel şeyleri simgelerken kullanıldığından, kötü ile iyinin ayırt edilmesi ile ilgili deyimler de bulunmaktadır. Ayrıca kötülerin iyilere zarar vermesini anlatan deyimlerde de yeşim taşı imi karşımıza çıkmaktadır.

Örnek deyimler;

“Wǎ yù jí róu(瓦玉集糅): İyi ile kötünün ayırt edilmesi.” Asıl anlamı kiremit ile yeşim taşının karışımıdır.

“Yíng fèn diǎn yù (蝇粪点玉): Güzel şeyleri kirletmek, lekelemek, dürüst olan bir kişiye iftira atmak. Kötü insanların iyi insanlara zarar vermesi veya onları tuzağa düşürmesi.”

“Yù shí nán fēn(玉石难分): iyi ile kötünün ayırt edilmesi.” Güzel yeşim taşı ile normal taşın ayırt edilmesini, kötü ile iyiyi fark etmenin zor olduğunu anlatır.

“Zhì fū hùn yù (碁砮混玉): Doğru ile yalanın, haklılık ile haksızlığın birbirine karışması.” Yeşim taşına benzeyen taş ile yeşim taşının karışması anlamına gelir.

3.2.6 Ahlak ile İlgili Deyimler

Farklı ülke ve uluslarda ahlak ve erdem kurallarına önem verildiği gibi, Çinde de ahlak kurallarına önem verilir. Çin felsefesi ve edebi eserlerine bakıldığında Çinlilerin insan ahlakı, erdem, namus ve dürüstlük gibi konuları sıkça ele aldıkları ve önem verdikleri görülmektedir. Çinin ahlak ve erdem anlayışı Çin felsefesinde önemli yeri olan Ru düşünce ekolü, ahlaklı erdemli birinin ideal insan olmasından bahsederler. “Bu ilkelerin içindeki Dao De (道德) “erdem”, “erdemli olmak”, “ahlak”, “ahlaklı olmak” anlamındadır. “İdeal insan” olabilmenin ilk koşulu “erdemli” olmaktır. Kişi tüm davranışlarıyla “DaoDe” ilkesini yerine getirmelidir ki “İdeal insan” olabilsin. DaoDe yani ahlak sahibi olabilmek için de bazı temel ilkelerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu temel ilkeler insanları sevmek yani insan sevgisi, bilgili olmak, doğru olmak,

adetlere ve kurallara uymak, sadık olmak, bağlılık göstermek, güven, yaratıcı gök, göğün yolu, erdem, ahlak demektir.”⁹⁴

Çinin geleneksel ahlak ve erdemini ifade eden deyimlerde yeşim taşı, kendine özgü nitenikleri, güzel sembolik anlamları, ahlak ve erdemi ifade etmede kullanılmıştır. Yeşim taşı imi içeren deyimlerde, yeşim taşının saflığı ve berraklığı gibi özellikler ahlak, erdem ve namus gibi kavramlarla özdeşleştirilmiştir.

Örnek deyimler;

“Yù jié bīng qīng (玉洁冰清 \ 冰清玉洁): Yeşim taşı gibi saf, temiz, ahlaklı” Kişinin saf, temiz, güzel ve ahlaklı olduğunu anlatır.

“Bīng hè yù hú(冰壑玉壶): Güzel ahlaklı, namuslu, erdemli kişi” Hè 壑 derin oluk, dağlardaki derin oluktan çıkan buz gibi şeffaf su, yù hú (玉壶) ise çaydanlığın içinde parlak, ışıltılı yeşim taşı anlamına gelmektedir. Kişinin güzel ahlaklı, namuslu, erdemli biri olduğunu anlatır.

“Shǒu shēn rú yù (守身如玉): Yeşim taşı gibi saf, temiz ve namuslu kadın.” Kadının ahlakını, namusunu temiz, lekesiz olan yeşim taşı gibi iyi koruduğunu anlatır.

3.2.7 Yetenek ile İlgili Deyimler

“Yu 玉” imi, kendisindeki içsel özelliğiyle kişinin yeteneği, bilgisi, becerisini temsil eder. Çin kültüründe, kabiliyet, bilgi ise ideal insan ya da erdemli insanların yani “junzi 君子” olan kişilerin kendinde bulundurması gereken önemli özelliktir. İnsanda var olan güzellikler onların kişiliğindedir, bu güzellikler yeşim taşının güzellikleri ve parlaklığıyla bağdaştırılır, yeşim taşı içinde bir çeşit parlaklık bulundurur, çok renkli ve açıktır. Bu nedenle yeşim taşının bu göz alıcı özellikleri genellikle insanların yetenek, bilgi, zekâ gibi çeşitli kişilik özellikleri ile özdeşleştirilerek ifade edilmiştir.

Örnek deyimler;

“Bào yù wò zhū (抱玉握珠): Bilgili, yetenekli kişi.” Kişinin kollarında yeşim taşı taşıması, elinde inci tutması anlamına gelmektedir. Bu durum kişinin zeki ve bilgili olduğunu ifade eder.

⁹⁴ Okay, s. 31

“Yù zhuó chéng qì (玉琢成器\琢玉成器): Kişinin eğitimle yetenekli birine dönüşmesi.” Yeşim taşının işlendiğinde çok daha değerli bir eşya olduğunu anlatmaktadır. Bu şekilde kişinin eğitim aldığı anda ancak kabiliyetli biri olabileceğini ifade eder.

“Yù shù zhī lán (玉树芝兰/芝兰玉树): Gelecek vadeden nesiller.” Yeşim taşından yapılan ağaçla yetenekli kişiyi ve gelecek vadeden nesli anlatmaktadır.

“Zhū yù zài bàng (珠玉在傍): Yanında yeşim ve incinin olması.” Burada yanında hareket ve tavırları zarif olan, akıllı, kabiliyetli değerli kişinin olduğu anlatılmaktadır.

3.2.8. Soyluluk ve Mevki ile İlgili Deyimler

Yeşim taşı imi kullanılarak bir üst tabakadan gelen kişinin nasıl bir aileden geldiği, soyu ve zenginlikleri ifade edilebilir. Eski çağdaki insanlar, yeşim taşı ya da yeşim taşından yapılan eşyaları zenginlik sembolü olarak görürdü. Soyluların ya da zenginlerin gözünde yeşim taşı zenginlik demekti, halkın bir kısmına göre yeşim taşı yaşamı ve ruh dünyasının üst düzey standardı sayılırdı. Altın ise Çin’de pek bulunmayan değerli bir madendir, bu nedenle “jin 金” ile “yu 玉” daima maddi olarak zenginliği ifade eder, harika ve sihirli bir gücü olduğu düşünülmüştür, bu nedenle hükümdarın gücünü, hukukunu ve soylu aileden gelen insanların konumunu ifade etmede kullanılmıştır.”⁹⁵

Örnek deyimler;

“Yù yè jīn kē(玉叶金柯): Yeşim taşı yaprağı ve altın dalı.” Hükümdarın akrabalarını, soylu ve zengin kişiyi ifade eder.

“Yù shù qióng zhī(玉树琼枝): “Yeşim taşı ağacı ve güzel yeşim taşından yapılan dalları.” Soylu zengin ailenin çocuğu. Ayrıca güzel ve görkemli ağaçları tasvir eder. Güzel temiz ahlaklı kişiyi anlatır.

“Jī yù duī jīn (积玉堆金/堆金积玉): Biriktirdiği yeşim taşı ve altının çok olması yani sahip olduğu servetinin çok olması.

⁹⁵ Yáng, s.5

3.2.9 Değerli Eşyaları İfade Ederken Kullanılan Deyimler

Yeşim taşı çok değerli ve nadir bulunması nedeniyle çok değerli, erişilmesi çok zor olan şeyleri ifade etmede kullanılmıştır. Antik dönemlerde, Çinlilerin ataları çoktan yeşim taşını keşfetmiş ve kullanmaya başlamıştı. Yeşim taşı diğer normal taşlara göre sert ve dayanıklı olduğundan onu kullanarak yeşim taşından yapılmış eşyalar üretilmiştir. Güzel görüntüsünden dolayı kişiler yavaş yavaş onu kullanarak süs eşyası üretmiştir. Yine yeşim taşının çok bulunmaması ve işlenmesinin zor olmasından dolayı, bu taş erişilmesi zor olan şeyleri ve o şeylerin değerinin başkalar tarafından fark edilmediğini ifade ederken kullanılmıştır.

Örnek deyimler;

“Jīn bó zhū yù (金帛珠玉): Altın, ipek, inci, yeşim taşı gibi değerli olan eşya.”

“Zhū rú yù xiá (珠襦玉匣): Eski dönemlerdeki imparator ve prensler için kullanılan cenaze malzemesi ve kıyafetler.” Zhū rú(珠襦) incilerle yapılmış kısa giysi, Yù xiá 玉匣 ise Han Hanedanlığı döneminde imparator için yeşim taşından yapılan defin kıyafetidir.

“Líng zhū piàn yù (零珠片玉): Parçalanmış inci ve yeşim taşı tanesi de olsa değerini kaybetmemesi.” Burada parçalanıp zarar görese de değerinden bir şey kaybetmeyen değerli eşya anlatılmaktadır.

“Jīn yù huò lù (金玉货赂): Altın ve yeşim taşı gibi değerli eşyalar.” Huò lù(货赂) değerli varlık, zenginlik anlamına gelmektedir.

3.2.10. Vefat ile İlgili Olan Deyimler

Bir insanın hayatının sona ermesi her insanı üzüntüye sevk eder. Bir bebeğin doğması gibi bir insanın vefat etmesi de normal bir doğa kuralıdır. Bir insan olarak herkes kendinin ve sevdiklerinin uzun ömür görmesini ister, yaşamını ve hayatını sürdürmeye olan arzu her ulusta olduğu gibi Çin ulusunda da vardır. Yaşam süreci farklı yönlerden Çin ulusunuda etkilemiştir.

“Çinde eski dönemlerdeki insanların düşüncelerine göre insan ölür ama ruhu ölmez. Yaşayan insanların bu dünyadaki işlerine ve yaşamlarına müdahale edebileceğine inanmışlardır. Ruhun ölümsüzlüğü inancı, Çindeki ulusların kültürel gelenekleri ve dini

inançlarındaki farklılıklar nedeniyle çeşitli cenaze törenleri ortaya çıkmıştır.”⁹⁶ Çinde yeşim taşına olan derin sevgi ve batıl inançlarından dolayı eski dönemlerde cenaze törenlerinde yeşim taşı kullanılmıştır. Bunun dışında yeşim taşı imi içeren deyimler kişinin vefatını ifade etmekte de kullanılmıştır. Genelde yeşim taşı iyiliğin simgesidir ama yeşim taşının kırılması yeşim taşı imi içeren deyimlerde birinin ölümünü ifade etmektedir.

Örnek deyimler;

“Duàn xiāng líng yù (断香零玉): Güzel hoş kokunun yok olması, yeşim taşının parçalanması. Kadının ölümü.”

“Zhū chén yù zǐ (珠沉玉殒): İncinin suya batması ve yeşimin yok olması. Genç güzel kadının ölüp gitmesi.”

“Yù lóu fù zhào (玉楼赴召): Tanrıların yeşim taşından yapılan güzel sarayına gitmek.” Yazar ya da edebiyatçının erken vefat etmesi üzerine bu üzücü durumu nazik bir şekilde dolaylı yolla anlatmak için kullanılmaktadır.

“Lán cuī yù zhé (兰摧玉折): Orkide ve güzel yeşim taşının zarar görmesi. Erdemli yetenekli birinin erken ölümünü ve bu ölüme olan üzüntüyü ifade etmektedir.”

3.2.11.Yapı ve İnşaat ile İlgili Deyimler

Günümüze kadar yapılan farklı yapılar eski insanları kültürünü araştırmamızı ve anlamamızı, eski insanların yaşamı hakkında bilgi sahibi olmamızı kolaylaştırmıştır. Farklı ülkelerin turistik yerlerindeki tarihi yapılar, o ülkeyi, oradaki insanları ve kültürünü anlamamızı sağlar. Aynı şekilde Çinde de eski dönemlere ait olan saraylar ve yapılar vardır. Çindeki binalar ve yapılar da Çin kültürünü yansıtır. Çince yapı ve inşaatlar ile ilgili deyimler de karşımıza çıkmaktadır. Yeşim taşı imi içeren deyimlerde ise Çinlilerin yeşim taşına verdiği değerden dolayı, görkemli yapılmış sarayları ve yapıları yeşim taşına benzetmişlerdir. Hatta tanrıçaların kalabileceği yerlere benzetmişlerdir.

⁹⁶ <https://baike.baidu.com/item/%E8%91%AC%E7%A4%BC/1735897> (Erişim tarihi 14.07.2020)

Örnek deyimler;

“Yù lóu jīn què(玉楼金阙): Güzel yeşim taşından yapılmış bina, altından yapılmış saray.” Tanrıçaların kaldığı yer anlamında da kullanılmaktadır.

“Yù qì diāo lán (玉砌雕阑/雕阑玉砌): Yeşim taşından yapılmış bina, yeşim taşından inşa edilen güzel bina, görkemli saray, muhteşem yapı.”

“Yù chú tóng tíng (玉除彤庭): Çok lüks inşaatlar, görkemli yapılar.”

“Yù lóu jīn gé (玉楼金阁): Yeşimden yapılan bina, altından yapılan saray. Tanrıçaların kaldığı güzel lüks saraylar”

3.2.12 Kadın Erkek Arasındaki Sevgi ile İlgili Deyimler

Sevgi; insanların çocuğuna, anne babasına, kardeşlerine, arkadaşlarına ve çevresindeki yakın gördüğü kişilere olan hisleri ifade etmekle birlikte yaşamda kadın ve erkek arasındaki duygularıda ifade eder. Normal bir yaşamda kadın ve erkek arasındaki sevgi, edebiyatın farklı yönlerinde kendine yer edinmiştir. Aynı şekilde Çince klasik edebi eserlerde, kadın ve erkek arasındaki sevgiyi yansıtmının dışında deyimlerde de karşımıza çıkmaktadır.

Çinin yeşim taşı kültürünü incelediğimizde yeşim taşı sevgiliye olan aşkı ifade etmede sevgiliye verilen armağan olarak da kullanılmıştır. Yeşim taşı imi içeren Çince deyimlerde ise yeşim taşını, kadın ve erkek arasındaki sevgi, erkeğin kadına olan ilgi ve farklı duygularını ifade etmek için kullanmışlardır.

Örnek deyimler;

“Xī xiāng lián yù (惜香怜玉\怜香惜玉): Erkeğin, sevdiği kadına olan sevgi ve ilgisi, erkeğin sevdiği kadına iyi bakması ve anlayış göstermesi.” Yeşim taşı ve hoş koku güzel kadını temsil eder.

“Qiè yù tōu huā (窃玉偷花): Yeşim taşı ve çiçeği çalmak. Kızla erkeğin gizli ilişki içinde olması.”

“Nòng yù chuī xiāo (弄玉吹箫): Qin Hanedanı hükümdarının Nòng Yù (弄玉) adında çok sevdiği bir kızı vardır. Hükümdarın kızı Nong Yu, Xiāo (箫) soyadındaki ailenin flüt çalmada çok iyi olan oğlundan hoşlanır ve ona saygı duyar. Hükümdar onları

evlendirir, sonra kocası Nong Yu’a flüt çalmayı öğretir, ikisi beraber çaldığında çıkan ses anka kuşunun sesine çok benzediğinden, anka kuşu bir gün onların evine gelir, ikisi beraber kuşa binip uçup giderler. Kadın erkek arasındaki karşılıklı sevgiyi ve saygıyı anlatır.”

“Yù rén chuī xiāo (玉人吹箫): Birbirini seven bir çiftin çok mutlu olması, beraber hayatta mutluluğun tadını çıkarmaları.”

3.2.13 Evlilik ile İlgili Deyimler

“Evlilik insanın hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Kadın ve erkek evlilik ile yepyeni bir aile kurarken, ilişkilerine de başka bir boyut kazandırır. Evlilik aslında, ayrı kültürlerin harmanlanmasıdır. Sorun bu harmanlamanın hem diğer iki kültürden farklı hem de onların izlerini taşıyacak şekilde yapılabilmesidir. Genelde ailelerin beklediği ise kendilerinin tekrarı, devamı olan bir yapıdır ve bunu için uğraşır ve kazanmayı beklerler.”⁹⁷

Çince de evlilik ile ilgili olan deyimlerde az değildir, bu deyimler içinde yeşim taşı imi içeren deyimler de yer almaktadır. Yeşim taşı imi içeren evlilik ile ilgili olan deyimlerde, birbirine âşık olan erkek ile kadının sonunda muradına ermesi, mutlu bir evliliğe ve güzel kadere sahip olması, birlikte mutlu yaşaması anlatılmıştır.

Örnek deyimler;

“Lán tián zhòng yù (蓝田种玉): Doğaüstü Arayışlar, Ruhlar ve Ölümsüzler Hakkında Anekdotlar olarak tercüme edilen Sōu Shén Jì “搜神记” adlı eserdeki bir efsaneye göre Yáng Bó Yōng (杨伯雍) adındaki kişinin Lán Tián (蓝田) deki Wú Zhōng (无终) dağından elde ettiği yeşim taşını düğün hediyesi olarak kızın evine götürdüğü, sonra güzel bir evliliğe sahip olduğu anlatılır. Sonradan bir erkek ile kadının muradına ermiş olduğunu, mutlu bir evlilik ve güzel kadere sahip olduğunu anlatmak için kullanılmıştır.”

“Yù zhú tiáo hé (玉烛调和): Dört mevsim boyunca göğün ve yerin uyumu, karı koca arasındaki ilişkinin ve duygunun çok uyumlu oluşu.”

⁹⁷ Rüveyde Çizmecioğlu, Evlilik Olgunluğu ile Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul, Ocak.2020, s.03

“Jīn yù liáng yuán(金玉良缘): Altın ve yeşim taşı gibi güzel evlilik.” Eskiden feodal dönemdeki düzene uyum sağlayan evliliği anlatmak için kullanılırdı. Sonradan güzel giden evlilikler için kullanılmıştır.

3.2.14. Kurallar ile İlgili Deyimler

Her devlet yöneticilerinin halkı yönetmek için oluşturduğu yasa ve kurallar olduğu gibi Çinin hanedanlık dönemlerinde de ülkede yürütülen kural ve yasalar vardır. Çindeki düşünce ekollerinden biri olan “Fa Düşünce Ekolü”⁹⁸ ise ülkedeki savaşların ve çatışmaların sert yasalarla önlenebileceğine inanan bir düşünce ekolüdür. Bu bağlamda Çinede ülkeyi yönetmek için uygulanan kurallara da çok önem verdiklerini görebiliriz. Ülkedeki değiştirilemez emirler, önemli olan, herkesin uyuması gereken yasa ve kurallar Çince deyimlerde yer almıştır, yeşim taşı imi içeren deyimlerde yasa ve kuralları yeşim taşına benzetmişlerdir, böylece yeşim taşına verdikleri önem ve değeri, yasa ve kurallara yüklemiş, bu kuralların önemli olduğunu vurgulamıştır.

Örnek deyimler;

“Yù guī jīn niè (玉圭金梟): Yeşim taşı ve altın kadar değerli olan konuşma, uyarı, yasa, kanun ve kurallar.”

“Yù lǜ jīn kē (玉律金科/金科玉律): Kayıt altına alınmış, kesin uyulması gereken, değiştirilemez kurallar.” Lǜ (律) kural, kaide anlamındadır, kē (科) ise maddeler halinde yazılan emirlerin mükemmel kusursuz olduğunu anlatır.”

“Jīn kē yù niè (金科玉梟): Eskiden emirlerin iyi ve mükemmel yazıldığını anlatırdı. Şimdi kesin uyulması gereken kuralları anlatır.”

“Jīn kē yù tiáo (金科玉条): Kayıt altına alınmış, değiştirilemez kurallar.” Kē (科), tiáo (条) iki im kanun, emir, kural anlamındadır, emirlerin altın ve yeşim taşına benzetmişlerdir.

⁹⁸ Fa Düşünce Ekolü (Fǎ Jiā 法家) ülkedeki savaşların ve çatışmaların sert yasalarla önlenebileceğine inanan bir düşünce ekolüdür. Savaşan beylikler döneminin sonlarına doğru Han Fei Zi, Fa düşünce ekolünün ilkelerini derlemiş ve bir sisteme bağlamıştır. Yöneticileri çok sert bir biçimde eleştiren Han Fei Zi, Fa ekolünün sembol kişisi olmuştur. Fa ekolünün temel ilkesi ise herkesin toprak sahibi olması ve tarımla uğraşanların tüccarlara egemen olmasıdır. Beylikler merkezi hükmete saygı duymalıdır. Görevlerinde başarılı olanlar ödüllendirilmeli, suçlular ise ayırım gözetmeden sert bir biçimde cezalandırılmalıdır. Üst düzey yöneticiler yerel yönetimlerden gelmelidir. Generaller, asker kökenli olmalıdır. (Okay, s.23)

3.2.15. Hayat Şartlarını Anlatan Deyimler

Çinin yeşim taşı kültüründe anlattığımız gibi eski dönemlerde halk kendisinin güzel yaşama olan ve zorluklardan, doğal afetlerden kurutulmaya olan isteklerini yeşim taşına yüklemiş, yeşim taşının onları beledan koruyabileceğine, şans ve mutluluk getireceğine inanmışlardır. Halkın yeşim taşına yükledikleri bu istekler Çince yeşim taşı imi içeren deyimlerde bile yer bulmuştur. Yeşim taşı imi içeren deyimlerde halkın yaşamını sürdürmesi için gerek duyulan şeylerin çok pahalı olduğunu, yiyecek ve içeceklerin pahalı olduğundan yaşamı sürdürmede zorluk çektiklerini aksettirmenin dışında yaşamın lüks bir yaşam olduğu ile ilgili deyimler de yer almıştır.

Örnek deyimler;

“Yù lì guì xīn (玉粒桂薪 \ 桂薪玉粒): Yaşamını sürdürmesi için gerek duyulan şeylerin pahalı olması.” Yù lì (玉粒) pirinç tanelerinin yeşim taşı gibi, guì xīn (桂薪) ise yakacak odunların tarçın ağacı gibi pahalı olduğunu anlatır.

“Shāo guì zhǔ yù (烧桂煮玉): Tarçın ağacının kızartılıp, yeşim taşının kaynatılması.” Burada yaşam için ihtiyaç duyulan şeylerin çok pahalı olduğu ve yaşamın zor olduğu anlatır.

“Zhuàn yù chuī zhū (饌玉炊珠): Yiyeceklerin yeşim taşı kadar pahalı, yakacakların ise altın kadar değerli olması.” Fiyatlar yüksek olduğundan dolayı yaşam şartlarının zor olduğunu anlatır. Sonradan da lüks yaşamı anlatmak için kullanılmıştır.

3.2.16 İş Hayatıyla İlgili Deyimler

İş hayatı; bir kişinin iş sahibi olması, göreve atanması, hayatını sürdürmesi için gereken bir uğraştır. Çince yeşim taşı imi içeren deyimlerde kişinin iş hayatıyla ilgili deyimler de vardır. Bu deyimler; kişinin iş sahibi olması, kendi işini bırakıp yeni bir işe başlaması, devlet görevlilerinin makamı yükseldikten sonra yaşam standartlarının yükselmesi ile ilgili anlamlar ifade etmektedir

Örnek deyimler;

“Yù mǎ cháo zhōu (玉马朝周): “Hükümetin bozulmasından dolayı bilgili, erdemli olan memurların hanedanlıktan ayrılması, kendine uygun gördüğü, doğru olan yeri seçmesi. Birinin sahip olduğu işi bırakıp başka işe başlaması.”

“Míng yù yè zǔ (鸣玉曳组): Üst bir makama ve göreve atanmak.” Yeşim taşı eşyasını aksesuar olarak takmak kişinin konumunu belirtirdi, üst göreve atandığında takdığı yeşim taşı eşyası değişirdi.

“Jīn biāo yù luò (金鑣玉络): Üst düzeydeki memurların, yetkililerin süslü, lüks ata binmesi. Devlette görev yapan üst düzeydeki birinin yaşam standardının yükselmesi ve insanların, bu kişiye olan davranışlarının, olumlu yönde değişmesi.”

“Qíng tiān yù zhù (擎天玉柱/玉柱擎天): Ağır görevi üstüne alan, görevinde çok sorumluluk sahibi olan kişi.” Gökyüzünü alttan tutan, destekleyen yeşim taşından yapılan sütun anlamını taşımaktadır.

“Yù huǐ dú zhōng (玉毁榑中): Yeşim taşı kutu içinde bozulur.” Birinin görevini iyi yapamadığı için büyük zarara uğraması.

3.2.17. Yemek ile İlgili Deyimler

Yemek insan yaşamının en önemli ihtiyaçlarından biridir. İnsanın yaşamını sürdürmesindeki en temel fizyolojik ihtiyaçlarından biridir. Her ulusun kendine özgü yemek sofraları ve yemek kültürü vardır. Uzun tariha sahip Çin’in de kendine özgü yemek kültürü vardır.

“Çinin yemek kültürü yemek çeşitlerinin gelişmesi ve kullanılması, yemeklerin üretimi ve tüketimi, servis edilmesi, yiyecek ve içecek sektörünün yönetilmesi, yaşam seviyesi ile derinden ilişkilidir. Çin yemek kültürünü dönem ve teknoloji, bölge ve ekonomi, ulus ve din, yiyecek ve mutfak eşyaları, halk arasındaki gelenekler gibi birkaç yönden çeşitlendirebiliriz. Bunlar farklı olan kültürel tadları ortaya çıkarır, farklı kullanım değeri ve renkliliği yansıtır.”⁹⁹ Çinin yemek kültürüne bakıldığında Çinde yemeklerin yapımı, çeşitleri, rengi, tadı ve servis edilmesinin çok önemli olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda yemek sofralarının, sosyal hayatın önemli bir parçası olduğunu ve sosyal yaşamdaki bazı faaliyetleri, yemek sofrasında da devam ettirdiklerini görebiliyoruz. Anlaşıldığı üzere yemekler, Çinde yaşamın farklı yönleri ile sıkı bağlıdır, bunun dışında yemekler, yemek sofraları deyimlerde de yer bulmuştur, yeşim taşı imi içeren

⁹⁹ <https://baike.baidu.com/item/%E9%A5%AE%E9%A3%9F%E6%96%87%E5%8C%96/3260>, (Erişim tarihi 22.07.2020)

deyimlerde ise lezzetli güzel yapılmış yemekler, dikkatlice özen göstererek hazırlanan sofraları yansıtılmıştır.

Örnek deyimler;

“Zhuàn yù chuī jīn (饌玉炊金 \ 炊金饌玉): “Abartılı, lüks ve muhteşem hazırlanmış harika sofralar.” Hazırlanan yemeklerin, altına ve yeşime benzetilmesi.”

“Bā zhēn yù shí (八珍玉食): Özen gösterilerek, değerli malzemelerle hazırlanan, çok masraflı, şölen yemekleri, lezzetli, güzel yemekler.” Bā zhēn(八珍) ise yemete kullanılan değerli malzemelerdir, Çin’in farklı dönemlerinde yemeklerde kullanılan bu malzemeler de farklıdır.

“Jīn jī yù kuài (金齏玉脍): Güzel, lezzetli yemekler.” Eskiden Çin’in “Wú (吴) ilçesinin”¹⁰⁰ ünlü yemeği idi. Levrek ve yabani sebzelerden yapılan bir yemektir. Levrek, yeşim taşı gibi beyaz, sebzeler ise altın gibi sarı olduğundan bu ad verilmiştir.

3.2.18 Farklı Karakterleri Anlatan Deyimler

“Karakter, kişiye özgü davranışların bütünü olup, insanın bedensel, duygusal ve zihinsel etkinliğine, çevrenin verdiği değerdir. Bireyin karakteri, kişisel özellikler ile içinde yaşanılan çevrenin değer yargılarından oluşur.”¹⁰¹

Çinde yeşim taşına yüklenen batıl inançlardan dolayı insanlar yeşim taşından yapılan aksesuarları takmayı severler. Bu aksesuarların insanın karakterini etkileyeceğini ve şans getireceğini düşünürler. “Çin’de çok fazla sayıda insanın yeşim taşı takma alışkanlığı vardır, Fěicuì yù fú (翡翠玉佛), yeşim taşından yapılan bir tür aksesuar Buda heykelidir. Çoğu zaman “Mílè Fú” (弥勒佛)’nın yeşim taşından yapılmış modelini takarlar. “Mílè Fú” ise halkın çok iyi bildiği bir Budist rahipidir, güler yüzlü ve büyük göbekli bir budadır. Onun büyük göbeğinin olması tipik bir özelliğidir, yapılan modellerde de göbeği vücudunun çok büyük bir kısmını oluşturur. Onun göbeğinin büyük olması gönlü geniş, sabırlı, insanların mutluluğunu isteyen bir karakteri olduğunun göstergesidir. Çin’de insanların daha çok taktığı diğer bir modelse

¹⁰⁰ Günümüzde Çin’in Jiāngsū 江苏 eyaleti, Zhèjiāng 浙江 eyaleti, Shànghǎi 上海 şehriyle sınırlanan ve onların yönetiminde olan bölge.

¹⁰¹ https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk035VtUMRRJiSzDh48EzctfU08pGJQ%3A1-596009537934&ei=QSwhX9TDOMz2qwG0maK4Aw&q=karakter+&oq=karakter+&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQAzIJCCMQJxBGE, (Erişim tarihi 10.07.2020)

Guānyīn Púsà (观音菩萨) çok merhametli olan bir tanrıça, Çinliler onun hayırsever, hep iyilik yapan bir kadın olduğuna inanırlar. Çinlilerde şöyle bir inanış vardır “Nán dài guānyīn nǚ dài Fú” (男戴观音女戴佛) erkekler Guānyīn (观音) takarlar yani Guānyīn Púsà takmanın veya onu saklamanın insanları zorluklardan kurtarabileceğine, onları şiddetten uzak tutacağına onlara sakin ve sağlıklı bir yaşam verebileceğine eski çağlardan bu yana inanılmıştır. Çinlilerin onu takmasının diğer bir nedeni de onun gibi sakin kalabilen, iyi kalpli ve gönlü zengin, insanlara karşı sabırlı, her zaman iç dengesini sağlayabilen sakin bir karaktere sahip olan biri olabilmek içindir.”¹⁰²

Şekil 3.2: Mìlè Fú (弥勒佛)¹⁰³

Şekil 3.3: Guānyīn Púsà (观音菩萨)¹⁰⁴

Çinde yeşim taşının insan sağlığını etkileyeceğine inanıldığı gibi yeşim taşının yine insanın kendi karakteri ve kişiliğini de etkileyebileceğine inanılır. Yeşim taşı imi içeren deyimleri incelediğimizde insanın yaradılışındaki farklı karakterler ile ilgili anlamlar içeren deyimler de karşımıza çıkmaktadır.

Bu deyimlerde insanın dürüst olması, sağlam iradeye sahip olması, kararlı olması ifade edilmiştir. Bunun dışında inatçılığı, hilekâr olması gibi farklı insan karakterleri için de kullanılmıştır.

Örnek deyimler;

“Jīn kǒu yù yá (金口玉牙): Değerli olduğundan dolayı hükümdarın ağzı altına, dişleri yeşim taşına benzetilmiştir. Eskiden hükümdar ne derse onun olacağı anlamındaydı, günümüzde dediğim dedik yani inatçı karakteri ifade etmek için kullanılır.”

“Sōng zhēn yù gāng (松贞玉刚): Kararlı, dürüst ve sağlam iradeye sahip olan karakter.”

¹⁰² <https://www.baike.baidu.com>, (Erişim Tarihi 21.2.2020)

¹⁰³ <http://www.lovehhy.net/News/View/520859> (Erişim tarihi:21.08.2020)

¹⁰⁴ <https://www.xinyueyoupin.com/feicuizhishi/502.html> (Erişim tarihi:21.08.2020)

Zhēn 贞, Jiǎnzhēn(坚贞) sadık ve değişmeyen, 刚 ise gāngyì 刚毅 sağlam kararlı anlamındadır.

“Xuàn yù gǔ shí (炫玉贾石): Yeşim taşını gösterip normal taş satmak yani söylediği ile yaptığıının aynı olmaması, hilekâr olan kişi.”

3.2.19. Zaman ile İlgili Olan Deyimler

Yeşim taşı imi içeren Çince deyimlerde zamanı anlatanlar da vardır.

Örnek deyimler;

“Jīn wū yù tù(金乌玉兔): “Çinin eski dönemlerindeki efsanelere göre güneşte üç bacaklı olan kargadan toplam on tane vardır, onlar gök yüzünde uçup dolaşırlar, onlar kuraklığa ve aşırı sıcak olmasına sebep olurlar. Dao düşünce ekolü ile ilgili diğer bir hikâyede ayda tüyleri bembeyaz olan bir tane tavşan vardır, beyaz rengi yeşim taşına bezner, bu nedenle ona yeşim taşı tavşanı demişlerdir. Bu yeşim taşı tavşanı elinde yeşim taşından yapılan sopayla ilaçları ezer toz yapar sonra onu top haline getirir, bu ilacı içen biri ilahi güce sahip olur.”¹⁰⁵ Deyimdeki, altın karga güneştir. Yeşim taşı tavşanı ise efsanelerdeki ayın üzerinde olan tavşandır yani ayı anlatırdı, günümüzde ise zamanı anlatır.

“Yù lòu yóu dī (玉漏犹滴): Yù lòu (玉漏) antik dönemlerdeki yeşim taşından yapılan zamanı hesaplama aletidir, ondan hâlâ su damlıyor olması, gecenin daha bitmediğini anlatır.”

Jīn fēi yù zǒu (金飞玉走 / 玉走金飞): “Altın karga güneşi, yeşim taşı ayı temsil eder. Günlerin uçarcasına hızla geçmesi, zamanın hızla su gibi akıp gitmesi.”

3.2.20. Diğerleri

Bu deyimler genel bir sınıfa ait olmayan yine de yeşim taşı imi kullanılmış deyimlerdir.

Örnek deyimler;

“Yù yàn tóu huái (玉燕投怀): Birinin çocuğu olması ve bunun kutlanması.” Tang Hanedanlığı dönemindeki ünlü şair ve hanedan görevlisi Zhāng Shuō (张说)’nun annesi

¹⁰⁵ <https://baike.baidu.com/item/%E9%87%91%E4%B9%8C%E7%8E%89%E5%85%94> (Erişim tarihi: 25.07.2020)

onu doğurmadan önce yeşim taşı kırlangıç kuşunun kucağına gelmesi ve sonra anne olması.

“Yù tò yín chán (玉兔银蟾): Gökyüzündeki parlak ay.” Ayın üzerindeki sarayda yeşim taşı tavşanı ve gümüş kurbağanın bulunması parlak ayı betimler.

“Jiān nán yù chéng(艰难玉成): Zorlu, sürekli çalışma gerektiren bir sürecin sonunda nihayet başarıya ulaşmak.” Yù chéng (玉成) birisine amacına ulaşmak için yardımcı olmak, başarı anlamında kullanılmaktadır.

“Pāo zhū gǔn yù(抛珠滚玉): İncinin fırlatılıp atılması, yeşim taşının yuvarlanması. Gözyaşının yeşim taşı ve inci gibi akması.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM¹⁰⁶

ÇİN YEŞİM TAŞI KÜLTÜRÜNÜN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

4.1 Yeşim Taşı Kültürünün Günümüz Çin Toplumuna Olan Etkisi

Yeşim taşı kültürünün günümüz insanların kalbindeki yeri hâlâ önemlidir. Eski dönemlerde yeşim taşından yapılan eşyaların içerdiği manevi anlam, insanın doğa ile uyumlu ve barış içinde olduğudur. Yeşim taşı eski insanların inançlarını, görüşlerini, mesajlarını aktaran ve koruyucu güce sahip olduğu düşünülen bir nesnedir. Eski dönemlerde cadıların yeşim taşını büyü için kullandığı da olmuştur. Yeşim taşının, ahlaki davranışlarla ve erdemli olma özellikleri ile uyum içinde olduğu düşünülmüş; feodal dönemde Jūnzǐ (君子) olan kişinin yani ideal insanın da yeşim taşında bulunan erdemli ve ahlaki davranış ile ilgili özelliklere sahip olması gerektiği görüşü oluşmuştur. Bu nedenle yeşim taşından yapılan aksesuarları takmak üst tabakadaki insanların konumu ve ahlak eğitiminin bir göstergesi haline gelmiştir. Ayrıca hükümdarın konumunun en üstte olduğunu, üstün gücünü simgeleyerek ülkeyi temsil eden sembolik anlamlar da yüklenmiştir. Yeşim taşı eşyaları törenlerde farklı uluslar arasındaki inanç, barış ve dostluğun da simgesi olmuştur. Bunun dışında Çin'in dış ülkeler ile olan görüşmelerinde hanedanlık görevlileri çeşitli yeşim taşı eşyalarını yanında taşıyorlardı. Bununla beraber yanlarında getirdikleri hediyelerin arasında yeşim taşından yapılan eşyalar yer alıyordu, yeşim taşının hediye olarak verilmesi, karşıdaki kişiye olan saygı, sadakat, barış ve önemseme gibi anlamları ifade ediyordu. Çinliler yeşim taşı gibi adil, ahlaklı, erdemli ve dürüst bir kişiliğe sahip olmaları gerektiğini düşünmektedirler. “Çinlilere göre yeşim taşı kültürü çok önemlidir, sonraki nesillerin dünya görüşü ve doğru ile yanlış bakışı, geçen zamanlar içerisinde değişse bile bir kısım yeşim taşı kültürü günümüzde hâlâ önemini korumaktadır. Uzun tarihi bir süreçle gelişen yeşim

¹⁰⁶ Bu bölümdeki fotoğraflar <https://freewechat.com/a/MzI2NDI5NjU2Nw==/2247483805/5> ,(Erişim tarihi: 12.07.2020) internet adresinden alındı.

taşı kültürü, Çin'in geleneksel kültürünün temel taşlarından biridir. Yeşim taşı kültürünü anlamak, Çin'in kültürel düşüncesini anlamamızı sağlar.”¹⁰⁷

Yeşim taşı kültürü çok uzun süre boyunca varlığını korumuştur, ama batıdaki yabancı ülkelere ve dünyaya göre hâlâ pek tanınmış halde değildir. Böyle olması ise halkın kültürü ve ulusların görüşleriyle sıkı sıkıya bağlıdır, bu da doğu ve batıdaki ülkelerin farklı kültüre sahip olmasından kaynaklanır.

Batıdaki ülkelerin kültür ve medeniyeti daha çok aklı ve prensipleri önemser, bu nedenle onlar zenginliğin sembolü olan soğuk buz parçası gibi parlak renkli taşları değerli taş sayarlar. Ama Çin'de insanlar daha çok duygulara ve her şeyin içinde barındırdığı anlamlara önem verir, bu yüzden daha sıcak bir his veren ve güzel olan yeşim taşı daha çok severler. Yeşim taşı diğer taşlardan farklıdır, çok sayıda farklı mineral içeren bir madendir. Yeşim taşı Çinlilerin karakteristik özelliklerini gösteren bir taş olduğundan her zaman yapımına, işlenmesine büyük özen ve dikkat gösterilmiştir. Yabancı ülkelerdeki insanlar Çin'in yeşim taşı, yeşim taşı kültürünü, yeşim taşının tasarımı ve onun yapımındaki anlamı çok iyi bilmezler. Günümüzde yeşim taşından yapılmış çoğu mücevherin şekli, dizaynı diğer değerli taşlar gibi daha renkli ve çok çeşitli olmaya başlamıştır. Yeşim taşından yapılan mücevherler gençler tarafından yaşlılara daha uygun ve moda pek uymayan bir aksesuar olarak görülmektedir. Müşteriler yeşim taşı satın alırken daha çok onun kendi özelliğine, maddi değerine ve kalitesine önem verir, onun tasarlanması ve anlamına pek dikkat etmezler. Yabancıların yeşim taşıyla ilgili bilgileri azdır. Yabancılar Çin yeşim taşı gördüklerinde çok ilginç bulurlar ama yeşim taşından yapılmış bir ürünün içerdiği anlamı pek bilmezler. Yeşim taşı kültürünü dünyaya tanıtmak için, daha çok gençlere uygun tasarımlar yapmak gerekir. İyi bir tasarım bir kültürün en iyi taşıyıcısı olabilir.

Yeşim taşı kültürü, Çin kültürünün önemli bir parçasıdır. Çinlilerin yeşim taşına olan büyük ilgisi, felsefe, güzel sanatlar, politika ve ahlak görüşleri gibi birçok yönde kendini göstermiştir. Günümüzde toplumun gelişmesiyle beraber insanlar arasındaki ilişki daha da yakınlaşmış, aradaki mesafe de azalmıştır. Kişiler yeşim taşı eskisi gibi,

¹⁰⁷ Jīnshàn Xíng (金善邢), Yù yǔ àoyùn: Běijīng àoyùnhuì yòng yù kǎo lùn xíngjīnshàn (玉与奥运: 北京奥运会用玉考论邢金善), *Nánfāng wénwù* (南方文物), Zhèngzhōu hángkōng gōngyè guǎnlǐ xuéyuàn (郑州航空工业管理学院) sayı.2, 28. 05.2008, s.72

kimliği ifade eden bir eşya olarak görmeyebilir ama yeşim taşı kültürü uzun süren gelişim sürecinde insan karakterindeki özelliğini kendinde taşımıştır, insanlar hâlâ bu özelliğe sahip olabilmeyi isterler.

“Yeşim taşı kültürü binlerce yıllık tarihi süreçten geçerek ve gelişerek günümüze kadar devamlılığını sürdürmüştür. Bu uzun tarihi süreç içerisinde zamanla kişiler yeşim taşı kültürünü daha net anlamış ve yeşim taşının güzelliğin, erdemin ve ahlakın simgesi olması hakkındaki görüşleri halkın yaşamını sürekli etkilemiştir. Yeşim taşı kültürü sadece Çine özel bir kültür haline gelmiştir. Günümüzdeki yeşim taşı aksesuarlarına bakarsak birtakım değişikliklere uğradığı halde yeşim taşı kültürünü hâlâ miras olarak devam ettirildiğini görebiliriz. Yeşim taşından yapılan aksesuarların tasarımında klasik süslemeler ve yeşim taşının kültürel anlamını da görebiliriz. Eski aksesuarlar moda da pek ayak uyduramadığından dolayı kullananların da sayısı çok değildir. Bu durum tasarımcıların yeşim taşı kültürünü daha iyi anlaması, böylelikle halkın kullanımına uygun ve halk tarafından sevilen ürünleri ortaya çıkarması gerektiğini gösterir.”¹⁰⁸

Modern toplumda batıl inançlar eski tarihi dönemlerdeki gibi güçlü değildir, ama “altın zenginliği ifade eder, yeşim taşı ise huzur ve güveni”¹⁰⁹ gibi düşünceler hâlâ yaygın olan düşüncelerdendir. Özellikle ticaret yapan erkekler, yaşlı olan kadınlar ve küçük çocuklar yeşim taşından yapılan aksesuarları takarlar.

4.2 Yeşim Taşının 2008 Yılı Olimpiyatındaki Yeri ve Önemi

2008 yılında, yeşim taşı Çin olimpiyatlarında kendi önemini ve yerini bir daha göstermiş oldu ve Çin, yeşim taşını dünyaya tanıtmış oldu. Diğer yönden yeşim taşı, olimpiyatta ülkeyi ve halkın geleneksel kültürünü temsil edebilecek kadar değerli bir taş olduğunu ortaya koymuş oldu.

Çin olimpiyatlara ev sahipliği yaptığında, ülkelerini dünyaya tanıtmaya fırsatına sahip oldu. Bu fırsatı kullanarak ülkeyi, ülkenin kültürünü ve köklü tarihini hangi kavramlarla tanıtmak gerektiği hakkında düşünüldü. 2008 yılı Pekin Olimpiyatları için altın ve yeşim taşı birleştirilerek madalyon hazırlandı. Bu madalyona Çinin büyük geleneksel kültüründen biri olan yeşim taşı kültürünün renkliliği ve anlamı yüklenmiştir.

¹⁰⁸ Guō (郭), s.37-45

¹⁰⁹ Jīn xiǎn fùguì, yù bǎo píng'ān “金显富贵、玉保平安” Wáng, Cóng Xiàndài Hànyǔ Wángpángzi ...” s.72

“Yeşim taşının olimpiyatta kullanılması ve geleneksel Çin kültürün ortaya çıkartılması çok önemlidir. Pekin Olimpiyat madalyonunda ise batının kullandığı altın yerine Çin’de bulunan ince işlenmiş yeşim taşı kullanılmıştır. (2008 olimpiyatında tasarlanan madalyonlar, altın, gümüş ve bronz olmak üzere üç metal ile yeşim taşının birleşmesinden yapılmıştır.”¹¹⁰

“Madalyonun ön tarafında olimpiyat komitesinin belirlediği desen kullanılmış, arka tarafına da geleneksel materyal ve teknik kullanılarak halka biçiminde yeşim taşı yerleştirilmiştir. Madalyonun askı kısmında Çin geleneğindeki “çift ejder figürü”¹¹¹ de yer almıştır. Madalyonun arka yüzünün yeşim taşı ile süslenmesi Çinin eski dönemden kalma yeşim taşı takma geleneğinden ilham alındığını göstermektedir. Madalyona baktığımızda zarif bir yapısının olduğu görülür, yeşim taşından yapılan bu madalyon Çin yeşim taşı kültürünü yansıtmaktadır. Bununla beraber Çinde onur getirebilecek bir taş sayılan yeşim taşından yapılan madalyonun, sporcuların başarıya ulaşmaya olan umudunu ifade etmektedir. Ayrıca Çin halkının tarihten günümüze kadar devam eden yeşim taşının erdemi sembolize ettiğini de ifade etmektedir. Bu madalyon yine Çin kültürü ve olimpiyatlarının uyum içinde harmanlandığını göstermektedir. Fúwá (福娃)ise 29.Yaz olimpiyatının şans maskotudur, bu şans maskotundan Bèi bèi “贝贝”, Jīng jīng “晶晶”, Huān huān “欢欢”, Yíng yíng “迎迎”ve Nī nī “妮妮” olmak üzere beş tane tasarlamıştır. Onlara refah, mutluluk, coşku, sağlık ve şans gibi beş anlam yüklenmiştir.2008 olimpiyatında özel olarak tasarlanıp yeşim taşından yapılan şans maskotundan biri olan Yù fúwá “玉福娃” dan tüm dünyaya sınırlı olarak 2008 tane dağıtılmıştır. Çin yeşim taşı kültürünün, Pekin Olimpiyatında kullanılması, olimpiyat ruhunu bir kat daha yükseltmiştir aynı zamanda olimpiyatlara olan saygı ve önemi ifade etmiştir.”¹¹²

¹¹⁰ Chūnxiāng Bái (春香白), Běijīng ō yùn huì xíngxiàng jīngguān de zònghé xiàoyì yánjiū (北京奥运会形象景观的综合效益研究), Shǒudū tǐyù xuéyuàn(首都体育学院), 26.05.2010, (Yüksek lisans tezi), s.13

¹¹¹ Çift ejder figürünün Çin’de uğur getirdiğine inanılır, halkın güzel mutlu yaşama olan isteğini de aksettirir.

¹¹² Xíng 邢, s.73

Şekil 4.1: Pekim olimpiyatı madalyonu ve Fúwá

Yeşim taşı takmak Çin’de eskiden günümüze kadar gelen bir gelenektir. Eski Çin geleneklerinde yeşim taşı takma ahlaklı ve eğitimli olduğunun göstergesidir. Yeşim taşı takılırken daha çok beyaz yeşim taşını tercih ederlerdi, yeşim taşı içerisinde beyaz yeşim taşı en iyi üründür¹¹³. Yeşim taşı Çin geleneksel kültüründe huzurun, mutluluğun, uğurun ve her şeyin yolunda olmasının simgesidir. Pekin Olimpiyatında beyaz renk ise bu olimpiyattaki renkler içindeki en önemli renklerden biri olmuştur. Olimpiyatta kullanılan bu zarif madalyonlara bakıp, Çinin yeşim taşı kültürü ve ahlak görüşünü anlamanın dışında, Çin ile batının olimpiyat ruhunun uyum içerisinde birleştiğini de görebiliriz.¹¹⁴

¹¹³ Bái, s.13

¹¹⁴ Bái, s.15

SONUÇ ve ÖNERİLER

Dil ve kültür tarih içerisinde birlikte gelişmiş, her zaman birbirini etkilemiştir. Bir ulusun dilini anlamak ve daha iyi öğrenmek için o ulusun kültürü hakkında da bilgi sahibi olmamız gerekir. Kültür dilden ayrı düşünülemez, dil aracılığıyla kayıt altına alınır ve günümüze ulaşır. Dili bilmeden kültürü araştırmak ve bilgiye ulaşmak çok zor olur.

Çin, tarihi uzun olan bir ülkedir, bunun dışında Çinde farklı kültürler de bulunmaktadır. Çin'deki kültür çeşitliği arasında yeşim taşı kültürünün yeri de önemlidir. Yeşim taşı Çin dışında diğer ülkelerde de bulunur ancak diğer ülkeler için sadece güzel bir taş olan yeşim taşı Çinliler içinse tılsım gücünün olduğuna inanılan derin sembolik anlamlar taşıyan değerli bir taştır. Yeşim taşının ana vatanı olan Çin'de yeşim taşı ve onunla yapılmış eşyalar da çoktur. Yeşim taşının kullanımı uzun bir tarihi süreçten geçmiştir. Bu süreç içerisinde yeşim taşının kullanımı ve yapımında değişimler ortaya çıkmıştır. Yeşim taşı Çin'de üretim aracı, tören malzemesi, aksesuar, güç ve zenginliğin sembolü, cenaze malzemesi, uğurlu eşya, erdemin sembolü, güzel nesnelerin adı ve ilaç olarak kullanılmış yaşamın çeşitli yönlerinde kendi rolünü ortaya koymuştur. Çin'de yeşim taşına çok derin anlamlar yüklenmiştir, bu yüzden ortaya çıkan yeşim taşı kültürünün Çin'deki yeri ve önemi büyüktür.

Yeşim taşı kültürü Çinin tarihi ve geleneği ile ilgili bilgi sahibi olmamıza yardımcı olur. Farklı hanedanlık dönemlerinde Çin'deki yeşim taşına olan ilgi ve yeşim taşı kullanımı farklı olmuştur. Her ne kadar farklı olsa bile yeşim taşı, hükümdarlar, soylular ve halk tarafından hep sevilmiş ve değer görmüştür. Bu süreç içerisinde yeşim taşının yapım tekniği de gelişmiştir. Farklı figürler kullanılarak farklı sembolik anlamları ifade edebilen yeşim taşından eşyalar yapılmıştır. Çok eskiden ilahi güce sahip olmakla beraber ilahlar ile iletişim kurma aracı sayılan yeşim taşı, sonraki dönemlerde sadece hükümdarlar ve onların ailesine ait olanların kullanabileceği bir taş olmuş, daha sonra da halkların kullanabileceği bir taş haline gelmiştir. Günümüzde bu taşın kullanımı

eskisi gibi batıl inançları içermese de halk yine onun kendilerine iyilik ve şans getirebileceğine ve sağlıklarına kavuşturabileceklerine inanmaktadır. Bundan dolayı yaşlılar daha sağlıklı, uzun bir ömre sahip olmak için, tüccarlar ise ticarete şansa sahip olmak için takmışlardır.

Ayrıca yeşim taşı, Çin felsefesinde de önemli bir yere sahiptir. Çin'deki düşünce akımlarından biri olan Ru ekolünde bir erkeğin erdemli, örnek insan olması yeşim taşına benzetilir, “Ru ekolünde erdemli olan kişinin yeşim taşını yanından ayırmaması önerilir.”¹¹⁵ Yeşim taşının saf, temiz olması kişinin karakteristik özelliğine benzetilmiştir. Bir insanın yeşim taşı takarak onun güzel ahlaka sahip olacağına ve çeşitli duygularını dengeli yaşayacağına inanmışlardır. Sadece Ru düşünce ekolünde değil Çin'deki Budizm ve Dao düşünce ekolü de yeşim taşına önem vermiştir. Törenlerde yeşim taşından yapılmış eşyaları kullanmanın dışında normal yaşamda da yeşim taşı kullanmayı severler. Yeşim taşı zenginliğin simgesi olduğundan dolayı zenginler yeşim taşına çok değer vermiş ve zenginliğini göstermek için kullanmışlardır, bu durum günümüzde de hâlâ devam etmektedir. Yeşim taşının halk tarafından sevilmesine neden olan en önemli etkenlerden biri onun sonsuz yaşam ve sağlığa kavuşturabilmesi ile ilgili olan batıl inançlardır. Bu yüzden halk yeşim taşını hep yanında istemiş ve ilaç yapımında da kullanmışlardır. Eskiden halkın bu taşla olan inancı ve sevgisinden dolayı yaşarken yanında taşınmanın dışında, cenazelerde bile kullanmışlardır.

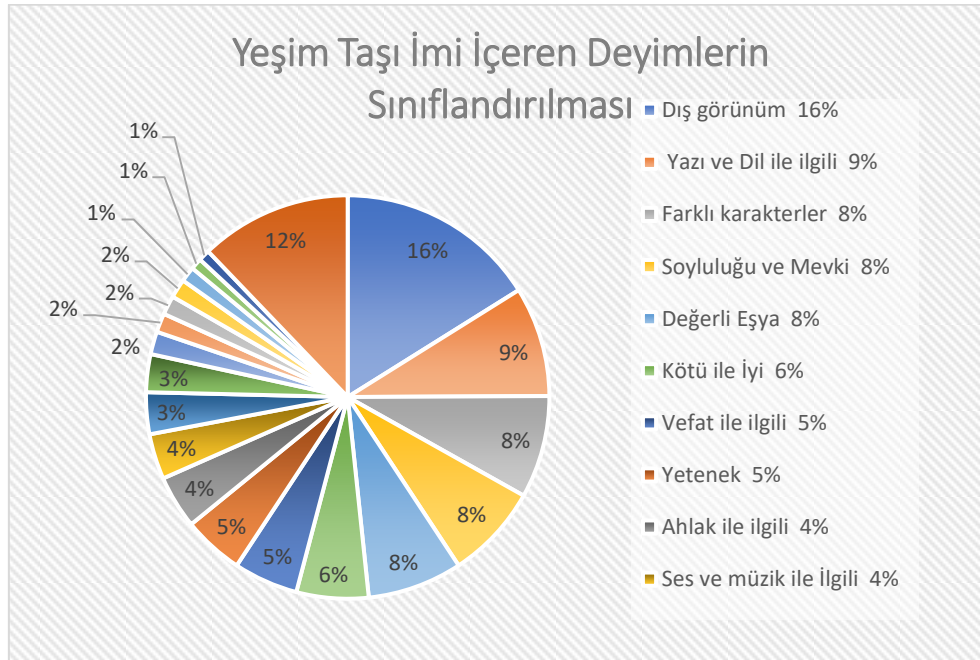
Günümüzde ise insanlar yeşim taşını, daha çok ticarete şans getirecek, kötülükten koruyacak ve sağlığa iyi gelecek diye yanında taşır. Bunun yanında süs eşyası ve aksesuar olarak da karşımıza çıkmaktadır. Yeşim taşı kültürü her ne kadar eskisi gibi dikkat çekmese de halk yine de bu kültürü korumuş ve devam ettirmiştir. 2008 yılındaki Pekin Olimpiyatında yeşim taşının madalyon olarak kendini göstermesi, yeşim taşının ve yeşim taşı kültürünün ülkeyi temsil edebilecek değere sahip olduğunu bir daha kanıtlamıştır. Bunlar da yeşim taşı kullanımının ve kültürünün hâlâ devam ettiğini göstermektedir. Çin'de yeşim taşı ve kültürü uzun tarihe sahip olduğu gibi, yeşim taşı iminin kullanımının da uzun bir tarihi vardır. Bunun yanında yeşim taşı imi ile bu imden ortaya çıkan sözcük grupları ve deyimlere de önem verilmiştir. Eski dönemlerden kalma

¹¹⁵ Wáng, (王), “Lùn Rújiā Sīxiāng Dui Yù Wénhuà De Yīngxiāng...”, s.33

klasik eserler ve sözlüklerdeki kaynaklarda bunu ortaya koymaktadır. Bilindiği gibi kültür ile dil sıkı sıkıya bağlıdır, geçmişte ya da günümüzde hep birbirini etkilemiş ve beraber gelişmiştir.

Çince resimsel bir yazıdır, Çince imlerin oluşumu ve gelişimi de uzun süreç içerisinde gerçekleşmiştir. Günümüzdeki Çince imler Fal Yazıtlarını temel alarak gelişmiştir. Çincedeki başka imler gibi yeşim taşı imi Yü (玉) de uzun tarihe sahiptir ve Fal Yazıtlarında ortaya çıkmıştır. Eskiden kral imi ile aynı olan bu im sonra bir nokta eklenerek günümüzdeki haline gelmiştir. Yeşim taşı imi (玉 yu) dışında, kral (王) anahtar iminden oluşan imler de yeşim taşıyı ifade edebilirler.

Deyimler her dilde olduğu gibi Çince de önemlidir. Çinceyi öğrenirken deyimleri de önemsememiz ve iyi öğrenmemiz gerekir. Çince dünyada öğrenilmesi zor sayılan dillerden biridir, özellikle ana dili Çince ile çok farklı olan öğrenciler için Çince deyimleri öğrenmek daha da zor olabilir. Bu yüzden deyimleri öğrenmeden önce deyimlerdeki imleri iyi bilmeli, imlerin kültürel anlamlarını kavramamız deyimleri anlamamızı ve öğrenmemizi kolaylaştırır. Çince edebi eserleri, makaleleri daha iyi anlamak ve Çinlilerle daha sağlam iletişim kurabilmek için deyimleri öğrenmek ayrı bir önem taşımaktadır.

Yeşim Taşı İmi İçeren Deyimlerin Sınıflandırılması

Çalışmamızda toplam 329 tane deyim bulunmaktadır, incelediğimiz yeşim taşı imini içeren bu deyimleri anlamsal içeriğine göre sınıflandırdığımızda görülüyor ki, yeşim taşı imi kullanılmış olan deyimler yaşamın farklı yönünü içermektedir. Bu deyimlerin halkın yaşamıyla bu kadar sıkı sıkıya bağlı olması, halkın yeşim taşına yüklediği güzel dileklerden ve sevgiden kaynaklanmaktadır.

İlk sırada dış görünüm ile ilgili 53 tane deyim yer alır, bu deyimlerde genel olarak insanın fiziksel güzelliği ile diğer güzelliklerinden bahsedilir. Bu deyimlerde yine yeşim taşında küçücük lekelerin dahi bulunmadığı anlatılır. Meczâ olarak da insanların ve nesnelerin mükemmel güzeliği ve kusursuzluğu ifade edilmiştir. Nesnelerin dış görünüşünü ifade eden deyimlerde ise onların dış görünüşü yeşim taşı gibi güzel olsa da içlerinin öyle olmayabileceği ifade edilir. İnsanların dış görünümünü ifade eden deyimlerde daha çok kadının cilt güzelliği yeşim taşının parlaklık, güzellik gibi özellikleri kullanılarak, güzel kadınların güzel yüz görünümünü ve vücut yapısı ifade edilmiştir. Bu deyimlere bakarak Çinliler için dış görünümün çok önemli olduğu ve dış görünümü süslemek için çok değer verdikleri yeşim taşı kullandıkları gibi dış görünümün güzel olmasını da yeşim taşı imi içeren deyimler yardımıyla yansıttıkları anlaşılmaktadır.

İkinci sırada yazı ve dil ile ilgili deyimlerden 29 tane vardır. Çinliler yazıya önem verdiği gibi farklı ortamlardaki konuşmalara da önem verirler, karşısındaki kişiyle iletişime geçtiğinde konuşmalarına; kültür, bilgi birikimini göstermek için de kullandığı deyimlere dikkat ederler. Yeşim taşı imi kullanılan deyimlerde birinin yazdığı şiir, makale ve diğer türlerdeki eserlerin dilinin akıcı, güzel olması ifade edilir.

Üçüncü sırada insanın farklı karakterlerini yansıtan deyimler yer almaktadır. İnsanın farklı karakterlerini yansıtan deyimlerden 27 tane vardır. İnsan karakteri ile ilgili deyimlerde kişinin kararlı, dürüst, başkalarına sıcak davranan, saf olması gibi iyi karakterlerini ifade etmekle bereber, az da olsa kişinin inatçı, hilekâr olması gibi kötü karakterlerini de ifade etmektedir

Dördüncü sırada soyluluk ve mevki ile ilgili deyim ve değerli eşyaları anlatan deyimler yer alır. Bu iki deyim sayıları aynıdır. Soyluluk ve mevki ile ilgili deyimlerden 25 tane vardır. Yeşim taşı, bir üst tabakadan gelen kişinin nasıl bir aileden geldiğini, soyunu ve zenginliğini ifade edilebilir. Bu yüzden yeşim taşı daha çok hükümdar ailesi ve soylu

zengin aileler tarafından kullanılmış ve önem kazanmıştır. Yeşim taşı imi içeren bu deyimlerde güç, hukuk ve soylu aileden gelen insanların konumu ile zenginliği ifade edilmektedir. Değerli eşyaları anlatan deyimlerden de 25 tane deyim bulunur. Yeşim taşı diğer normal taşlara göre sert ve dayanıklı olduğundan bu özelliği kullanılarak yeşim taşından yapılmış eşyalar üretilmiştir. Yeşim taşından yapılan eşyalar ayrı bir değere sahiptir bu nedenle insanlar değerli olan şeyleri yeşim taşına benzeterek yeşim taşı imi içeren deyimler yardımıyla ifade etmişlerdir. Bu deyimlerde bir eşyanın çok değerli olduğu, değerli olan şeylerin zarara uğrasa bile değerini kaybetmeyeceği ve kişilerin sahip olduğu eşyalarına değer vermedikleri ile ilgili anlamlar ifade edilir.

Beşinci sırada ise kötü ve iyi ile ilgili deyimlerden 19 tane vardır. Yeşim taşı imi genellikle doğru, güzel şeylerin simgesi olarak kullanıldığından, yeşim taşı imi içeren deyimlerde kötü ile iyinin ayırt edilmesi ile ilgili deyimler de yer alır. Ayrıca bu deyimler içerisinde kötülerin iyilere zarar vermesini anlatan deyimler de bulunur. Bunun dışında yine kötü ile iyinin birbirine karışması ve ayırt edilememesi ile ilgili deyimler de vardır.

Altıncı sırada vefat ile ilgili olan 17 tane deyim bulunur. Yeşim taşı imi içeren deyimlerde kişinin vefatını ifade eden anlamlar da vardır. Genelde yeşim taşı iyiliğin simgesidir ama yeşim taşının kırılması, yeşim taşı imi içeren deyimlerde birinin ölümünü anlatır.

Yedinci sırada yetenek ile ilgili anlamlar ifade eden 16 tane deyim yer alır. İnsanda var olan güzellikler onların kişiliğindedir, bu güzellikler yeşim taşının güzellikleri ve parlaklığıyla bağdaştırılır, yeşim taşı içinde bir çeşit parlaklık bulundurur, çok renkli ve açıktır. Bu nedenle yeşim taşının bu göz alıcı özellikleri genellikle insanların yetenek, bilgi, zekâ gibi çeşitli kişilik özellikleri ile özdeşleştirilerek ifade edilmiştir.

Sekizinci sırada ahlak ile ilgili anlamlar taşıyan deyimden 14 tane vardır. Çinin geleneksel ahlak ve erdemini ifade eden deyimlerde yeşim taşı kendine özgü nitelikleri ve güzel sembolik anlamları ile ahlakı, erdemi ifade etmede kullanılmıştır. Yeşim taşı imi içeren deyimlerde, yeşim taşının saflığı ve berraklığı gibi özellikleri ahlak, erdem ve namus gibi kavramlarla özdeşleştirilmiştir. Bu deyimler güzel ahlakı, ahlaklı olan kişiyi, birinin namusunu çok iyi koruyabildiğini anlatır.

Dokuzuncu sırada Ses ve müzik ile ilgili deyimlerden 12 tane vardır. Bu deyimler ise ses tonunun güzel olması ve kulağa hoş gelişi, Müzik aletlerinin güzel ve etkileyici sesleri, güzel şarkı sesleri, düzenli bir ritme sahip sesleri anlatır.

Onuncu sırada iş hayatını anlatan, 11 tane iş hayatı ile ilgili deyim yer alır. Bu deyimler; kişinin iş sahibi olması, kendi işini bırakıp yeni bir işe başlaması, devlet görevlilerinin makamı yükseldikten sonra yaşam standartlarının yükselmesi ile ilgili anlamlar ifade etmektedir.

On birinci sırada yapı ve inşaatları anlatan, 10 tane deyim yer almaktadır. Ćinde çeşitli tarihsel yapı ve inşaatlar bulunur, Ćinlilerin yapı ve inşaatlara verdiği önem deyimlerde bile ortaya konulmuştur. Yeřim taşı imi iēeren yapı ve inşaatla ilgili deyimlerde ise güzel olan yapıları, güzel hanedanlık saraylarını, efsanelerdeki tanrıēaların yaşadığı sarayları ve mekanları anlatmışlardır.

Bu bilgilerle diyebiliriz ki yeşim taşı imi iēeren deyimlerde yukarıda belirttiğimizin dışında, iēki, kadın erkek arasındaki sevgi, kurallar, hayat şartları, evlilik, yemek ve zaman ile ilgili olan farklı kavramları iēeren deyimlerden de toplam 31 tane bulunmaktadır. İş hayatı ile ilgili deyimler, kişinin iş sahibi olması, kendi işini bırakıp yeni bir işe başlaması, devlet görevlilerinin makamı yükseldikten sonra yaşam standartlarının yükselmesi ile ilgili anlamları iēermektedir. İēki ile ilgili olan deyimler, ise güzel ve lezetli iēkileri anlatır. Kadın ve erkek arasındaki sevgi ile ilgi olan deyimler ise yeşim taşı, kadın ve erkek arasındaki sevgiyi, erkeğin kadına olan ilgi ve farklı duygularını ifade etmektedir. Kurallar ile ilgili deyimlerde yasa ve kuralları yeşim taşına benzetmişlerdir, böylece yeşim taşına verdikleri önem ve değerden dolayı, önemli olan değiştirilmez yasa ve kuralları yeşim taşı imi iēeren deyimler yardımıyla ifade etmişler. Ayrıca deyimlerde bu kuralların önemini vurgulamışlardır. Hayat şartları ile ilgili deyimlerde halkın yaşamını sürdürmesi iēin gerek duyulan şeylerin çok pahalı olduğunu, yiyecek ve iēeceklerin pahalı olduğunu, yaşamı sürdürmede zorluk çektiklerini yansıtanın dışında lüks yaşamla ilgili deyimlerde de yer almıştır. Evlilik ile ilgili deyimlerde ise birbirine açık olan erkek ile kadının sonunda muradına ermesi, mutlu bir evliliğe ve güzel kadere sahip olması, birlikte mutlu yaşaması anlatılmıştır. Yemek ile ilgili olan deyimlerde lezzetli güzel yapılmış yemekler, dikkatlice zen göstererek

hazırlanan sofralar yeşim taşının güzelliği ile anlatılmıştır. Zamanı anlatan deyimlerde zamanın hızlı geçmesi ve gecenin daha bitmediği ile ilgili içerikler yer almaktadır.

Son sırada yeşim taşı imi içeren ama genel bir sınıfa ait olmayan 40 tane deyim vardır. Bu deyimler insanlar, gök yüzünü, ayı, kar tanelerini, kişinin yanlış yaptığı işin farkına varmasını, başkasının yardımıyla başarıya ulaşması gibi farklı anlamlar ifade eder. Bununla birlikte hayattaki olumsuzluklar ve bir şeyin zarar görmesi de yeşim taşının kırılmasına ve yok olmasına bağlanan deyimler yardımıyla ifade edilmiştir.

Çalışmamızı kapsayan deyimlerde, yapılan içerik analizi sonucunda olumlu, istenilen ve güzel özellikler çoğunlukla yeşim taşının özellikleri ile bağdaştırılmış ve yeşim taşı imi kullanılarak ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra az da olsa olumsuz özellikleri anlatırken de yeşim taşı iminin kullanıldığı görülmektedir.

Yeşim taşı kültürü, Çin'in tarihini, kültürünü ve geleneğini araştırmak için birçok zengin bilgi içeriğine sahiptir. Çin'de ülke taşı sayılan yeşim taşı ülkeyi temsil eden değerli bir taştır. Geçmişe bakıldığında farklı dönemlerde yeşim taşının fonksiyonu ve kullanımı farklı olmuştur. Yeşim taşı Çin'in uzun tarihi boyunca halkın günlük yaşamında daha çok eşya olarak kullanılmıştır, bununla beraber yeşim taşı erdemi, toplumsal sınıfı, zenginliği, güzel şeylerin adları gibi bazı sembolik anlamları yansıtmak amacıyla da kullanılmıştır. Yeşim taşının tarihteki kullanımı bizim yeşim taşı kültürünü ve halkın eski dönemlerdeki yaşamını anlamamızı sağlar. Çinlilerin yeşim taşına olan sevgisi günümüzde de devam etmektedir. Bu geleneksel kültür Çin'in politikası, ekonomisi, günlük yaşamı, geleneksel törenleri, dünyaya bakış açısı, edebiyatı ve felsefesini de kendinde barındırır. Ayrıca bu içerikler yeşim taşı ile ilgili olan sözcük ve deyimlere bile yansımıştır.

Çalışmamızın ilk bölümlerinde belirttiğimiz gibi kültürü öğrenmeden, Çinceyi daha iyi anlamamız ve öğrenmemiz çok daha zor olabilir. Özellikle kendinde çeşitli kültürel anlam taşıyan deyimleri. Yeşim taşı imini içeren deyimler çok çeşitli ve derin kültürel anlamlar içerir. Bu deyimlerden halkın yaşamı, yeşim taşına olan inançları, farklı istekleri, yeşim taşı kullanımı, feodal dönemlerdeki halkın yaşam şartları, cenaze törenleri, gelenek ve çeşitli adetleri, içki ve yemek kültürü, hanedanlıktaki yasa ve kurallar ile ilgili bilgi edinmekteyiz. Ayrıca farklı dönemlerdeki halkın ahlaki görüşü, iş

hayatı, eğitimi ve başarılarla ulaşma yöntemleri gibi, halkın kendi yaşamında önem verdikleri ve yaşamı etkileyen konuları daha net anlamaktayız.

Yeşim taşı kültürü Çin'e özel bir kültürdür, yeşim taşının ana vatanı olan Çinde farklı kültürler bulunur buna rağmen Çin yeşim taşı kültürü eskiden günümüze dek kendi yerini ve önemini hiç kaybetmeden korumuştur. Hem yeşim taşı hem de yeşim taşı imi Çin'de yaşamın her alanında çok geniş ve yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Böylece yeşim taşı kültürü, Çinlilerin yaşamını derinden etkilemiş ve ayrılmaz bir parçası olmuştur.

NO	Çince Deyim	PinYin	Deyimin Sınıfı	Çince Açıklama	Türkçe Açıklama
1.	玉软花柔	yù ruǎn huā róu	Dış görünüm	形容女子娇嫩柔弱，如花似玉。	İnce, zarif, nazik, çiçek gibi, yeşim taşı gibi güzel ve narin kadın.
2.	玉骨冰肌/ 冰肌玉骨	yù gǔ bīng jī	Dış görünüm	形容女子苗条的身段和洁白光润的皮肤。	Buz gibi parlak, yeşim gibi sert, çok güzel kadın. Zayıf, zarif bir figüre ve saf temiz pürüzsüz tene sahip kadın
3.	玉减香消/ 香消玉减	yù jiǎn xiāng xiāo	Dış görünüm	玉：旧诗中美女的代称；消、减：消瘦。比喻美女日渐消瘦。	Bu deyim, güzel kadının gün gittikçe zayıfladığını ve solgunlaştığını anlatır.
4.	玉惨花愁	yù cǎn huā chóu	Dış görünüm	形容女子忧愁的样子	Mahvolmuş yeşim taşı, üzgün çiçek. Kadının hüznü, üzgün hali
5.	玉楼银海	yù lóu yín hǎi	Dış görünüm	称双肩为玉楼，称眼睛为银海	İnsanın iki omuzu yeşim taşından yapılan binaya benzetilir, iki gözü ise gümüş denizine benzetilir. Güzel vücut ve yüze sahip olmayı, güzel dış görünümü anlatır.
6.	玉貌花容	yù mào huā róng	Dış görünüm	形容长得漂亮，如花似玉	Güzelliği çiçek ve yeşim taşı gibi olan. Çiçek ve yeşim taşı gibi güzel yüze sahip olan güzel kadın
7.	玉软香温/ 软玉温香/ 软香温玉	yù ruǎn xiāng wēn	Dış görünüm	软：柔和；香、玉：女子的代称；温：温和。旧小说形容女子的身体	Güzel koku, sıcak, kadınsı bir cazibe. Kadının vücut güzelliğini tasvir eder. Eski romanlarda kadının dış görünümünü betimler
8.	玉立亭亭/ 亭亭玉立	yù lì tíng tíng	Dış görünüm	玉立：比喻身材颀长美丽，高耸直立的样子。形容女子身材修长。也形容花木等形体挺拔。	Kadının dış görünüşü olarak dik, uzun ve zayıf bir fiziğe sahip olması, ayrıca çiçek ve ağaç gibi uzun dik duruşu betimler.
9.	玉润冰清/ 冰清玉润	yù rùn bīng qīng	Dış görünüm	像玉一样润泽，像冰一样清纯。常喻人或物形神之美。	Yeşim taşı gibi pürüzsüz, buz gibi şeffaf temiz olan şeyler yani güzel olan insan ve eşyalar.
10.	玉山倾颓	yù shān qīng tuí	Dış görünüm	玉山：比喻品德仪容美好的人。形容酒醉后东倒西歪的样子。	İyi ahlaklı ve güzel görünüme sahip insan. Ayrıca sarhoş olan kişinin sallanarak yürümesini anlatır.
11.	玉山将崩	Yù shān jiāng bēng	Dış görünüm	玉山：比喻品德仪容美好的人。形容酒醉后东倒西歪的样子。	İyi ahlaklı ve güzel görünüme sahip insan. Ayrıca sarhoş olan kişinin sallanarak yürümesini anlatır.
12.	玉树临风/ 临风玉树	yù shù lín fēng	Dış görünüm	形容人风度潇洒，秀美多姿。亦作“临风玉树”	Rüzgârın esmesi ile dalgalanan Yeşim Ağacı. Nezaketli, davranışı güzel, güzel görümlü insan.
13.	玉殿嫦娥	yù diàn cháng é	Dış görünüm	中国神话人物。后羿之妻。相传她偷吃后羿从西王母处得到的	Yü dian (玉殿)saraydır, cháng é (嫦娥) ise Çin efsanelerindeki ay tanrıçası, o ölümsüzlük ilacını içtikten

¹¹⁶ Buradaki deyimler <http://www.hydc.com/cy/chengyu/cy04869.htm> adresinden alınmıştır

				不死之药，遂成仙，飞入月宫，有玉兔为她捣灵药。借指月亮长得真漂亮比喻美丽漂亮的女子。	sonra ilahi güce sahip olur, aya gider orada yeşim taşı tavaşını ona iksir yapar. Burada ayı temsil etmekle bereber güzel kadını tasvir eder
14.	玉山自倒	yù shān zì dǎo	Dış görünüm	比喻品德仪容美好的人。形容酒醉后东倒西歪的样子。	İyi ahlaklı ve güzel görünüşe sahip insan. Ayrıca sarhoş olan kişinin sallanarak yürümesini anlatır.
15.	玉翼婵娟	yù yì chán juān	Dış görünüm	指美女。美女：美丽的。婵娟：形态美好、漂亮；蛾眉新画觉婵娟	İnce, güzel kaşlı, dış görünümü yeşim taşı gibi güzel olan kadın. Chán juān(婵娟) güzel vücut yapısı ve güzel tavır anlamına gelir, güzel kaşlı genç kadın için kullanılır.
16.	金玉其表	jīn yù qí biǎo	Dış görünümü	金玉：珍宝。比喻外表很华美，而里面一团糟	Dış güzel içi karmaşık. Altın ve yeşim taşı gibi dış görünümü güzel ama içi karmaşık olan.
17.	软玉娇香	ruǎn yù jiāo xiāng	Dış görünüm	软：柔和；玉、香：女子的代称。形容年轻女子身体洁白柔软，散发着温馨的青春气息	Kadının güzel bir fiziğe sahip olması ve teninin de ilkbaharı anımsatan güzel kokusunun olması. Güzel ve mis kokulu kadın.
18.	白玉无瑕/无瑕白玉	bái yù wú xiá	Dış görünüm	洁白的美玉上面没有一点小斑。比喻人或事物完美无缺	Güzel beyaz olan yeşim taşının lekesinin olmaması, nesne ve insanın kusursuz, tam dört dörtlük olması
19.	良玉不雕	liáng yù bù diāo	Dış görünüm	比喻本质好不凭借修饰外表	Güzel yeşim taşının işlenmesine gerek yoktur. Süslenmeye ihtiyacı olmayan doğal güzellik
20.	美玉无瑕	měi yù wú xiá	Dış görünüm	瑕：玉斑。美玉上面没有一点小斑。比喻人或事物完美的无缺点	Mükemmel, kusursuz güzellik. Küçük lekesi dahi olmayan yeşim taşı.”. Güzel yeşim taşında tek bir lekenin dahi bulunmadığı anlamındadır. Mecazi olarak insanların ve nesnelerin mükemmel güzeliği ve kusursuzluğunu ifade etmekte kullanılır.
21.	宋玉东墙	Sòngyùdōngqiáng	Dış görünüm	战国楚宋玉《登徒子好色赋》谓宋玉东邻有一女，姣好为楚国之冠，登墙窥视宋玉三年而宋玉不与之交往。喻指貌美多情的女子	Sòngyù (宋玉), Savaşan Beylikler döneminde Chǔ (楚) beyliğindeki bir bilgindir. Hükümdar onu çok beğenir ve çok güvenirdi. Onun hanedanlık sarayının haremüne istediği anda girme yetkisi vardı. Bir gün ondan hoşlanmayanlar, hükümdara onun çok yakışıklı olduğunu ve kadınlara düşkün olmasını şikâyet eder. Bunu duyan Sòngyù şöyle der; “bu beyliktaki en güzel kız benim komşumdur, o kız beni duvardan gizlice üç sene izledi ben bakmadım.” Sòngyù o kızın güzelliğini, görünümünü o kadar güzel, abartılı bir şekilde tasvir ettiği için sonradan insanlar güzel kadınları bu deyimle betimlemiştir. Bu deyim güzel yüzlü kadını ifade eder.
22.	醉玉颓山	zuì yù tuī shān	Dış görünüm	形容男子风姿挺秀，酒后醉倒的风采	Dış görünüm itibarıyla dik, duruşu güzel, yakışıklı olan erkeğin sarhoş

					olduktan sonraki duruşunu anlatmak için kullanılır.
23.	良玉不琢	liáng yù bù zhuó	Dış görünüm	美玉不用雕琢，保持其天然的美。比喻本质好不凭借修饰外表	Güzel yeşim taşının işlenmesine gerek yoktur. Süslenmeye ihtiyacı olmayan doğal güzellik
24.	似玉如花/如花似玉	sì yù rú huā	Dış görünüm	似：似乎，好像。像美玉和鲜花那样美好。形容女子姿容美艳	Kadının yeşim taşı ve taze çiçek gibi güzelliğe sahip olduğunu ve kadının güzelliği ile başka bir şeyin boy ölçüşmeyeceğini anlatır
25.	粉装玉琢	fěn zhuāng yù zhuó	Dış görünüm	白粉装饰的，白玉雕成的。形容女子妆饰的漂亮或小孩长得白净。也用来形容雪景。	Beyaz tozla süslenen, beyaz yeşim taşından oyulan. Kadınların güzel süslenmesi, ya da çocukların temiz ve güzel yetişmesi. Ayrıca kar manzarasını da anlatır.
26.	金昭玉粹	jīn zhāo yù cuì	Dış görünüm	指如金玉之明美	Altın gibi parlak, yeşim taşı gibi sade ve duru doğal güzellik. Altın ve yeşim taşı gibi olan dış güzelliği anlatır.
27.	香肌玉体	xiāng jī yù tǐ	Dış görünüm	形容年轻女子肌肤的娇嫩温香。也代指美女	Genç, güzel pürüzsüz cilde sahip olan güzel kadın, güzel koku, sıcak kadınsı cazibe.
28.	仙姿玉貌	xiān zī yù mào	Dış görünüm	形容女子姿容容貌都美	Peri gibi güzel, yeşim taşı gibi renkli güzel kadın. Kadının hem tavrı hemde görünüşünün güzel olması.
29.	锦衣玉带	jīn yī yù dài	Dış görünüm	身上穿着锦衣，腰里系着玉带。形容显贵富有者的华丽的装束	Üzerine görkemli zenginliği ifade eden kıyafet giymek, beline yeşim taşından kemer takmak. Burada zengin kişinin lüks ve güzel olan süslenmesi betimlenmiştir.
30.	香娇玉嫩	xiāng jiāo yù nèn	Dış görünüm	形容美女的肌肤的娇嫩温香。代指美女	Sıcak hoş kokulu, yeşim taşı gibi parlak ve yumuşak, güzel cilde sahip olan güzel kadın.
31.	香润玉温	xiāng rùn yù wēn	Dış görünüm	形容年轻女子肌肤的娇嫩温香。也代指美女	Sıcak hoş kokulu, yeşim taşı gibi parlak ve yumuşak, güzel cilde sahip olan güzel kadın.
32.	仙姿玉色	xiān zī yù sè	Dış görünüm	形容女子姿容容貌极美	Peri gibi güzel, yeşim taşı gibi renkli güzel kadın. Kadının hem tavrı hemde görünüşünün güzel olması.
33.	长身玉立	cháng hēn yù lì	Dış görünüm	形容女子身材苗条	Kadının ince, uzun, zayıf, narin vücut yapısı ve güzel görünümü.
34.	粉妆玉砌	fěn zhuāng yù qì	Dış görünüm	粉妆玉砌. 指用白粉装饰，玉石砌成形容雪景及人皮肤白嫩	Beyaz tozlan süslenen, yeşim taşından yapılan. Burada kar manzarasını ve insanın beyaz cildini anlatır
35.	犀颅玉颊	xī lú yù jiá	Dış görünüm	额角骨突出如犀，脸颊洁白如玉。借指相貌不凡的年轻人	Çok yakışıklı, cildi yeşim taşı gibi güzel ve beyaz olan, güzel bir yüze sahip olan genç.
36.	英英玉立	yīng yīng yù lì	Dış görünüm	俊美而有才华，仪态俊美的样子	Yakışıklı ve yetenekli, güzel dış görünüme, uzun, narin vücut yapısına sahip olan kişi
37.	粉妆玉琢	fěn zhuāng yù zhuó	Dış görünüm	形容女子妆饰的漂亮或小孩长得白净。也用来形容雪景。	Kadınların güzel süslenmesi, çocukların temiz ve güzel olması. Ayrıca kar manzarasını anlatır.
38.	肌肉玉雪	jī ròu yù xuě	Dış görünüm	肌：肌肤。形容皮肤洁白细嫩，如雪如玉	Yeşim taşı gibi beyaz cildi olan. Kadının cildini bembeyaz yeşime ve kara benzetir.
39.	琼堆玉砌	qióng duī yù qì	Dış görünüm	比喻白玉般的事物聚集一处	Beyaz yeşim taşı gibi güzel eşyaların, bir yere toplanması
40.	霞明玉映	xiá míng yù yìng	Dış görünüm	如霞光明艳，如玉色	Yeşim taşı gibi açık güzel renk,

				映现。形容光彩耀人	parlak yansıma.
41.	朱唇玉面	zhū chún yù miàn	Dış görünüm	尊称人的容颜。亦作“朱唇”。红色的嘴唇美好的容貌。白色的脸, 指梅花。指美女	Kadının güzel yüzüne olan övgü. Zhū chún “朱唇” kırmızı dudağı simgeler. Yeşim taşı gibi beyaz yüz. Erik çiçeğini simgeler. Güzel yüzü olan kadın.
42.	珠辉玉丽	zhū huī yù lì	Dış görünüm	珠生辉, 玉瑰丽, 比喻佳丽的肌肤之美	İnci gibi parlak, yeşim taşı gibi güzel. Güzel bir cildi olduğunu anlatır
43.	面如冠玉	miàn rú guān yù	Dış görünüm	Guān yù 冠玉, 意思是装饰帽子的美玉; 形容男子的美貌; 指美男子, 形容男子的美貌	Guān yù(冠玉) şapkayı süslemek için kullanılan güzel yeşim taşıdır. Erkeğin yakışıklı dış görünümü
44.	青蝇点玉	qīng yíng diǎn yù	Dış görünüm	比喻白璧有微瑕	Beyaz renkli yeşim taşının üzerinde lekelerin noktaların olması.
45.	温香艳玉	wēn xiāng yàn yù	Dış görünüm	玉艳是像玉一样的华美艳丽。比喻妇女的美好姿质	Sıcak, hoş koku. Yeşim taşına benzeyen parlak, renkleri canlı, görkemli. Burada Kadınların güzel görünümünü ve duruşunu anlatır.
46.	小家碧玉	Xiǎo jiā bì yù	Dış görünüm	旧时指小户人家美丽的年轻女子	Alt tabakaya ait aileden gelen, genç, güzel kadın.
47.	璞金浑玉	pú jīn hún yù	Dış görünüm	未琢的玉和未炼的金。比喻天然美质, 未加修饰	Süslemeye ihtiyaç duyulmayan doğuştan güzel olan doğal güzellik.
48.	飞珠溅玉	fēi zhū jiàn yù	Dış görünüm	形容水的飞溅犹如珠玉一般	Sıçrayan su damlasının yeşim taşı gibi güzel gözükmesi.
49.	美如冠玉	měi rú guān yù	Dış görünüm	原比喻只是外表好看。后形容男子长相漂亮	Aslında dış görünümün güzel olması. Günümüzde erkeğin dış görünümünün güzel olduğunu anlatır.
50.	瑶林玉树	yáo lín yù shù	Dış görünüm	形容人容貌智力出众	Dış görünüşün ve zekanın diğer insanlara göre daha iyi olduğunu anlatır
51.	金风玉露	jīn fēng yù lù	Dış görünüm	泛指秋天的景物	Güzel olan sonbahar manzarası.
52.	涎玉沫珠	xián yù mò zhū	Dış görünüm	流出美玉, 吐出珍珠。比喻水花四溅的美丽景象	Yeşim taşının akması, incinin saçılması. Dört tarafı akar su ve çiçeklerle çevrili güzel manzara
53.	琪花玉树	qí huā yù shù	Dış görünüm	指仙境中的花木, 亦以形容霜雪中的景色	Tanrıçaların mekanındaki çiçekler, ağaçlar. Kırağı ve karın güzel manzarası.
54.	玉女金童/ 金童玉女	yù nǚ jīn tóng	Farklı karakter	指天真活泼的男女儿童。	Masum, hayat dolu kız ve erkek çocuğu.
55.	琨玉秋霜	kūn yù qiū shuāng	Farklı karakter	玉和霜比喻人品高洁, 言行谨慎庄重。比喻坚贞劲烈的品质	Kūn (琨), bir çeşit yeşim taşı ve kırağı. Kişinin güzel temiz erdeme sahip olduğu, konuşmasını ve tavrını önemseyip dikkatli davranması. Cesur ve sağlam bir karaktere sahip olmak.

56.	炫玉贾石	xuàn yù gǔ shí	Farklı karakter	拿玉吸引人，卖出的却是石头。比喻说的和做的不相符合	Yeşim taşı gösterip normal taş satmak yani söylediği ile yaptığının aynı olmaması, hilekâr olan kişi
57.	珩玉求售	zùi yù qiú shòu	Farklı karakter	喻自夸其才以求任用或信任	Kendini övmek ve başkasının güvenine sahip olmak
58.	炫玉求售	xuàn yù qiú shòu	Farklı karakter	自诩有才，以求施展	Kendini överek güven yeteneğini başkalarına göstermek böylece güven kazanmak.
59.	珩玉自售	zùi yù zì shòu	Farklı karakter	比喻自夸其才以求任用或信任	Kendini övmek başkasının güvenini kazanmak
60.	攻玉以石	gōng yù yǐ shí	Farklı karakter	攻：加工，制造；以：借用。加工璞玉需借用他山之石。比喻以他人之长，治自己之短	Gōng (攻) işlemek, yapmak, üretmek, kullanmak. Yeşim taşı işlerken başka bir taşı işleme aleti olarak kullanmak. Başkasının iyi niteliği, iyi yanlarıyla kendi kusurunu örtmek.
61.	金玉其质	jīn yù qí zhì	Farklı karakter	质：本质，品质。指人的品质高洁	Zhì(质): karakter, kişilik, asil tabiat. İnsanın kişiliğinin altın ve yeşim taşına benzemesi. İnsanın temiz kalpli, iyi karakteri olması.
62.	琼林玉质	qióng lín yù zhì	Farklı karakter	琼：美玉。比喻人的资质洁净纯美。	Qióng 琼: güzel yeşim taşı, 玉质 yeşim taşının kalitesi. Karakteri saf, temiz ve güzel olan kişi.
63.	松贞玉刚	sōng zhēn yù gāng	Farklı karakter	贞：坚贞；玉：玉石；刚：刚毅。形容人品质坚贞刚毅	Kararlı, dürüst ve sağlam iradeye sahip olan karakter. Zhēn 贞, Jiānzhēn(坚贞) sadık ve değişmeyen, 刚 ise gāngyì 刚毅 sağlam kararlı anlamındadır.
64.	渊清玉絮	yuān qīng yù jié	Farklı karakter	如渊之清，如玉之洁。比喻人品高尚	Kişinin güzel ahlakı ve karakteri.
65.	金口玉牙	jīn kǒu yù yá	Farklı karakter	指皇帝是金口玉牙，说什么是什么，不能更改。现比喻说一不二。	Değerli olduğundan dolayı hükümdarın ağzı altına, dişleri yeşim taşına benzetilmiştir. Eskiden hükümdar ne derse onun olacağı anlamındaydı, günümüzde dediğim dedik yani inatçı karakteri ifade etmek için kullanılır
66.	冰壶玉衡	bīng hú yù héng	Farklı karakter	比喻高尚的品质，优雅的气质	Güzel ahlakı, karakteri olan kişi.
67.	仙姿玉质	xiān zī yù zhì	Farklı karakter	形容姿容清秀品格高洁	Dış görünümü, ahlakı ve karakteri güzel olan kişi
68.	珠规玉矩	zhū guī yù jǔ	Farklı karakter	比喻人的言行纯正合乎规矩	Kurallara uyan, konuşması ve tavrı, doğru olan kişi.
69.	断手续玉	duān shǒu xù yù	Farklı karakter	断：砍下；续：接上。砍下手来再接上一块玉。比喻得不偿失	Sadece kazanmış, sahip olmayı öğrenmiş, kaybetme duygusunu tatmamış olmak.
70.	浑金白玉	hún jīn bái yù	Farklı karakter	比喻天然美质，未加修饰。多用来形容人的品质淳朴善良	Süslemeye ihtiyaç duymayan doğal güzellik. Kişinin iyi kalpli, ahlaklı olması.

71.	抛砖引玉	pāo zhuān yǐn yù	Farklı karakter	意思是抛出砖去，引回玉来。比喻用自己不成熟的意见或作品引出别人更好的意见或好作品，是一种自谦的说法。	Kendi olgunlaşmamış fikirlerini veya eserlerini daha iyi fikirleri ve başkalarının eserlerini ortaya çıkarmak için kullanmak. Yani alçakgönüllülük göstermektir.
72.	铄金点玉	shuò jīn diǎn yù	Farklı karakter	比喻毁谤为害之烈	Birine iftira atmak, onu karalamak
73.	浑金璞玉/璞玉浑金	hún jīn pú yù	Farklı karakter	比喻天然美质，未加修饰。多用来形容人的品质淳朴善良	Süslemeye ihtiyaç duymayan doğal güzellik. Kişinin iyi kalpli, ahlaklı olması.
74.	凿石索玉	záo shí suǒ yù	Farklı karakter	凿：打孔；索：求。为了找到玉而凿石头。比喻只顾眼前利益而忽视长远利益	Bir günlük fayda için uzun süreli faydayı önemsemeyen kişi.
75.	精金美玉	jīng jīn měi yù	Farklı karakter	精金：精炼的金。纯金美玉。比喻人品纯洁或物品精美	Eşyanın güzelliğini ifade eder aynı zamanda temiz ahlaklı kişi anlamındadır
76.	昆山片玉	kūn shān piàn yù	Farklı karakter	原是一种谦虚的说法，意思是只是许多美好者当中的一个，后比喻许多美好事物中突出的。	Aslında alçak gönüllüğü anlatan bir ifadedir. Ayrıca birçok güzel insan arasından sadece biri ya da birçok güzel şey arasından öne çıkan anlamında da kullanılır.
77.	炫石为玉	xuàn shí wéi yù	Farklı karakter	炫：夸耀。拿玉吸引人，卖出的却是石头。比喻说的和做的不相符合	Yeşim taşı gösterip normal taş satmak yani söylediği ile yaptığının aynı olmaması, hilekâr olan kişi
78.	瑕不掩玉	xiá bù yǎn yù	Farklı karakter	瑕：玉上的斑点。比喻缺点掩盖不了优点，缺点是次要的，优点是主要的	Kişinin kendisinde bulunan iyi özellikleri ile eksikliklerini örtmeyeceğini anlatır.
79.	玉想琼思	yù xiǎng qióng sī	Farklı karakter	形容思想坚定纯真。	Birinin sabit fikirli ve saf olması
80.	精金良玉	jīng jīn liáng yù	Farklı karakter	比喻人品纯洁或物品精美	Eşyanın güzelliğini ifade eder aynı zamanda temiz ahlaklı kişi anlamındadır
81.	玉叶金柯	yù yè jīn kē	Soyluluk ve mevki	柯：草木的枝茎。原形容花木美好嫩弱的枝叶。后比喻皇亲国戚以及出身高贵的人。现也比喻出身高贵或娇嫩柔弱的人	Yeşim taşı yaprağı ve altın dalı.” Hükümdarın akrabalarını, soylu ve zengin kişiyi ifade eder.
82.	玉堂金门	yù táng jīn mén	Soyluluk ve mevki	玉堂：汉代殿名；金门：汉代宫门名旧时比喻才学优异而富贵显达	Yù táng(玉堂)Han Hanedanlığındaki saray adı, jīn mén (金门) Han Hanedanlığına ait olan saray kapısının adı. Bilgin, zengin olan kişi
83.	蒹葭玉树	jiān jiā yù shù	Soyluluk ve mevki	意思是价值低微的水草，比喻微贱，表示地位低的人依附地位高的人	Jiān jiā (蒹葭) değeri düşük su yosunu, yù shù 玉树 yeşim taşı ağacı. Konumu düşük birinin, yüksek makama sahip birine bağlı olması

84.	玉树琼枝/ 琼枝玉树	yù shù qióng zhī	Soyluluk ve mevki	①形容树木华美。② 比喻贵家子弟，也比喻 品格高洁的人	Yeşim taşı ağacı ve güzel yeşim taşından yapılan dalları.” Soylu zengin ailenin çocuğu. Ayrıca güzel ve görkemli ağaçları tasvir eder. Güzel temiz ahlakı kişiyi anlatır.
85.	玉食锦衣/ 锦衣玉食	yù shí jīn yī	Soyluluk ve mevki	锦衣：鲜艳华美的衣 服；玉食：珍美的食 品。精美的衣食。形 容豪华奢侈的生活	Zenginliği ifade eder, görkemli kıyafetler, değerli güzel yemekler. Zengin insanların lüks yaşamı
86.	玉叶金枝/ 金枝玉叶	yù yè jīn zhī	Soyluluk ve mevki	原形容花木枝叶美 好。后多指皇族子 孙。现也比喻出身高 贵或娇嫩柔弱的人	Aslında dal ve yaprakların güzelliğini anlatırdı. Sonradan hükümdar ailesini çocuklarını ifade etmek için kullanılmıştır. Günümüzde soylu, makamı ve zenginliği olan kişiyi anlatır. Günümüzde soylu, makamı ve zengin olan kişiyi anlatır.
87.	积玉堆金/ 堆金积玉	jī yù duī jīn	Soyluluk ve mevki	金玉多得可以堆积起 来。形容聚敛的财富 极多	Biriktirdiği yeşim taşı ve altının çok olması yani sahip olduğu servetinin çok olması.
88.	鸣玉曳履	míng yù yè lǚ	Soyluluk ve mevki	佩玉饰曳丝履。指获 高官厚禄	Yüksek bir konuma sahip olmak, zengin olmak
89.	金玉满堂	jīn yù mǎn táng	Soyluluk ve mevki	堂：高大的厅堂。金 玉财宝满堂。形容财 富极多。也形容学识 丰富	Táng 堂 büyük saray, saray dolusu yeşim taşı ve altın gibi değerli eşyaların toplanması. Mal varlığının çok olması, bilgi düzeyinin yüksek olması.
90.	鼎铛玉石	dǐng chēng yù shí	Soyluluk ve mevki	把宝鼎当成铁锅，把宝 玉当做石头，形容生 活极端奢侈	Ding (鼎) üç ya da dört ayaklı, kapağı ve iki kulpu olan antik Çin kazanları. Bu bronz kazanı değerli tencere yerine, yeşimi ise normal değersiz taş yerinde kullanmak. Zenginlerin, her şeyi israf eden, lüks yaşamı.
91.	侯服玉食	hóu fú yù shí	Soyluluk ve mevki	形容豪华奢侈的生 活。	Üst sınıftaki, soyluların güzel kıyafetleri, pahalı ve nadir bulunan yemekleri. Zenginlerin lüks yaşamı
92.	美衣玉食	měi yī yù shí	Soyluluk ve mevki	形容衣食奢华	Güzel kıyafetler, yeşim taşı gibi nadir bulunan değerli yemekler. Soyluların lüks yaşamı.
93.	琼枝玉叶	qióng zhī yù yè	Soyluluk ve mevki	封建时代称皇家后裔	Feodal dönemdeki hükümdarın çocukları ve torunları
94.	金镶玉裹	jīn xiāng yù guǒ	Soyluluk ve mevki	比喻荣华的生活	Yüksek makamda olan ve çok zengin olan, lüks yaşam
95.	靡衣玉食	mǐ yī yù shí	Soyluluk ve mevki	形容豪华奢侈的生活	Yüksek makamda olan ve aşırı zengin olan, lüks yaşam
96.	象箸玉杯	xiàng zhù yù bēi	Soyluluk ve mevki	象箸，象牙筷子。玉 杯，玉製的杯子。形 容生活奢侈	Fil dışından yapılmış yemek çubuğu, yeşim taşından yapılmış bardak. Yaşam standardı yüksek, lüks yaşama sahip olma.
97.	酌金饌玉	zhuó jīn zhuàn yù	Soyluluk ve mevki	喝酒的杯子是金的， 盛菜肴的器皿是玉 的。极言饮宴的奢侈 豪华	İçki içtiği bardağın altından, yemek yediği tabağın yeşim taşından olması yani zengin ve abartılı yaşam standardına sahip olmak.
98.	堆金迭玉	duī jīn dié yù	Soyluluk ve mevki	形容财富极多	Altını yığmak, yeşimi üst üste koymak, değerli eşyaları yığıp küme

					haline getirmek. Mal varlığının çok olması
99.	改步改玉/ 改玉改步	gǎi bù gǎi yù	Soyluluk ve mevki	步：古代祭祀时祭者与尸相距的步数，以地位排列。改变步数，改换玉饰。指死者身份改变，安葬礼数也应变更。	步：Antik dönemde, cenaze töreni düzenlendiği zaman, cenaze ve insanlar arasındaki mesafe kastedilmektedir. Bu aradaki mesafe ise makama göre insanlar dizilerek belirlenir, deyim anlamı, mesafe değiştikçe, yeşim taşı değişir. Anlamı ise ölen kişinin makamı ve kimliğine göre, törene katılanların sayısı değişir.
100.	蒹葭倚玉	jiān jiā yǐ yù	Soyluluk ve Mevki	蒹、葭：价值低微的水草，比喻微贱。表示地位低的人依附地位高的人	Jiān jiā (蒹葭) değeri düşük su yosunu. Konumu düşük birinin, yüksek makama sahip birine bağlı olması
101.	积金累玉	jī jīn lěi yù	Soyluluk ve mevki	形容财富很多	Zenginliğin, varlığın çok olması.
102.	蓝田出玉	lán tián chū yù	Soyluluk ve mevki	蓝田出玉蓝田：地名。比喻名门出贤子弟	Lán tián (蓝田) yer adı, Lán tián'de yeşim taşının bulunması. Deyimin anlamı, ünlü, iyi bir aileden gelmiş bilgili akıllı, aziz olan kişi
103.	堆金叠玉	duī jīn dié yù	Soyluluk ve mevki	形容财富极多	Zenginliğin, varlığın çok olması.
104.	鸣珂锵玉	míng kē qiāng yù	Soyluluk ve mevki	玉珂鸣响，佩玉铿锵。比喻显贵	Yeşim taşı kullanarak zengin gözükme.
105.	人物	yù táng rén wù	Soyluluk ve mevki	玉堂：故翰林院又名“玉堂”。泛指显贵的文士。	Burdaki yù táng (玉堂) Tang Hanedanlığında kurulan Hànlin Yuàn (翰林院) Hanlin akademiyasını gösterir. Soylu ve yüksek makama sahip olan yazar
106.	玉佩琼琚	yù pèi qióng jū	Yazı ve dil	玉佩：玉做的佩饰。琼琚：赤玉做的佩饰。①泛指玉制的佩饰。②对诗文品的美称。	İlk anlamı yeşim taşından yapılan aksesuar. Diğer anlamı Güzel yazılmış edebi eserdir.
107.	玉质金相/ 金相玉质	yù zhì jīn xiàng	Yazı ve dil	金玉：比喻美好；质：本质；相：外貌。比喻文章的形式和内容都完美。	Gerçek mahiyeti yeşim gibi, görünümü altın gibi.”. Burada İçerik ve biçimsel olarak, güzel yazılan, dili güzel olan makale ve eserler ifade edilmektedir. Aynı zamanda güzel insanları da betimler.
108.	乃玉乃金	nǎi yù nǎi jīn	Yazı ve dil	乃：是。语言像金玉一样。形容文辞优美	Kullandığı dilin yeşim taşı ve altın gibi olması. Dili ve yazısının güzel olması
109.	缀玉联珠	zhuī yù lián zhū	Yazı ve dil	形容诗词作品文辞意境的完美。	Yeşim taşını süslemek, inciye ipe dizmek. Edebi eserlerin güzel yazıldığını anlatır.
110.	击玉敲金/ 敲金击玉	jī yù qiāo jīn	Yazı ve dil	如金玉被撞击而发出的声音。形容言辞铿锵有声，正确无误，敲钟击磬。喻诗文书调	Altın ile yeşim taşına vurulduğunda çıkan ses. Kullandığı dilin doğru ve canlı olması, ayrıca şiirlerin uyumlu ve canlı olduğunu ifade eder.

				铿锵动听	
111.	白玉映沙	bái yù yǐng shā	Yazı ve dil	像白玉的光映照在沙土上。比喻诗文出类拔萃	Beyaz yeşim taşının ışıltısının kum üzerindeki yansıması. İyi yazılmış şiiri, eseri anlatır
112.	雕玉双联	diāo yǔ shuāng lián	Yazı ve dil	雕玉：用玉雕成，形容华美、工巧；双联：律诗中相对偶的两句。形容属对极为精巧	雕玉 ise Yeşim taşını işleyip heykel yapmak, 双联 kafiyeli bir birine karşıt iki cümle. Şiir içindeki birbiri ile uyumlu cümleler
113.	碎玉零玕	suì yù líng gān	Yazı ve dil	比喻精美简短的诗文	Güzel yazılmış şiir ve eserler
114.	唾玉钩银	tuò yù gōu yín	Yazı ve dil	唾：出言；钩银：形容字的笔划刚劲有力。字如银钩，出言如美玉。用作对他人书法诗文的赞美之辞。	Yeşim taşı gibi güzel konuşmak, yeşim taşı gibi güzel yazı yazmak. Tuò yù(唾玉)Ağızından yeşim taşı saçmak yani ağızından inci saçmak anlamındadır, yeşim taşı gibi güzel konuşmayı ifade ederken kullanılır. Gōu yín(钩银) ise kancayla gümüşü yakalamak, gümüş gibi güzel yazmak anlamında kullanılmaktadır. Başkasının güzel sözlerini yeşim taşına, yazdığı güzel eserleri ise gümüşe benzeterek övgü dolu sözlerle bahsetmek.
115.	谈霏玉屑	tán fēi yù xiè	Yazı ve dil	谈话时美好的言辞像玉的碎末纷纷洒落一样。形容言谈美妙，滔滔不绝	Konuşurken güzel sözlerin kullanılması. Sohbet sırasında güzel sözlerin yeşim taşı parçaları gibi yayılması. Konuşurken güzel kelimelerin kullanılması ve tükenmeyen g hoş sohbeti anlatır.
116.	金题玉躐	jīn tí yù xiè	Yazı ve dil	金题：用泥金书写的题签；玉躐：系缚书卷的玉别子（又称“插签”）。指极精美的书画或书籍的装璜。	Jīn tí (金题) altın boya ile yazılmış kitap başlığı; yù xiè (玉躐) kitapların sayfasını sabit tutmaya yarayan yeşim taşından yapılmış eşya. Güzel yapılmış resim ve güzel yazılmış kitaplar.
117.	金相玉映	jīn xiāng yù yǐng	Yazı ve dil	比喻文章的形式和内容都完美。也形容人相貌端美。	Makalelerin, eserlerin biçimsel ve içeriğinin mükemmel olması, güzel yazılması. Yine kişinin yüz güzelliğini de anlatır.
118.	牙签玉轴	yá qiān yù zhóu	Yazı ve dil	形容书籍之精美	Güzel yazılmış kitaplar.
119.	金声玉润	jīn shēng yù rùn	Yazı ve dil	金：指钟；玉：指磬。比喻文章气韵优美	Altın ise Zhōng (钟) yani çanı temsil eder, yeşim taşı ise qīng (磬) adında yeşim taşından yapılmış vurmali bir çalgıyı temsil eder. Burada makalenin güzel yazıldığını anlatır
120.	金相玉振	jīn xiāng yù zhèn	Yazı ve dil	比喻文章的形式和内容都完美。也形容人相貌端美	Makalenin biçim ve içeriğinin güzel olması. Ayrıca insanın güzel dış görünümünü de ifade etmekte kullanılır.
121.	珠圆玉洁	zhū yuán yù jié	Yazı ve dil	比喻诗文圆熟明洁	İyi yazılmış şiir ya da makale, inci ve yeşim taşının pürüzsüzlüğüne, beyazlığına benzetilir. Güzel ve anlaşılır bir dil ile yazılmış makale ve şiirler.

122.	金辉玉洁	jīn huī yù jié	Yazı ve dil	形容文辞斑斓简洁	Güzel ve iyi yazılmış makale.
123.	银钩玉唾	yín gōu yù tuò	Yazı ve dil	比喻他人的书法笔画有如银钩，遒劲有力；言谈有如吐玉，弥足珍贵	Başkasının konuşmasını yeşim taşına ve yazdığı güzel eserlerin gümüşe benzetilmesi. Yazdığı yazının çok güzel olması.
124.	珠圆玉润	zhū yuán yù rùn	Yazı ve dil	比喻歌声宛转优美，或文字流畅明快。	Güzel, akıcı yazılar. Güzel, hoş şarkılar. Zhū yuán(珠圆) inci gibi yuvarlak, yù rùn (玉润) ise yeşim gibi parlak anlamına gelir.
125.	金相玉式	jīn xiāng yù shì	Yazı ve dil	比喻文章的形式和内容都完美	Makalenin biçim ve içeriğinin güzel olması.
126.	金章玉句	jīn zhāng yù jù	Yazı ve dil	指华丽的诗文	Altın gibi makale, yeşim taşı gibi güzel cümleler. Güzel yazılmış şiir ve eser.
127.	咳珠唾玉	ké zhū tuò yù	Yazı ve dil	比喻为文措辞优美	Makalenin yazış tarzının güzel olması.
128.	锵金铿玉	qiāng jīn kēng yù	Yazı ve dil	比喻音节响亮，诗句优美	Hecelerin güzelliği, netliği ve şiirdeki cümlelerin güzel kafiyesi.
129.	片笺片玉	piàn jiān piàn yù	Yazı ve dil	笺：精美的纸张。一片纸如同一片美玉。形容诗文秀美华丽	Jiān (笺): İnce kâğıt. Bir sayfa bembeyaz ince kâğıt parçasının yeşim taşı gibi güzel olması. Güzel yazılmış şiirler ve eserler.
130.	锵金鸣玉	qiāng jīn míng yù	Yazı ve dil	比喻音节响亮，诗句优美	Qiāng(锵) telli bir çalgının adı. Seslerin ritimli olması, güzel şiirin altın ve yeşim taşına benzetilmesi. Hecelerin güzelliği, netliği ve şiirdeki cümlelerin güzel kafiyesi.
131.	喷珠喂玉/喂玉喷珠	pēn zhū xùn yù	Yazı ve dil	口中喷出珠玉。形容口齿伶俐，文辞优美，口齿伶俐，说话悦耳动听	Ağızından inci saçmak, ağızından bal akmak, güzel konuşan, sözcükleri iyi kullanan.” İnci ve yeşimi püskürtmek, telaffuzunun ve konuşma yeteneğinin güzel olduğunu ifade eder. Burada güzel konuşan ve sözcükleri güzel kullanabilen kişiyi anlatır.
132.	字字珠玉	zì zì zhū yù	Yazı ve dil	每一个字都像珍珠、宝玉那样珍贵值钱。形容文章作的好，声价高。	Güzel ve değerli olan makaleler, eserler.
133.	金玉之言	jīn yù zhī yán	Yazı ve dil	金玉：黄金和美玉。象黄金美玉那样珍贵的话语。比喻可贵而有价值的劝告	Altın ve yeşim taşı kadar değerli sözler. Mecaz olarak değerli nasihatları ifade eder.
134.	珠玉之论	zhū yù zhī lùn	Yazı ve dil	形容精当的言论，卓越的见解	Konuşmasının inci ve yeşim taşı gibi güzel olması. Doğru, yerinde konuşan, harika fikire sahip olan kişi.
135.	玉楼赴召	yù lóu fù zhào	Vefat ile ilgil	文人早死的婉词。	Tanrıların yeşim taşından yapılan güzel sarayına gitmek.” Yazar ya da edebiyatçının erken vefat etmesi üzerine bu üzücü durumu nazik bir şekilde dolaylı yolla anlatmak için kullanılmaktadır.
136.	玉楼受诏	yù lóu shòu zhào	Vefat ile ilgil	文人早死的婉词	Yeşim taşından yapılan bina yù lóu (玉楼) tanrıların sarayı. Yazar ya da edebiyatçının erken vefat etmesi üzerine bu üzücü durumu nazik bir şekilde dolaylı yolla anlatmak

137.	玉碎香残	yù suì xiāng cán	Vefat ile ilgil	比喻美貌女子的死亡	Yeşim taşının parçalanması, kokunun yok olması. Güzel kadının ölümünü betimler.
138.	玉碎香消/ 香消玉碎	yù suì xiāng xiāo	Vefat ile ilgili	比喻年轻美貌女子死亡	Genç güzel kadının ölümü
139.	玉碎花销	yù suì huā xiāo	Vefat ile ilgili	玉、花：旧诗文中美女的代称。比喻美丽的 女子死亡。	Eski şiirlerde çiçek ve yeşim taşı güzel kadını betimler. Yeşim taşı ve çiçeğe benzeyen güzel kadının vefatı
140.	玉碎香销	yù suì xiāng xiāo	Vefat ile ilgili	比喻女子的死	Kadının ölümü
141.	玉碎珠沉/ 珠沉玉碎	yù suì zhū chén	Vefat ile ilgili	美玉破碎，珠宝沉 没。比喻美女的死亡	Güzel yeşim taşının kırılması, güzel kadının vefatı
142.	玉葬香埋/ 葬玉埋香	yù zàng xiāng mái	Vefat ile ilgili	指美丽的女子死亡。 含有惋惜之意	Güzel kadının ölümü ve buna duyulan üzüntü
143.	破玉锤珠	pò yù chuí zhū	Vefat ile ilgili	碎美玉毁明珠、比喻 能人死去	Güzel yeşim taşının ve parlak incinin zarara uğraması. Yetenekli bir insanın ölümü.
144.	瘞玉埋香	yì yù mái xiāng	Vefat ile ilgili	瘞：埋藏；玉、香： 泛指美貌的女子。指 美丽的女子死亡	Güzel kadının ölümü.
145.	珠沉玉陨	zhū chén yù zǐ	Vefat ile ilgili	比喻美女的死亡	İncinin suya batması ve yeşimin yok olması. Genç güzel kadının ölüp gitmesi.
146.	香消玉损	xiāng xiāo yù sǔn	Vefat ile ilgili	比喻年轻美貌女子死 亡	Yeşim taşının parçalanması, kokunun yok olması. Genç güzel kadının ölüp gitmesi.
147.	珠沉玉没	zhū chén yù mò	Vefat ile ilgili	美玉破碎，珠宝沉 没。比喻美女的死亡	Güzel yeşim taşının parçalanması ve parlak incinin suya batıp yok olması, kadının ölümünü betimler. Güzel kadının vefatı
148.	兰摧玉折	lán cuī yù zhé	Vefat ile ilgili	旧时多用于哀悼人不 幸早死	Orkide ve güzel yeşim taşının zarar görmesi. Erdemli yetenekli birinin erken ölümünü ve bu ölüme olan üzüntüyü ifade etmektedir
149.	香销玉沉	xiāng xiāo yù chén	Vefat ile ilgili	比喻美女死亡	Güzel kadının vefatı
150.	珠沉玉陨	zhū chén yù yǔn	Vefat ile ilgili	比喻女子丧亡	Kadının vefatını anlatır
151.	断香零玉	duàn xiāng líng yù	Vefat ile ilgili	比喻女子的尸骸	Güzel hoş kokunun yok olması, yeşim taşının parçalanması. Kadının ölümü.
152.	玉石不分/ 不分玉石	yù shí bù fēn	Kötü ile iyi	比喻好坏不分, 指无有 区别, 同归于尽。	İyi ile kötünün ayırt edilememesi, Ayrıca aralarında fark olmayan ayırt edilemeden aynı görülen şeylerin beraber yok olması
153.	玉石俱烬	yù shí jù jìn	Kötü ile iyi	俱：全，都；烬：灰 烬。美玉和石头一样 烧坏。比喻好坏不	Güzel yeşim taşı ile normal taşın aynı şekilde yok olması. İyi ile kötünün karışması, ayırt edilememesi

				分，同归于尽	
154.	玉石同焚	yù shí tóng fēn	Kötü ile iyi	焚：烧。美玉和石头一样烧坏。比喻好坏不分，同归于尽。	Güzel yeşim taşı ile normal taşın aynı şekilde yok olması. İyi ile kötünün karışması, iç içe geçmesi ayırt edilememesi
155.	玉石皆碎	yù shí jiē suì	Kötü ile iyi	美玉和石头一样烧坏。比喻好坏不分，同归于尽	Yeşim taşı ile normal taşın ayırt edilememesi, beraber yok olması
156.	玉石混淆	yù shí hùn xiáo	Kötü ile iyi	比喻好坏混杂	Hùn xiáo(混淆) birbirine karışmak anlamındadır, Yeşim taşı ile normal taşın karışması. İyi ile kötünün karışması
157.	玉石俱碎	yù shí jù suì	Kötü ile iyi	犹玉石俱焚	Yeşim taşı ile normal taşın ayırt edilememesi, beraber yok olması
158.	玉石同烬	yù shí tóng jìn	Kötü ile iyi	烬：灰烬。美玉和石头一样烧坏。比喻好坏不分，同归于尽	Yeşim taşı ile normal taşın ayırt edilememesi, beraber yok olması, iyi ile kötünün karışması
159.	玉石俱摧	yù shí jù cuī	Kötü ile iyi	犹玉石俱焚。	Kötü ile iyinin ayırt edilememesi ve yok olması
160.	玉石难分	yù shí nán fēn	Kötü ile iyi	美玉和石头能以区分。比喻难以辨别好坏。	Güzel yeşim taşı ile normal taşın ayırt edilmesini, kötü ile iyiyi fark etmenin zor olduğunu anlatır
161.	玉石同碎	yù shí tóng suì	Kötü ile iyi	犹玉石俱焚。	Kötü ile iyinin ayırt edilememesi ve yok olması
162.	玉石俱焚	Yù shí jù fēn	Kötü ile iyi	俱：全，都；焚：烧。美玉和石头一样烧坏。比喻好坏不分，同归于尽	Güzel yeşim taşı ile normal taşın aynı şekilde yok olması. İyi ile kötünü ayırt edilememesi, iç içe geçmesi
163.	玉石同沉	yù shí tóng chén	Kötü ile iyi	比喻善恶一齐受害	Yeşim taşıyla normal taşın beraber batması. İyi ile kötünün aynı zarara uğraması
164.	玉石相揉	yù shí xiāng róu	Kötü ile iyi	比喻好坏混杂	Yeşim taşı ile başka taşı ovuşturmak. İyi ile kötünün karışması
165.	瓦玉集糅	wǎ yù jí róu	Kötü ile iyi	糅：混杂。瓦和玉混杂在一起。比喻好坏不分	İyi ile kötünü ayırt edilememesi Asıl anlamı çamur ile yeşim taşının birbirine karışması.
166.	窃玉偷香/偷香窃玉	qiè yù tōu xiāng	Kötü ile iyi	比喻引诱妇女	Kadınları kötülük yapmak amacıyla, yalanlarla kandırmak, onlara tuzak kurup dolandırmak
167.	衔玉贾石	xián yù jiǎ shí	Kötü ile iyi	给人看的是玉，卖给人的却是石头，义同“挂羊头，卖狗肉”	Başkasına yeşim taşını gösterip normal taşı satmak. Koyunu gösterip köpek eti satmakla aynı anlamdadır. İyi şeyi gösterip kötüsünü satmak.
168.	砒砢混玉	zhì fū hùn yù	Kötü ile iyi	比喻以假乱真，似是实非	Doğru ile yalanın, haklılık ile haksızlığın birbirine karışması.” Yeşim taşına benzeyen taş ile yeşim taşının karışması anlamına gelir
169.	蝇粪点玉	yíng fèn diǎn yù	Kötü ile iyi	比喻坏人诬陷好人	Güzel şeyleri kirletmek, lekelemek, dürüst olan bir kişiye iftira atmak. Kötü insanların iyi insanlara zarar vermesi veya onları tuzağa düşürmesi.

170.	玉石杂糅	yù shí zá róu	Kötü ile iyi	比喻好坏混杂	İyi ile kötünün birbirine karışması
171.	玉匣珠襦	yù xiá zhū rú	Değerli eşya	玉匣：汉代皇帝的葬具，即玉衣；珠襦：用珠缀串成的短衣。指古代帝后诸侯王的葬服。	Tarihteki hükümdarların ölümünün ardından defin edilirken giydirilen kıyafet, yeşim taşından yapılmış kefen
172.	以玉抵乌	yǐ yù dǐ wū	Değerli eşya	比喻有珍贵之物而不知爱重。	Elinde değerli eşyası varken değerini anlamadığını, ona önem vermediğini anlatır.
173.	金玉锦绣	jīn yù jīn xiù	Değerli eşya	指精美珍贵的东西。也比喻巧妙的计策	Altın, yeşim ve ipek kadar değerli eşya. Güzel değerli şeyleri ifade eder, ayrıca zekice plan anlamında da kullanılır.
174.	韞玉待价	yùn yù dài jià	Değerli eşya	韞玉：把玉藏在匣子里，等待高价出售。比喻怀才待用或怀才隐退。	Değerli şeyleri sandıkta saklamak ve değerini artırmak
175.	以玉抵鹊	yǐ yù dǐ què	Değerli eşya	抵，抛掷。比喻有珍贵之物而不知爱重	Çok değerli eşyasının değerinin farkına varamaması
176.	鼎玉龟符	dǐng yù guī fú	Değerli eşya	旧指传国之宝及受命之符策	Eski zamanlardan günümüze kadar gelmiş kutsal emanet
177.	珠盘玉敦	zhū pán yù dūn	Değerli eşya	珠盘：用珍珠装饰的盘子；玉敦：玉制的盛器，古代诸侯盟誓时用的器具。引申为订立盟约	Eskiden derebeylerin yemin ederken kullandığı eşya. Daha sonra anlam genişleyerek müttefik anlaşması imzalamak anlamında kullanılmıştır
178.	蟒袍玉带	mǎng páo yù dài	Değerli eşya	指官服，也指传统戏曲中帝王将相的服装。	Yeşim taşıyla süslenmiş kemer, yılan işlemeli kıyafet. Geleneksel tiyatrolardaki hükümdarların giydiği kıyafet.
179.	朱干玉戚	zhū gān yù qī	Değerli eşya	干：盾；戚：斧。朱红的盾牌、玉饰的斧头。原为古时礼器。也作为仪仗之用	Yeşim taşıyla süslenmiş balta, parlak kırmızı renk. Törenlerde kullanılan tören malzemesi.
180.	珠零玉落	zhū líng yù luò	Değerli eşya	比喻珍物残破毁坏	İnci tek olduğunda değil, inciler ipe geçirildiğinde daha değerli olur. Yeşim taşı ise yere düştüğünde kırılır değerini kaybeder. İnci ve yeşim taşı gibi değerli olan eşyanın zarar görmesi. Değerli eşyasının zarara uğraması
181.	珠襦玉匣	zhū rú yù xiá	Değerli eşya	珠襦：用珠缀串成的短衣；玉匣：汉代皇帝的葬具，即玉衣。指古代帝后诸侯王的葬服。	Eski dönemlerdeki imparator ve prensler için kullanılan cenaze malzemesi ve kıyafetler. Zhū rú(珠襦) incilerle yapılmış kısa giysi, Yù xiá 玉匣 ise Han Hanedanlığı döneminde imparator için yeşim taşından yapılan defin kıyafetidir.
182.	金帛珠玉	jīn bó zhū yù	Değerli eşya	形容珍贵的东西	Altın, ipek, inci, yeşim taşı gibi değerli olan eşya.
183.	零珠片玉	líng zhū piàn yù	Değerli eşya	比喻零碎的却值得珍惜的事物	Parçalanmış inci ve yeşim taşı tanesi de olsa değerini kaybetmemesi.” Burada parçalanıp zarar görese de değerinden bir şey kaybetmeyen değerli eşya anlatılmaktadır.
184.	隋珠和玉	suí zhū hé yù	Değerli eşya	隋侯之珠，和氏之璧 即隋珠和璧	Suí zhū (隋珠) Suí Hanedanlığının değerli mücevheri sayılan incidir. Hé shì bì (和氏璧) Chǔ(楚) beyliğindeki

					değerli yeşim taşı. Değerli eşyalar, hazineler.
185.	零珠碎玉	líng zhū suì yù	Değerli eşya	比喻零碎的却值得珍惜的事物	Parçalanmış bir değerli eşyanın değerinden bir şey kaybetmemesi.
186.	随珠荆玉	suí zhū jīng yù	Değerli eşya	随侯珠与荆山之玉称。泛指珍宝或珍宝中的上品	Suí zhū (隋珠) Suí Hanedanlığının değerli mücevheri sayılan incidir. Jīng (荆) değerli yeşim taşı bulunan dağın adı. Değerli, kıymetli eşya
187.	不吝金玉	bù lìn jīn yù	Değerli Eşya	吝: 吝惜。不吝惜宝贵美好的东西。	Altın ve yeşim taşı gibi değerli eşyaları kullanmaya kıymak.
188.	珠残玉碎	zhū cán yù suì	Değerli Eşya	比喻珍贵之物残破损坏	İnci ve yeşim taşının kırılması zarar görmesi. Değerli olan eşyanın zarara uğraması
189.	玄圃积玉	xuán pǔ jī yù	Değerli Eşya	传说玄圃多美玉。故以之比喻精华荟萃	Xuan pu: Eski zamanlarda Kunlun'da bir dağın üstünde bulunan, altın ve yeşim evlerde tanrı ve perilerin ikamet ettiğine inanılan mitolojik bir yer ismi. Anlamı ise onurlu ve soylu kişilerin bir yerde toplanması demektir.
190.	荆山之玉	jīng shān zhī yù	Değerli eşya	荆山: 山名, 此山产宝玉, 据传和氏璧就出自此山。比喻极珍贵的东西	Jīng shān (荆山) değerli yeşim taşının bulunduğu dağın adı. Çok değerli olan şeyi anlatır
191.	金玉货赂	jīn yù huò lù	Değerli eşya	货赂: 指珍宝、财富。泛指黄金、美玉等珍贵的财宝	Altın ve yeşim taşı gibi değerli eşyalar." Huò lù (货赂) değerli eşya, zenginlik anlamına gelmektedir
192.	珠槃玉敦	zhū pán yù dūn	Değerli eşya	古代诸侯盟誓时用的器具。引申为订立盟约	Eskiden derebeylerin yemin ederken kullandığı eşya. Daha sonra anlam genişleyerek müttefik anlaşması imzalamak anlamında kullanılmıştır
193.	朱槃玉敦	zhū pán yù dūn	Değerli eşya	特指古代天子、诸侯歃血为盟时所用的礼器。	Hükümdar ve derebeylerin ittifak halindeyken kullandığı tören malzemesi
194.	金装玉裹	jīn zhuāng yù guǒ	Değerli Eşya	形容贵重华丽的服饰或装潢	Zenginliği ve güzelliği ifade eden kıyafet
195.	锦囊玉轴	jǐn náng yù zhóu	Değerli eşya	指对书画作品的珍爱宝藏。借指名贵的书画作品	Güzel yapılan resimlerin severek değer verilip saklanması.
196.	玉尺量才	yù chǐ liáng cái	Yetenek	玉尺: 玉制的尺, 旧时比喻选拔人才和评价诗文的标准。用恰当的标准来衡量人才和诗文	Eski dönemlerde yeşim taşından yapılan cetvel, kabiliyetli kişileri seçme ve iyi yazılan edebi eserleri değerlendirmek için kullanılan standardın simgesiydi
197.	玉树盈阶	yù shù yíng jiē	Yetenek	比喻有出息的子弟	Yeşim taşından yapılan ağaç, yetenekli, bilgili evladı simgelemiştir. Yetenekli evlat, ya da kardeşler.
198.	玉堂金马/金马玉堂	yù táng jīn mǎ	Yetenek	金马: 汉代的金马门, 是学士待诏的地方; 玉堂: 玉堂殿, 供侍诏学士议事的地方。比喻才学优异而富贵显达。	Eski dönemlerdeki devlet memurlarını yetiştiren kurum ve mekân. Kabiliyetli bilgili, zengin olan kişiyi ifade eder

199.	玉树芝兰/ 芝兰玉树	yù shù zhī lán	Yetenek	玉树：用玉做的树； 芝兰：香草。比喻有 出息的子弟	Gelecek vadeden nesiller. Yeşim taşından yapılan ağaçla yetenekli kişiyi ve gelecek vadeden nesli anlatmaktadır
200.	玉琢成器/ 琢玉成器	yù zhuó chéng qì	Yetenek	琢：雕。玉石只有经 过雕琢，才能成器 物。比喻人只有接受 教育才能有成就。	Kişinin eğitimle yetenekli birine dönüşmesi. Yeşim taşının işlendiğinde çok daha değerli bir eşya olduğunu anlatmaktadır. Bu şekilde kişinin eğitim aldığı anda ancak kabiliyetli biri olabileceğini ifade eder
201.	珠玉在傍	zhū yù zài bàng	Yetenek	比喻仪态俊秀的人在 身边	Yanında yeşim ve incinin olması. Burada yanında hareket ve tavırları zarif olan, akıllı, kabiliyetli değerli kişinin olduğu anlatılmaktadır.
202.	珠玉在侧	zhū yù zài cè	Yetenek	比喻仪态俊秀的人在 身边	Yanında hareket ve tavırları zarif olan, akıllı, kabiliyetli değerli kişinin olduğunu anlatır
203.	抱玉握珠	bào yù wò zhū	Yetenek	比喻满腹经纶，富有 才学	Bilgili, yetenekli kişi. Kişinin kollarında yeşim taşı taşınması, elinde inci tutması anlamına gelmektedir. Bu durum kişinin zeki ve bilgili olduğunu ifade eder.
204.	被褐怀玉	pī hè huái yù	Yetenek	身穿粗布衣服而怀抱 美玉。比喻虽是贫寒 出身，但有真才实学	Giyisilerin eski olması ama yeşim taşına sahip olması. Yoksulluk içinde doğmuş ama iyi eğitim almış kabiliyetli kişi
205.	喷珠吐玉	pēn zhū tǔ yù	Yetenek	嘴里喷吐出珍珠美 玉。形容博学多才， 出口成章	Geniş derin bilgili olan ve konuşurken kitap gibi konuşan çok çeşitli yetenekleri olan insan.
206.	怀珠抱玉	huái zhū bào yù	Yetenek	珠、玉：比喻美德和 才华。比喻人具有高 尚的品德和杰出的才 能	İnci ve yeşim taşı güzel ahlakın ve yeteneğin de simgesidir. İnsanın sahip olduğu güzel ahlak, kabiliyet ve yetenek
207.	韬光韞玉	tāo guāng yùn yù	Yetenek	隐匿光采，韞藏宝 玉。比喻隐藏才华， 不露光芒	Değerli yeşim taşı gizlemek, ışıltıyı gizlemek. Burada yetenek ve kabiliyetini çok göz önünde tutmayan kişiyi anlatır.
208.	握瑜怀玉	wò yú huái yù	Yetenek	瑜：美玉。怀藏有美 玉。比喻富有文学才 能	Yú (瑜) güzel yeşim taşı, bağrında yeşim taşının olması. Edebi yönden yeteneği olan kişiyi anlatır
209.	昆山之玉	kūn shān zhī yù	Yetenek	昆山：昆仑山。昆仑 山的美玉。比喻杰出 的人才	Kūnlún(昆仑) dağındaki değerli yeşim taşı. Yeteneği ve bilgisi göz önünde olan ve bunlarla öne çıkan.
210.	金声玉振/ 玉振金声	jīn shēng yù zhèn	Yetenek	比喻音韵响亮。也比 喻人的知识渊博，才 学精到。	İyi güzel, kulağa hoş gelen ses ve yüksek bilgiliye sahip olan kişiyi anlatır.
211.	怀珠韞玉	huái zhū yùn yù	Yetenek	用以比喻怀藏才德	Güzel yeteneklere ve erdeme sahip olmak.
212.	玉洁松贞	yù jié sōngzhēn	Ahlak ile ilgili	象玉一样洁净，如松 一般坚贞。形容品德 高尚	Yeşim taşı gibi temiz, çam ağacı gibi değişmeyen. Vefakâr, sadık olmak. Güzel, asil ahlaki karakteri simgeler

213.	玉洁冰清\冰清玉洁	yù jié bīng qīng	Ahlak ile ilgili	象玉那样洁白，象冰那样清淨。形容人心地纯洁，品行端正	Yeşim taşı gibi saf, temiz, ahlaklı” Kişinin saf, temiz, güzel ve ahlaklı olduğunu anlatır.
214.	玉碎瓦全	yù suì wǎ quán	Ahlak ile ilgili	宁做玉器被打碎，不做瓦器而保全。比喻宁愿为正义事业牺牲，不愿丧失气节，苟且偷生。	Yeşim taşı olarak parçalanmış olsada, seramik olarak sağlam kalmayı tercih etmemek. Zor olsa da hep doğruyu seçmek. Halk için kendini feda eder ve kendi yolundan dönmeyiz
215.	冰壑玉壶	bīng hè yù hú	Ahlak ile ilgili	壑：深沟。像冰那样清澈的深山沟里的水，盛在晶莹的玉壶里。比喻人节操高尚，品性高洁。	Güzel ahlaklı, namuslu, erdemli kişi Hè 壑 derin oluk, dağlardaki derin oluktan çıkan buz gibi şeffaf su, yù hú (玉壶) ise çaydanlığın içinde parlak, ısıtılı yeşim taşı anlamına gelmektedir. Kişinin güzel ahlaklı, namuslu, erdemli biri olduğunu anlatır.
216.	金声玉服	jīn shēng yù fú	Ahlak ile ilgili	比喻人的坚贞品格和操守	Sadık, namuslu, ahlaklı olan kişi.
217.	冰壶玉尺	bīng hú yù chǐ	Ahlak ile ilgili	玉尺：玉制的尺。比喻高尚纯洁的人品	Güzel erdem ve ahlak sahibi olan kişi.
218.	冰清玉粹	bīng qīng yù cuì	Ahlak ile ilgili	比喻德行高洁	Ahlaki davranışın iyi olması.
219.	金声玉色	jīn shēng yù sè	Ahlak ile ilgili	比喻人的坚贞品格和操守	Sadık, namuslu, ahlaklı olan kişi.
220.	琼林玉枝	qióng lín yù zhī	Ahlak ile ilgili	比喻人的资质高洁	Davranışı güzel, dürüst, ahlaklı kişi
221.	烈火辨玉	liè huǒ biàn yù	Ahlak ile ilgili	在烈火中能辨别玉的好坏。比喻在关键时刻能看出一个人的节操	Güçlü ateşte yeşim taşının iyi ya da kötü olduğunu bilebildiğimiz gibi, zor durumda bir kişinin ahlakını da bilebiliriz
222.	良金美玉	liáng jīn měi yù	Ahlak ile ilgili	也比喻人道德品质极好	Güzel ahlaklı ve erdemli kişi.
223.	蓝田生玉	lán tián shēng yù	Ahlak ile ilgili	旧时比喻贤父生贤子	Erdemli bilgili insanın erdemli çocuğu olur anlamında
224.	守身如玉	shǒu shēn rú yù	Ahlak ile ilgili	保持节操，象玉一样洁白无瑕。也泛指爱护自己的身体	Yeşim taşı gibi saf, temiz ve namuslu kadın. Kadının ahlakını, namusunu temiz, lekesiz olan yeşim taşı gibi iyi koruduğunu anlatır.
225.	守身若玉	shǒu shēn ruò yù	Ahlak ile ilgili	保持节操，象玉一样洁白无瑕。也泛指爱护自己的身体	Kadının ahlakını, namusunu, beyaz, temiz, lekesiz olan yeşim taşı gibi iyi koruduğunu anlatır. Yeşim taşı gibi saf, temiz ve namuslu olduğunu genel olarak namusunu iyi koruduğunu anlatır.
226.	玉砌雕阑/雕阑玉砌	yù qì diāo lán	Yapı ve inşaat	形容富丽的建筑物。	Yeşim taşından inşa edilen güzel bina, görkemli saray, muhteşem yapı
227.	玉除彤庭	yù chú tóng tíng	Yapı ve inşaat	形容建筑物非常豪华	Çok lüks inşaatlar, görkemli yapılar.
228.	玉楼金殿	yù lóu jīn diàn	Yapı ve inşaat	美玉砌成的楼房，金子搭成的宫殿。形容楼阁宫室的精致优美	Tanrıçaların kaldığı yer. Muhteşem, güzellikteki bina ve saraylar.

				或指仙人之居处	
229.	玉宇琼楼/ 琼楼玉宇	yù yǔ qióng lóu	Yapı ve inşaat	①神话中仙人居住的宫殿。②形容覆雪的楼宇,也形容富丽堂皇的建筑物	Efsanelerdeki tanrıçaların kaldığı saray, diğer anlamı karla kaplı güzel şatafatlı yapı
230.	玉楼金阁	yù lóu jīn gé	Yapı ve inşaat	美玉砌成的楼房,金子搭成的宫殿。形容楼阁宫室的精致优美或指仙人之居处。	Yeşim taşından yapılan bina, altından yapılan saray. Tanrıçaların kaldığı güzel lüks saraylar
231.	玉楼金阙	yù lóu jīn què	Yapı ve inşaat	美玉砌成的楼房,金子搭成的宫殿。形容楼阁宫室的精致优美或指仙人之居处	Yeşim taşından yapılmış güzel bina, altından yapılmış saray. Tanrıçaların kaldığı yer anlamında da kullanılmaktadır.
232.	琼台玉宇	qióng tái yù yǔ	Yapı ve inşaat	形容华丽堂皇的建筑物。	Hükümdar sarayındaki güzel yapılmış her türlü yapıları anlatır.
233.	雕栏玉砌	diāo lán yù qì	Yapı ve inşaat	形容富丽的建筑物	Görkemli, muhteşem yapı, güzel yapılmış bina.
234.	琼台玉阁	qióng tái yù gé	Yapı ve inşaat	形容华丽堂皇的建筑物	Hükümdar sarayındaki güzel yapılmış her türlü yapı.
235.	玉阶彤庭	yù jiē tóng tíng	Yapı ve inşaat	形容建筑物非常豪华	Çok lüks yapılar ve binalar.
236.	珠落玉盘	zhū luò yù pán	Ses ve müzik ile ilgili	珍珠落在宝玉盘子里。比喻声音十分动听	Müzik aletlerinin güzel ve etkileyici sesleri” Değerli olan incinin yeşim taşından yapılan tabağın içine koyulması anlamına gelir, müzik aletlerinin güzel seslerini betimlemek için kullanılır.
237.	戛玉敲金/ 敲金戛玉	jiá yù qiāo jīn	Ses ve müzik ile ilgili	戛: 敲击。敲打玉器和金器。形容声调有节奏而响亮好听。也指演奏钟磬等乐器。也形容声音铿锵	Gür, güçlü ses, kulağa hoş gelen ses, güzel ritim.” Yeşim taşı ve altının tıkladığında çıkan sesini ifade etmektedir. Ayrıca ses tonundaki ritimin güzel oluşu ve kulağa hoş gelişi, çan gibi müzik aletleri ile gösteri yapmak, sesin gür ve güçlü olması gibi anlamlar taşır.
238.	戛玉鸣金	jiá yù míngjīn	Ses ve müzik ile ilgili	戛: 敲击。敲打玉器和金器。形容声调有节奏而响亮好听。	Yeşim taşı ve altına vurulduğunda çıkan ses. Ses tonundaki ritmin güzel oluşu ve kulağa hoş gelişi
239.	戛玉锵金	jiá yù qiāng jīn	Ses ve müzik ile ilgili	敲打玉器和金器。形容声调有节奏而响亮好听。	Ses tonundaki ritmin güzel oluşu ve kulağa hoş gelişi
240.	金徽玉轡	jīn huī yù zhen	Ses ve müzik ile ilgili	形容流畅悦耳的琴声。也比喻超凡脱俗的雅调。	Kulağa hoş gelen çalgı sesi. Güzel müzik sesi.
241.	香喉玉口	xiāng hóu yù kǒu	Ses ve müzik ile ilgili	形容美丽女子的演唱	Güzel kadının şarkı söylemesi. Ayrıca kadın ve yeşim taşı gibi güzel ağzını ifade etmektedir.
242.	铿金霏玉	kēng jīn fēi yù	Ses ve müzik ile ilgili	形容文词音节铿锵,不同凡响	Düzenli bir ritme sahip olan bir sesin iki demir parçasının birbirine vurulduğunda çıkan o ince sese

					benzemesi.
243.	铿金戛玉	kēng jīn jiá yù	Ses ve müzik ile ilgili	铿锵形容乐器声音响亮有力，也用于形容人声洪亮或深沉坚定，节奏明快，形容文词音节铿锵有力	Kēng qiāng (铿锵) müzik aletinin etkileyici güzel sesi. Jiá yù (戛玉) ve yeşim taşı vurduğunda çıkan güzel sese denir. Düzenli bir ritme sahip sesi anlatır.
244.	玉箫金管	yù xiāo jīn guǎn	Ses ve müzik ile ilgili	泛指雕饰华美的管乐器。	Üzeri güzel desenler ile süslenmiş nefesli müzik aleti
245.	朱弦玉磬	zhū xián yù qìng	Ses ve müzik ile ilgili	弦：乐器上的丝弦；磬：一种打击乐器。借指用乐器演奏的优美音乐	Müzik aletleriyle bestelenmiş güzel müzik Xián (弦) müzik enstrümanları üzerindeki ipek teller, Qìng 磬 ise vurmali bir çalgıdır.
246.	敲冰戛玉	qiāo bīng jiá yù	Ses ve müzik ile ilgili	戛：打击。形容声音清脆，宛如敲击玉石和冰块发出的声响	Çıkardığı sesin güzel olduğunu anlatır. Yeşim taşıyla buz parçasının birbirine vurulduğunda çıkardığı sesi anlatır.
247.	玉箫金琯	Yù xiāo jīn guǎn	Ses ve müzik ile ilgili	泛指雕饰华美的管乐器	Yù xiāo (玉箫) yeşim taşından yapılan flüt, jīn guǎn (金琯) altına benzeyen üfleli bir çalgı. Üzeri güzel desenler ile süslenmiş nefesli müzik aleti
248.	玉马朝周	yù mǎ cháo zhōu	İş hayatı	比喻贤臣另事明主。	Hükümetin bozulmasından dolayı bilgili, erdemli olan memurların hanedanlıktan ayrılması, kendine uygun gördüğü, doğru olan yeri seçmesi. Birinin sahip olduğu işi bırakıp başka işe başlaması
249.	玉成其美	yù chéng qí měi	İş hayatı	成全某件好事。亦作“玉成其事”	Bir işin iyi ve başarılı olması için destek olmak
250.	玉成其事	yù chéng qí shì	İş hayatı	玉成：成全，内含客气的意思。成全那件事情	Birine alçak gönüllülük ile yardımcı olmak destek olmak. Bir işin yapılmasına destek olmak
251.	鸣玉曳组	míng yù yè zǔ	İş hayatı	佩玉饰曳印组。指任高官	Üst bir makama ve göreve atanmak.” Yeşim taşı eşyasını aksesuar olarak takmak kişinin konumunu belirtirdi, üst göreve atandığında takdığı yeşim taşı eşyası değişirdi.
252.	玉毁榱中	yù huǐ dú zhōng	İş hayatı	比喻因主管人员失职而造成重大损失	Yeşim taşı kutu içinde bozulur.” Birinin görevini iyi yapamadığı için büyük zarara uğraması.
253.	金鑣玉辔	jīn biāo yù pèi	İş hayatı	比喻爵禄	Eski dönemlerde soyluların ve görevlilerin sahip olduğu unvan ve maaş.
254.	金鑣玉络	jīn biāo yù luò	İş hayatı	指施于马匹的华美御具。也比喻爵禄	Ata binilirken kullanılan süslemeli güzel eşya demektir, ayrıca rütbelere ve maaşlar anlamında da kullanılır.
255.	金鑣玉络	jīn shù yù luò	İş hayatı	指高官显贵人家的奢华坐骑。比喻高官显贵的优厚待遇。	Üst düzeydeki memurların, yetkililerin süslü, lüks ata binmesi. Devlette görev yapan üst düzeydeki birinin yaşam standardının yükselmesi ve insanların, bu kişiye olan davranışlarının, olumlu yönde değişmesi.

256.	擎天玉柱/ 玉柱擎天	qíng tiān yù zhù	İş hayatı	比喻担负重任的人	Ağır görevi üstüne alan, görevinde çok sorumluluk sahibi olan kişi.” Gök yüzünü alttan tutan, destekleyen yeşim taşından yapılan sütun anlamını taşımaktadır.
257.	金闺玉堂	jīn guī yù táng	İş hayatı	指朝廷官宦	Hanedanlık sarayının görevlisi.
258.	紫袍玉带	zǐ páo yù dài	İş hayatı	穿紫袍，系玉带。比喻高官	Yüksek konuma sahip olan kıdemli yetkili
259.	玉液金波/ 金波玉液	yù yè jīn bō	İçki ile ilgili	比喻美酒	Rengi ve tadı güzel olan içki.” Yeşimden yapılan değerli içki, altından olan dalga anlamındadır. Rengi ve tadı güzel olan içkiyi ifade etmek için kullanılır.
260.	玉液金浆/ 金浆玉液	yù yè jīn jiāng	İçki ile ilgili	道教说是一种用金和玉溶于朱草而成的仙药。也比喻美酒	Dao düşünce ekolünde altın ve yeşim beraber kullanılıp yapılan ilaca denirler. Burada güzel içkiyi anlatır.
261.	金精玉液	jīn jīng yù yè	İçki ile ilgili	旧指一种仙药。也指珍贵的饮料	İksir gibi değerli içecekler.
262.	琼浆玉液	qióng jiāng yù yè	İçki ile ilgili	意思为用美玉制成的浆液，在古代中国神话传说中饮了它可以成仙。比喻美酒或甘美的浆汁。	Güzel içki. İçince ölümsüz olduğuna inanılan Antik Çin mitolojisinde yeşimden yapılmış sıvı, ilaç. Onu içince ilahi güce sahip olunacağına inanılır. Güzel içki ya da güzel içecekleri anlatmak için kullanılır.
263.	瑶池玉液	yáo shí yù yè	İçki ile ilgili	玉液：指美酒。仙家酿造的美酒。	Tanrıların yaptığı güzel içki. Burada İçkinin güzelliğini anlatır.
264.	金浆玉醴	jīn jiāng yù lǐ	İçki ile ilgili	原指仙药，后指美酒佳酿	Güzel, kaliteli içki.” Jīn jiāng 金浆, iksir gibi ilahi güce sahip içecek anlamına gelir, yù lǐ 玉醴 ise iyi üretilen içki anlamındadır. Güzel, kaliteli içki için kullanılan bir deyimdir.
265.	玉人吹箫	yù rén chuī xiāo	Kadın erkek arasındaki sevgi	比喻男女相慕相爱、共享幸福。	Birbirini seven bir çiftin çok mutlu olması, beraber hayatta mutluluğun tadını çıkarmaları.
266.	弄玉吹箫	nòng yù chuī xiāo	Kadın erkek arasındaki sevgi	弄玉：秦穆公之女。比喻男欢女悦，结成爱侣，共享幸福	Qin Hanedanı hükümdarının Nòng Yù (弄玉) adında çok sevdiği bir kızı vardır. Hükümdarın kızı Nong Yu, Xiāo (箫) soyadındaki ailenin flüt çalmada çok iyi olan oğlundan hoşlanır ve ona saygı duyar. Hükümdar onları evlendirir, sonra kocası Nong Yu’a flüt çalmayı öğretir, ikisi beraber çaldığında çıkan ses anka kuşunun sesine çok benzediğinden, anka kuşu bir gün onların evine gelir, ikisi beraber kuşa binip uçup giderler. Kadın erkek arasındaki karşılıklı sevgiyi ve saygıyı anlatır
267.	窃玉偷花	qiè yù tōu huā	Kadın erkek arasındaki sevgi	窃玉：指唐朝杨贵妃偷窃宁王玉笛。比喻男女私通	Yeşim taşı ile çiçeği çalmak. Kızla erkeğin gizli ilişki içinde olması
268.	弄玉偷香	nòng yù tōu xiāng	Kadın erkek arasındaki sevgi	偷香：指晋代贾充的女儿偷窃西域奇香赠	Kız ile erkeğin gizli buluşması

			sevgi	给韩寿。比喻男女私通	
269.	惜香怜玉\怜香惜玉	xī xiāng lián yù	Kadın erkek arasındaki sevgi	惜、怜：爱怜；玉、香：比喻女子,比喻男子对所爱女子的照顾体贴	Erkeğin sevdiği kadına olan sevgi ve ilgisi, bunun yanında erkeğin sevdiği kadına iyi bakması ve anlayış göstermesi.” Yeşim taşı ve hoş koku güzel kadını temsil eder.
270.	玉圭金臬	yù guī jīn niè	Kurallar	比喻重要的准则或法度。金玉言其贵重	Yeşim taşı ve altın kadar değerli olan konuşma, uyarı, yasa, kanun ve kurallar
271.	玉律金科/金科玉律	yù lǜ jīn kē	Kurallar	律：规章，法则；科：旧指法律条文。原形容法令条文的尽善尽美。现比喻必须遵守、不能变更的信条。	Kayıt altına alınmış, kesin uyulması gereken, değiştirilemez kurallar.” Lǜ (律) kural, kaide anlamındadır, kē (科) ise maddeler halinde yazılan emirlerin mükemmel kusursuz olduğunu anlatır.
272.	改玉改行	gǎi yù gǎi xíng	Kurallar	指改变制度或改朝换代	Kuralların ya da dönemlerin değişmesi
273.	金科玉条	jīn kē yù tiáo	Kurallar	科、条：法律条文。原指完美的法律条文。后指不能更改、必须遵守的信条	Kayıt altına alınmış, değiştirilemez kurallar.” Kē (科), tiáo (条) iki im kanun, emir, kural anlamındadır, emirlerin altın ve yeşim taşına benzetmişlerdir
274.	金科玉臬	jīn kē yù niè	Kurallar	原形容法令条文的尽善尽美。现比喻必须遵守、不能变更的信条	Eskiden emirlerin iyi ve mükemmel yazıldığını anlatırdı. Şimdi kesin uyulması gereken kuralları anlatır
275.	玉粒桂薪\桂薪玉粒	yù lì guì xīn	Hayat şartları	米如玉，薪如桂。极言生活费用之高	Yaşamını sürdürmesi için gerek duyulan şeylerin pahalı olması.” Yù lì (玉粒) pirinç tanelerinin yeşim taşı gibi, guì xīn (桂薪) ise yakacak odunların tarçın ağacı gibi pahalı olduğunu anlatır.
276.	食玉炊桂	shí yù chuī guì	Hayat şartları	比喻物价昂贵	Eşyaların fiyatının çok yüksek olması.
277.	饌玉炊珠	zhuàn yù chuī zhū	Hayat şartları	食品贵如玉，燃料贵似金。原形容物价昂贵，生活艰难；后形容生活奢华	Yiyeceklerin yeşim taşı kadar pahalı, yakacakların ise altın kadar değerli olması.” Fiyatlar yüksek olduğundan dolayı yaşam şartlarının zor olduğunu anlatır. Sonradan da lüks yaşamı anlatmak için kullanılmıştır.
278.	爨桂炊玉	cuàn guì chuī yù	Hayat şartları	形容物价昂贵，生活艰难	Yaşamını sürdürmesi için gerekli olan şeylerin çok pahalı olması ve bu yüzden zorluklar yaşanması.
279.	烧桂煮玉	shāo guì zhǔ yù	Hayat şartları	形容物价昂贵，人民生活极其困难	Tarçın ağacının kızartılıp, yeşim taşının kaynatılması. Burada yaşam için ihtiyaç duyulan şeylerin çok pahalı olduğu ve yaşamın zor olduğu
280.	玉烛调和	yù zhú tiáo hé	Evlilik ile ilgili	指天地四时之气和合调顺。也指夫妻感情融洽	Dört mevsim boyunca göğün ve yerin uyumu, karı koca arasındaki ilişkinin ve duygunun çok uyumlu oluşu
281.	倚玉之荣	yǐ yù zhī róng	Evlilik ile ilgili	得到了依傍美人身边的荣幸。形容结成美满婚姻	Güzel kadına sahip olduğundan gururlanmak. Mutlu ve güzel bir evliliğe sahip olmak.
282.	金玉良缘	jīn yù liáng yuán	Evlilik ile ilgili	原指符合封建秩序的姻缘。后泛指美好的姻缘	Altın ve yeşim taşı gibi güzel evlilik.” Eskiden feodal dönemdeki düzene uyum sağlayan evliliği anlatmak için kullanılırdı. Sonradan güzel giden evlilikler için kullanılmıştır.

283.	蓝田种玉	lán tián zhòng yù	Evlilik ile ilgili	原指杨伯雍在蓝田的无终山种出玉来，得到美好的婚配。后用来比喻男女获得了称心如意的美好姻缘。	Doğaüstü Arayışlar, Ruhlar ve Ölümsüzler Hakkında Anekdotalar olarak tercüme edilen Sōu Shén Jì “搜神记” adlı eserdeki bir efsaneye göre Yáng Bó Yōng (杨伯雍) adındaki kişinin Lán Tián (蓝田) deki Wú Zhōng (无终) dağından elde ettiği yeşim taşı düğün hediyesi olarak kızın evine götürdüğü, sonra güzel bir evliliğe sahip olduğu anlatılır. Sonradan bir erkek ile kadının muradına ermiş olduğunu, mutlu bir evlilik ve güzel kadere sahip olduğunu anlatmak için kullanılmıştır
284.	饌玉炊金\炊金饌玉	zhuàn yù chuī jīn	Yemek ile ilgili	炊: 烧火做饭; 饌: 饮食, 吃。形容丰盛的菜肴	Abartılı, lüks ve muhteşem hazırlanmış harika sofralar. Hazırlanan yemeklerin, altına ve yeşime benzetilmesi
285.	八珍玉食	bā zhēn yù shí	Yemek ile ilgili	泛指精美的肴饌	Özen gösterilerek, değerli malzemelerle hazırlanan, çok masraflı, şölen yemekleri, lezzetli, güzel yemekler. Bā zhēn(八珍) ise yemete kullanılan değerli malzemelerdir, Çin'in farklı dönemlerinde yemeklerde kullanılan bu malzemeler de farklıdır.
286.	金齏玉脍	jīn jī yù kuài	Yemek ile ilgili	古代吴郡制作的一种美味食品，用细切的鲜鲈鱼和菰菜拌以调料晒制而成，鲈鱼鲜白如玉，菰菜嫩黄如金，因而得名。泛指美味佳肴。	Güzel, lezzetli yemekler.” Eskiden Çin'in “Wú (吴) ilçesinin ünlü yemeği idi. Levrek ve yabani sebzelerden yapılan bir yemektir. Levrek, yeşim taşı gibi beyaz, sebzeler ise altın gibi sarı olduğundan bu ad verilmiştir.
287.	金乌玉兔	jīn wū yù tù	Zaman ile ilgili	故称太阳为金乌；玉兔：古代传说中月中有玉兔，故称月亮为玉兔。借指时光。	(Çinin eski dönemlerindeki efsanelere göre güneşte üç bacaklı olan kargadan toplam on tane vardır, onlar gök yüzünde uçup dolaşırlar, onlar kuraklığa ve aşırı sıcak olmasına sebep olurlar. Dao düşünce ekolü ile ilgili diğer bir hikâyede ayda tüyleri bembeyaz olan bir tane tavşan vardır, beyaz rengi yeşim taşına benzeyen, bu nedenle ona yeşim taşı tavşanı demişlerdir. Bu yeşim taşı tavşanı elinde yeşim taşından yapılan sopayla ilaçları ezer toz yapar sonra onu top haline getirir, bu ilacı içen biri ilahi güce sahip olur.) ¹¹⁷ Deyimdeki, altın karga güneştir. Yeşim taşı tavşanı ise efsanelerdeki ayın üzerinde olan tavşandır yani ayı anlatırdı, günümüzde ise zamanı anlatır.
288.	金飞玉走 / 玉走金飞	jīn fēi yù zǒu	Zaman ile ilgili	金: 金乌, 指太阳; 玉: 玉兔, 指月亮。日月如飞。比喻时光容易流逝	Altın karga güneşi, yeşim taşı ayı temsil eder. Günlerin uçarcasına hızla geçmesi, zamanın hızla su gibi akıp gitmesi

¹¹⁷ <https://baike.baidu.com/item/%E9%87%91%E4%B9%8C%E7%8E%89%E5%85%94> (Erişim Tarihi: 25.07.2020)

289.	玉漏犹滴	yù lòu yóu dī	Zaman ile ilgili	指夜还未过去。	Yù lòu (玉漏) antik dönemlerdeki yeşim taşından yapılan zamanı hesaplama aletidir, ondan hâlâ su damlıyor olması, gecenin daha bitmediğini anlatır
290.	玉关人老	yù guān rén lǎo	Diğer	借指久戍思归之情	Birinin çok uzak ıssız bir yerde uzun süre kalması ve özlemi
291.	玉友金昆 / 玉昆金友	yù yǒu jīn kūn	Diğer	友、昆：指兄弟。对他人兄弟的美称	Dostuna, kardeşine, çoluk çucuğa hitaben söylenmiş güzel sözcükler.
292.	玉燕投怀	yù yàn tóu huái	Diğer	后作贺人生子的颂语	Birinin çocuğu olması ve bunun kutlanması. Tang Hanedanlığı dönemindeki ünlü şair ve hanedan görevlisi Zhāng Shuō (张说)'nun annesi onu doğurmadan önce yeşim taşı kırlangıç kuşunun kucağına gelmesi ve sonra anne olması.
293.	玉卮无当	yù zhī wú dāng	Diğer	后比喻事物华丽而不合实用	Yù zhī (玉卮) yeşim taşından yapılmış kadeh, ama kullanıma uygun değil. Bir eşyanın güzel olduğunu ama kullanmak için uygun ve pratik olmadığını anlatır.
294.	玉成之恩	yù chéngzhī ēn	Diğer	成全某件事情的恩德。多用于对某人的帮助的感激之辞。	Bir işi yaptıktan sonra ya da birine yardım ettikten sonra yaptığı iyiliğin cevabını alması. Daha çok birinin yardımı karşısında minnattarlığını ifade etmek için kullanılır
295.	桂玉之地	guì yù zhī dì	Diğer	指京师	Başkenti ifade eder.
296.	玉汝于成	yù rǔ yú chéng	Diğer	像爱惜玉一样爱护、帮助你。爱你如玉，帮助你，使你成功。多用于艰难困苦条件下。	Bir kişinin yeşim taşını sevip önem verdiği gibi yanındaki kişiyi de sevip onun zor şartlar altında bir şeyler kazanmasına yardımcı olmasını anlatır
297.	玉兔银蟾	yù tù yín chán	Diğer	传说月亮中有广寒宫，宫中有玉兔和银蟾。故以此比喻天上的明月	Gökyüzündeki parlak ay. Ayın üzerindeki sarayda yeşim taşı tavşanı ve gümüş kurbağanın bulunması parlak ayı betimler.
298.	白玉微瑕	bái yù wēi xiá	Diğer	洁白的玉上有些小斑点。比喻很好的人或物有些小缺点，美中不足	Temiz, güzel yeşim taşının üzerinde noktaların olması gibi, güzel kişilerin de eksiklerinin olması
299.	伯玉知非	bó yù zhī fēi	Diğer	比喻知道以前不对	Eskiden hata yaptığının farkına varmak.
300.	镂玉裁冰	lòu yù cái bīng	Diğer	比喻构思新颖精美	Yeni ve güzel fikirler.
301.	烁玉流金	shuò yù liú jīn	Diğer	指温度极高，能将金石熔化。形容酷热	Sıcaklığın altını eritecek kadar çok yüksek olması. Havanın aşırı sıcak olmasını anlatır

302.	盗玉窃钩	dào yù qiè gōu	Diğer	玉：贵物。钩：贱物。比喻一切大小窃取之事	Burada yeşim taşı değerli eşyaları, gōu (钩) ucuz şeyşyaları temsil eder. Değerli değersiz her şeyi çalmak. Fayda sağlayacak büyük küçük tüm işleri anlatır
303.	剡玉如泥	zhú yù rú ní	Diğer	形容刀刃极其锋利	Bıçak ve balta gibi aletlerle yeşimi parçalayıp çamur haline getirmek. Yani bıçağın keskin olması
304.	龟玉毁椟	guī yù huǐ dú	Diğer	龟甲和宝玉在匣中被毁坏。比喻辅佐之臣失职而使国运毁败	Kaplumbağa kabuğu ve değerli yeşim taşının kutu içinde zarara uğraması. Vezirin işini iyi yapmaması sonucunda ülkenin zarara uğraması
305.	引玉之砖	yǐn yù zhī zhuān	Diğer	自己表示谦虚的话。比喻为了引出别人高明的意见而发表的粗浅的不成熟的意见	Başkasının mantıklı ve zekice olan fikrine karşılık, akla ve mantığa uymayan kötü fikirler sunmak
306.	冰弦玉柱	bīng xián yù zhù	Diğer	箏和美称	Çin’de Kanuna benzer eski müzik aletinin güzel başka bir adı
307.	香培玉琢	xiāng péi yù zhuó	Diğer	好像用香料造就，美玉雕成	Hoş kokulu şeyler ile yeşim taşından güzel heykel yapıldığını anlatır.
308.	珠辉玉映	zhū huī yù yìng	Diğer	珍珠和宝玉相互辉映	İnci ile yeşim taşının beraber ışıltı yaratması
309.	艰难玉成	jiān nán yù chéng	Diğer	玉成：敬辞，意为成全，成功。形容经过艰辛的磨炼，终于获得成功	Zorlu, sürekli çalışma gerektiren bir sürecin sonunda nihayet başarıya ulaşmak.” Yù chéng (玉成) birisine amacına ulaşmak için yardımcı olmak, başarı anlamında kullanılmaktadır.
310.	子女玉帛	zǐ nǚ yù bó	Diğer	原指人民与财产。后用以泛指财物、美女	Aslında halkı ve mal varlığını anlatır. Sonradan mal varlığı ve güzel kadını anlatmıştır.
311.	金枷玉锁	jīn jiā yù suǒ	Diğer	比喻儿女既是父母的宝贝，又是负担和包袱。	Çocukların ebeveynlerin en değerli ve kıymetli varlığı olduğunu, aynı zamanda ağır bir sorumluluk olduğunu anlatır
312.	金口玉言	jīn kǒu yù yán	Diğer	旧时俗指皇帝说的话。现在指说出口不能改变的话（用在讽刺）	Eskiden hükümdarın söylediği lafı anlatırdı. Şimdi konuşulduktan sonra değişmeyecek olan konuşmaları anlatır.
313.	敲冰玉屑	qiāo bīng yù xiè	Diğer	泛指精美的纸张	Buzu küçük parçalamak, yeşim taşının zerre haline geldiğindeki güzellik. Burada güzel ince kâğıdı ifade eder.
314.	琼林玉树	qióng lín yù shù	Diğer	琼：美玉。泛指精美华丽的陈设	Güzel yeşim taşı ağacıyla dolu orman. Güzel oluşturulmuş dekorasyonlar
315.	珠联玉映	zhū lián yù yìng	Diğer	本指一种天象	İpe geçirilen inciler ve yeşim taşına benzeyen, gök yüzündeki güzel ışıltı. Göksel ve astronomik olayları anlatır.
316.	金口玉音	jīn kǒu yù yīn	Diğer	后泛指说话正确，不能改变	Konuşmasının doğru olduğunu, değiştirilemeyeceğini ifade eder.
317.	不吝珠玉	bù lìn zhū yù	Diğer	吝：舍不得。不要舍不得好的东西。恳切希望别人给予指教的	Lin 吝 kıyamamak anlamında. Hayatta mütevazı bir şekilde yol gösteren birilerinin olmasını anlatır.

				谦词	
318.	柴天改玉	chái tiān gǎi yù	Diğer	指改朝换代。柴天，烧柴祭天；改玉，改换佩玉	Chái(柴) kurban törenlerinde yakılacak odundur. Gǎi yù (改玉) takı olarak kullanılan yeşim taşı eşyasının değiştirilmesidir. Eski dönemlerde hanedanlıkların ve hanedan rejiminin değişmesini anlatır.
319.	碎琼乱玉/ 乱琼碎玉	sui qióng luàn yù	Diğer	形容雪花洁白散碎指雪花	Güzel yeşim taşının her yere dağılması. Beyaz, temiz olan güzel kar taneleri.
320.	万条寒玉	wàn tóu hán yù	Diğer	寒玉：竹的别称。指万株绿竹	寒玉：(Hán yù) Bambunun diğer bir adı. Deyimin anlamı on binlerce bambunun bulunması
321.	桂枝片玉	guì zhī piàn yù	Diğer	“桂林一枝 昆山片玉省言。指登科及第。	Bu deyim asıl olarak “guilin zhi Kundağındaki pianyu” sözünün kısaltılmış halidir. Anlamı ise eski zamanlarda yapılan memuriyet sınavından başarı ile geçen kişilerin sıralamasını ifade etmektedir.
322.	兼葭倚玉	jiān jiā yǐ yù	Diğer	比喻两个品貌极为悬殊的人在一起，显得很协调。比喻地位卑微的人依附高贵的人。	Görünüşü ve karakteri farklı iki kişinin birbiri ile çok uyuşmaması. Yine yüksek makama sahip olan kişiye, düşük konumdaki birinin bağlı kalması.
323.	偎香倚玉/ 倚玉偎香	wēi xiāng yǐ yù	Diğer	指玩弄妓女	Hoş koku ve yeşim taşı burada kadını simgeler, kadına sınıksız sarılmak. Hayat kadınlarıyla eğlenmek anlamında
324.	剎山觅玉	zhú shān mì yù	Diğer	比喻深入推究，求得事物真谛	Uzun ve ayrıntılı araştırmalar sonucunda bir şeylerin gerçek anlamını bulmayı anlatır.
325.	摧兰折玉	cūi lán zhé yù	Diğer	摧：摧残，毁掉。毁坏兰花，折断美玉。比喻摧残和伤害女子	Kadına verilen zarar, gülü yok etmeye ve yeşim taşı kırılmaya benzetilmiştir. Kadınlara eziyet etmek ve zarar vermek anlamındadır.
326.	横金拖玉	héng jīn tuō yù	Diğer	指官服盛装	Devlet için çalışanların işlerini yaparken giydikleri üniforma.
327.	抛珠滚玉	pāo zhū gǔn yù	Diğer	抛：抛掷。形容眼泪如同珠玉般滚落	İncinin fırlatılıp atılması, yeşim taşının yuvarlanması. Gözyaşının yeşim taşı ve inci gibi akması
328.	投瓜报玉	tóu guā bào yù	Diğer	比喻受人微薄之物而以极厚重的礼物答谢	Kabak karşılığında yeşim taşı vermek. Birinin verdiği küçük şeyler ya da az yardımı için teşekkür etmek amacıyla daha değerli olan bir şey hediye etmek. Değerli bir hediye aldıktan sonra teşekkür etmek, minnettarlık borcunu ödemek.
329.	谢庭兰玉	xiè tíng lán yù	Diğer	指“兰草”和“兰花”。比喻能光耀门庭的子侄	Çiçek ve yeşim taşı gibi güzel, değerli şeylerin kendi ailesinde olmasını istemek. Burada aileye şan şeref getiren çocuğu anlatır.

KAYNAKÇA

- Akman Tuğçe, *Çin Deyimlerinde Kadın İmgesi*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatı Anabilim Dalı Çin Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Kayseri, 2018, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Bái ChūnXiāng (白 春香), *Běijīng Oyùn Huì Xíngxiàng Jǐngguān De Zònghé Xiàoyì Yánjiū* (北京奥运会形象景观的综合效益研究), Shǒudū Tǐyù Xuéyuàn (首都体育学院), 2010 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Cáo Sù Rǎn (曹 素冉), *Duìwài Hànyǔ Chéngyǔ Jiàoxué* (对外汉语成语教学), Beijing Normal Üniversitesi (北京师范大学), Mayıs 2008 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Çizmecioğlu Rüveyde, Evlilik Olgunluğu ile Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul, Ocak.2020, s.03, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dài Chōng (戴 冲), *De Zōngjiào Gōngnéng Jí Yǎnbiàn Kàn Chángjiāng Xiàoyóu Wénmíng De Qǐyuán* (从玉的宗教功能及演变看长江下游文明的起源), Huázhōng Shīfàn Üniversitesi 华中师范大学, Wūhàn 2002 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Eberhart Wolfram, *Çin Simgeleri Sözlüğü*. (Çev. Prof.Dr. Aykut Kazancıgil ve Ayşe Bereket), Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2000, s. 331
- Fàn Xiǎo qīng (范小青), *Miànniàng Dì Er Yǔyán Jiàoxué De Hànyǔ Chéngyǔ Yánjiū* (面向第二语言教学的汉语成语研究), Wūhàn Üniversitesi (武汉大学), Wuhan 2013 (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Guō Mèngxī (郭 梦溪), *Hónglóumèng Zhōng De Yùwénhuà Yánjiū* (《红楼梦》中的玉文化研究), Zhōngguó Dìzhì Üniversitesi (中国地质大学), Pekin 2016 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Huáng Bó Róng, Liào Xù Dōng (黄 伯荣, 廖 序东), *Xiàndài Hànyǔ* (现代汉语), Gāoděng Jiàoyù Chūbǎn Shè (高等教育出版社), Pekin 2007.
- Kerimov Rauf, Geleneksel Çin Müzik Kültüründe Si-Zhy Kavramı, *Dergi Park*, Kayseri, Cilt 5, Sayı1, 01,2019, s.225

- Lǐ Tíng (李 婷), *Shuō Wén Yù Bù Zì Zhī Yù Wénhuà Jiědú* 《说文》玉部字之玉文化解读, Tiānjīn Shīfàn Üniversitesi (天津师范大学), Tianjin 2015, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Lǐ Yà (李 亚), *Hànyǔ Shùzì Chéngyǔ Zài Duìwài Hànyǔ Jiàoxué Zhōng De Yīngyòng Tànsuǒ Yǔ Jiànyì* (汉语数字成语在对外汉语教学中的应用探索与建议), Chóngqìng Üniversitesi (重庆大学), Chongqing 2013 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Lǐ Yàn (李 岩), *Hétián Yù Zàoxíng Jìshù Yánjiū* (和田玉造型技术研究), Zhōngguó Dì Zhì Üniversitesi (中国地质大学), Pekin 2011, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Lǐ, Lǐ (李 莉). “Cóng Wénhuà Jiǎodù Tán Dài «Yù» Zì Hànyǔ Xí Yǔ De Yīng Yì (从文化角度谈带 «玉» 字汉语习语的英译)”, *Húběi Jīngjì Xuéyuàn Xuébào* (湖北经济学院学报), Sayı 11, Temmuz 2014, 121-123
- Okay Bülent, *Konfüçyüs ve Çin Felsefesinin Temelleri*, Bilgi Kültür Sanat, İstanbul 2017.
- Thierry Zarcone, *Yeşim Taşı Yolu*, (Çev. Canan Çankaya), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2009.s.10-11
- Türküzü Göksel, *Çevri Amaçlı Korece Atasözleri, Deyimler ve Hanca Dörtlemeler-Türkçe Karşılıklarıyla*, Likya yayınları, İstanbul, Nisan 2018, s.13.
- Ünal Chiang Gonca, *Çin Klasiği “Müzik Kayıtları”na Göre Antik Çinde Müziğin Toplumsal Fonksiyonu*, Tarih Araştırmaları Dergisi, Cilt.39, Sayı.68, 2020, s.1
- Wáng Xīnhuá (王 新华), *Yù Zú Cíyǔ Jí Qí WénHuà Nèihán Fēnxī* (玉族词语及其文化内涵分析), Nèiménggǔ Üniversitesi (内蒙古大学), Neimenggu 2006 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Wáng Xióng (王 雄), *Zhōngguó Yǔ Mòxīgē Yù Wénhuà Duìbǐ Yánjiū* (中国与墨西哥玉文化对比研究), Shāndōng Shīfàn Üniversitesi (山东师范大学), Shandong 2017 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Wáng Yuán Jīn, Wáng Xiǎo Bō 王元巾王晓波, “Shuō Wén Jiě Zì” Yánjiū Zòngshù 《说文解字》研究综述, *Suǐhuà Xuéyuàn Xuébào* 绥化学院学报, Suǐhuà 绥化, Cilt 37, Sayı 11, 11.2017, s.86-90)

- Wáng Yùchāo (王钰超), *Lóng wēi, Yùdé, Shūyùn Zhōnghuá Chuántǒng Wénhuà Jīngsuǐ Tànxī* (龙威、玉德、书韵 中华传统文化精髓探析), Guǎngxī Ûniversitesi, Guanxi 2014 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Wáng Zhēng (王 铮), *Hàndài Yùyī Yánjiū*(汉代玉衣研究), Héběi Shīfàn Ûniversitesi (河北师范大学), Héběi 2007 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Wáng, Zhēng (王铮). “Cóng Xiàndài Hànyǔ Wáng Zì Páng Kàn Zhòng Guó De Yù Wénhuà (从现代汉语王字旁看中国的玉文化)”, *Guǎngxī Dàxué Guójì Jiàoyù Xuéyuàn* (广西大学国际教育学院), Vol. 10, 10, 2017, 71-72
- Wáng, Zhì Jié (王 志杰). “Lùn Rújiā Sīxiǎng Duì Yù Wénhuà De Yǐngxiǎng (论儒家思想对玉文化的影响)”, *Měixué jiàoyù yánjiū* (美学教育研究), Sayı 16, Temmuz 2014, S.33
- Xiāo, Shì Mín (萧 世民). “Hànyǔ zhōng Yǐ “Yù” Yòngzuò Xiūcí Suǒshè Fànweí De Kǎochá (汉语 中以 “玉” 用作修辞所 涉范 围 的考察)”, *Nánchāng Dàxué Xuébào*(南昌大学学报), Cilt. 33, Ocak 2002, s.121-125
- Xíng, JīnShàn (邢 金善). “Yù Yǔ Aoyùn: Běijīng Aoyùnhuì Yòng Yù Kǎo Lùn Xíngjīnshàn (玉与奥运：北京奥运会用玉考论邢金善)”, *Nánfāng Wénwù* (南方文物), Sayı 2, Mayıs 2008, S.70-73
- Yáng, Yù (杨 玉). “Hànyǔ “Yù” Cíqúnzhōng Guànyòngyǔ Chéngyǔ de Yǐnyǔ Rènzhī Fēnxī (汉语 “玉” 词群中惯用语、成语的隐喻认知分析)”, *Yǔwén Xué Kān* (语文学刊), *Kūnmíng Lǐgōng Dàxué Wàiguó Yǔyán Wénhuà Xuéyuàn* (昆明理工大学 外国语言文化学院), sayı 24, Aralık 2014, 5-7
- Yao Dan, *Çin Edebiyatı*, Kaynak Yayınları, (Çev. Sinan Baykent), İstanbul 2016.
- Yáo Yǎníng (姚雅宁), *Hànyǔ (Yù) De Duōjiǎodù Yánjiū* (汉语玉的多角度研究), Shànghǎi Wàiguóyǔ Ûniversitesi (上海外国语大学), Shanghai 2010 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Yù, Yàn jiāo (喻 燕姣). “Zhōngguó Yùqì De Wénhuà Hán (中国玉器的文化涵)”, *Huáxià wénhuà* (华夏文化), Sayı 4, 20.12. 1999, s.47-48
- 梅莉 Méi lì, *Yù huáng chóngbài lùn* (玉皇崇拜论), *Húběi dàxué xuébào zhéxué shèhuì kēxué bǎn* 湖北大学学报 (哲学社会科学版), Cilt38, Sayı.5, 09.2011, s.87

[https://baike.baidu.com/item/Si_daming_yu\(四大名玉\)](https://baike.baidu.com/item/Si_daming_yu(四大名玉))/ Erişim Tarihi: 10.06.2019

<https://epochtimestr.com/index.php/cin-tarihinde-yesim-tasi> Erişim Tarihi: 22.02.2019

<https://akiktasi.net/yesim-tasi-nedir-yesim-tasinin-faydalari-nelerdir/> Erişim Tarihi: 27.11. 2018

<https://www.yushiwo.com/lantianyu/5746.html>. Erişim Tarihi: 07.06. 2020

<http://zhubao.cngold.org/ystj/c2569838.html>, Erişim Tarihi: 07.06. 2020

[https://baike.baidu.com/item/四大名玉/6549782?fr=aladdin?](https://baike.baidu.com/item/四大名玉/6549782?fr=aladdin) Erişim Tarihi (2018.12.5)

<https://j.17qq.com/article/cnodmpglv.html>, Erişim Tarihi:(07.06. 2020)

<http://www.yzyd.com/yy/yuqichangshi/2015/1125/5561.html>, Erişim Tarihi:(07.06. 2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E5%88%98%E5%BD%BB/477056?fromtitle=%E6%B1%89%E6%AD%A6%E5%B8%9D&fromid=338322> (Erişim Tarihi, 03. 08. 2020)

http://www.hues.com.cn/gudong/scdt/show/?N_ID=8466 (Son Erişim Tarihi 21.07.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E8%89%AF%E6%B8%9A%E6%96%87%E5%8C%96/111653/>, (Son Erişim Tarihi 02.08.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E8%AE%B8%E6%85%8E/577196>, (Erişim.tarihi 12.07. 2020)

<https://kknews.cc/culture/bpeno6.html> (Son Erişim Tarihi 21.07.2020)

<https://m.91ddcc.com/t/18196> (Son Erişim Tarihi 21.07.2020)

<https://www.zdic.net/hans/%E7%90%A2> (Son Erişim Tarihi 21.07.2020)

(<https://chiculture.org.hk/sc/china-five-thousand-years/1294> Erişim Tarihi: 06.08.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E9%85%92%E6%96%87%E5%8C%96/85580> (Son Erişim Tarihi 24.06.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E9%85%92%E6%96%87%E5%8C%96/1122>, (Son Erişim Tarihi 24.06.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E9%9F%B3%E4%B9%90/67642> (Son Erişim Tarihi 20.08.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E8%91%AC%E7%A4%BC/1735897>, (Erişim tarihi: 14.07.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E9%A5%AE%E9%A3%9F%E6%96%87%E5%8C%96/3260>, (Erişim tarihi 22.07.2020)

https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk035VtUMRRJiSzDh48EzctfU08pGJQ%3A1596009537934&ei=QSwhX9TDOMz2qwG0maK4Aw&q=karakter+&oq=karakter+&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQAzIJCCMQJxBGE, (Erişim tarihi: 10.07.2020)

<https://www.baike.baidu.com>, (Erişim Tarihi 21.2.2020)

<http://www.lovehhy.net/News/View/520859> (Erişim tarihi:21.08.2020)

<https://www.xinyueyoupin.com/feicuizhishi/502.html> (Erişim tarihi:21.08.2020)

<https://baike.baidu.com/item/%E9%87%91%E4%B9%8C%E7%8E%89%E5%85%94>
(Erişim tarihi: 25.07.2020)

<https://freewechat.com/a/MzI2NDI5NjU2Nw==/2247483805/5>, (Erişim tarihi: 12.07.2020)

<https://www.epochtimes.com/gb/tag/天工开物.5.html> (Erişim tarihi:28.01.2021)

<https://en.wikipedia.org/wiki/Bianqing> (Erişim Tarihi 04.02.2021)